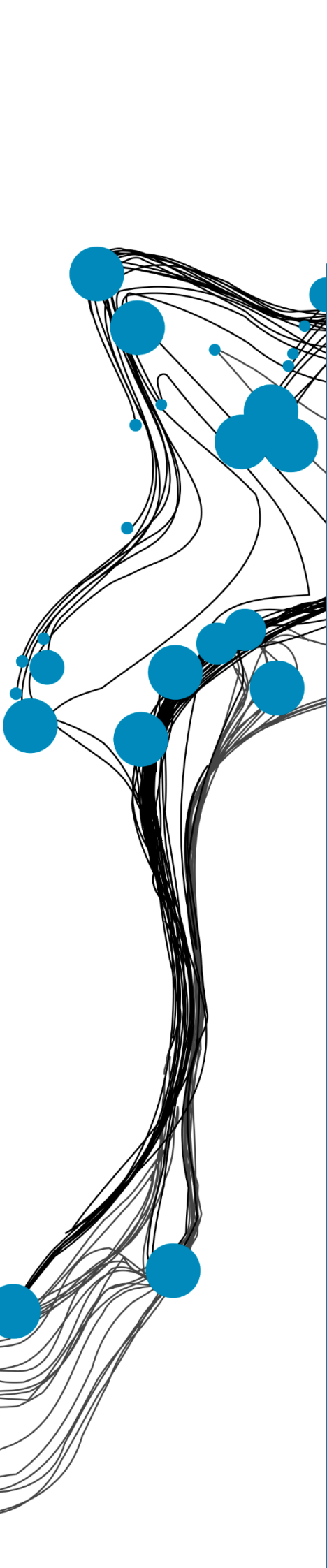

MASTER THESIS

Van bedrijventerrein tot innovatiecampus: participatie op Kennispark Twente

J.J. Stoeten

Faculteit Behavioural, Management and Social Sciences
Public Administration

University of Twente

Interne begeleiders:

dr. P.J. Klok | prof. dr. M.G.J.G.A. Boogers

Externe begeleiders:

Ir. Anne-Wil Lucas | Ir. Bianca Screever

Samenvatting

In deze masterscriptie is onderzoek gedaan naar de participatiebereidheid van bedrijven in de gebiedsontwikkeling van Kennispark Twente. Gebiedsontwikkeling betreft in het geval van dit onderzoek het vormen van de plannen binnen het gebied Kennispark Twente en de uitvoering hiervan. Participatie betreft de bereidheid van bedrijven om een inhoudelijke bijdrage te leveren aan de vorming en uitvoering van de plannen en de bereidheid tot lidmaatschap van een belangenvereniging voor ondernemers en vastgoedeigenaren gesitueerd op Kennispark Twente. De participatiebereidheid van bedrijven is gemeten aan de hand van interviews met bekleders van hogere managementposities binnen 22 bedrijven op Kennispark Twente. Deze bedrijven zijn naar voren gekomen op basis van een indeling van bedrijven binnen drie verschillende categorieën bedrijfstypen, waarna bedrijven binnen de drie bedrijfstypen willekeurig uit een steekproef geselecteerd zijn. Op basis van de resultaten kan geconcludeerd worden dat de participatiebereidheid laag is onder micro bedrijven die een grootte hebben tot maximaal 10 FTE aan personeel. Ook valt het op dat lidmaatschap van de belangenvereniging met name interessant lijkt voor middelgrote en grote bedrijven met meer dan 50 FTE aan personeel. Deze bedrijven hebben vaak een hightech karakter. Veel bedrijven die op dit moment niet participeren stellen hier voorwaarden aan. De 'wat schuift het' gedachte wordt door respondenten vaak genoemd omdat respondenten in veel gevallen pas willen participeren wanneer zij hier direct belang bij hebben. Onder de 22 respondenten zitten zeven bedrijven die reeds lid zijn van belangenvereniging VONK, die een platform voor participatie biedt. Zeven bedrijven zijn gecategoriseerd als potentieel lid. De potentie zit in de bedrijven die de belangenvereniging nog niet kennen en in bedrijven die wel bepaalde behoeften hebben die aansluiten op de doelen van Kennispark Twente, maar waar de belangenvereniging op dit moment nog in mindere mate mee bezig is. Onder de respondenten zijn op basis van verschillende criteria acht weigeraars gecategoriseerd, waarvan de helft is gecategoriseerd als harde weigeraar. De meeste bedrijven die geen lid willen worden van de belangenvereniging zijn een microbedrijf. Naast de bedrijven zijn er ook organisaties op Kennispark Twente zonder winstoogmerk die op verschillende manieren willen participeren, maar om bepaalde redenen geen lid kunnen worden van de belangenvereniging. Op basis van de resultaten van dit onderzoek worden aanbevelingen gedaan met betrekking tot ledenbehoud, een interne ledenomgeving, de definitie van de participatiedoelstelling en een verhuisregeling voor bepaalde bedrijven die niet willen participeren.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
Hoofdstuk 1: Inleiding	5
1.1 Introductie	5
1.2 Doelstelling.....	6
1.3 Relevantie.....	7
1.3.1 Wetenschappelijke relevantie	7
1.3.2 Maatschappelijke relevantie	7
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader	8
2.1 Het science park	8
2.1.2 Impact van science parks.....	9
2.1.3 Valorisatie.....	10
2.1.4 Beleidsaanbevelingen voor science parks	10
2.2 Het netwerk Kennispark Twente	11
2.2.1 Kennispark Twente: het netwerkbestuur	11
2.3 Participatie	12
2.3.1 De participatieladder	13
2.3.2 Netwerkparticipatie.....	13
2.4 Triple helix en onderzoekssamenwerkingen	14
2.5 Conclusie	16
Hoofdstuk 3: Methodologie	17
3.1 Casusbeschrijving	17
3.2 Dataverzameling.....	19
3.3 Operationalisering.....	21
3.3.1 kernbegrippen	21
3.3.2 Interviews deelvraag 1	21
3.3.3 Interviews deelvraag 2	22
3.4 Data analyse	24
3.4.1 Coderingen	24
3.4.2 Codeerschema	25
3.5 Validiteit en betrouwbaarheid	30
3.5.1 Validiteit	30
3.5.2 Betrouwbaarheid.....	30
Hoofdstuk 4: Resultaten	31
4.1 Deelvraag 1.....	31
4.1.1 Behoeften van ondernemers.....	31

4.1.2 Beweegredenen participatie	32
4.1.3. Informatie Kennispark	32
4.1.4 Probleem op Kennispark	32
4.1.5 Conclusie	34
4.2 Deelvraag 2.....	35
4.2.1 Meerwaarde	35
4.2.2 Activiteiten	36
4.2.3 Werkgroepen.....	37
4.2.4 Ledenbijeenkomsten	38
4.2.5 Behoeften ondernemers	38
4.2.6 Lidmaatschap VONK	39
4.2.7 Conclusie	43
Hoofdstuk 5. Aanbevelingen	45
5.1 Leden.....	45
5.1.1 Ledenwerving en ledenbehoud	45
5.2 Potentiële leden	45
5.2.1 Bekendheid VONK	45
5.2.2 Ledenomgeving	46
5.3 Weigeraars	46
5.3.1 Definitie participatiedoelstelling.	47
5.4 Harde weigeraars	47
5.4.1 Verhuisregeling.....	47
Hoofdstuk 6: Conclusie en discussie.....	49
6.1 Conclusie	49
6.2 Discussie en beperkingen	51
Literatuur	53
Bijlage 1: deelvraag 1	56
Bijlage 2: deelvraag 2	60

Hoofdstuk 1: Inleiding

In dit onderdeel wordt het onderzoek ingeleid aan de hand van een introductie van de casus en het onderwerp. Na deze introductie volgt een uitweiding van de doelstelling van het onderzoek, waarna op twee manieren de relevantie van het onderzoek wordt aangeduid.

1.1 Introductie

Kennispark Twente is een business- en sciencepark in de Gemeente Enschede met verschillende bedrijven uit verschillende sectoren. Geografisch beslaat Kennispark Twente drie verschillende onderdelen:

- Twente Valley, waarin met name entertainment- en sportbedrijven zijn gevestigd;
- Business- en sciencepark, waar een veelvoud aan verschillende bedrijven van verschillende grootte zijn gevestigd;
- De campus van de Universiteit Twente.

Op Kennispark Twente zijn ruim 300 organisaties gevestigd verdeeld over panden van ongeveer 80 verschillende vastgoedeigenaren. De meeste van deze organisaties zijn bedrijven, maar er bevinden zich ook organisaties uit de non-profit sector binnen het gebied. Naar schatting werkt op Kennispark Twente zo'n 9000 fulltime-equivalent (FTE) aan personeel (Strategische Aanpak, 15 april 2020)¹. Kennispark Twente heeft een gebiedsorganisatie en die heeft in samenwerking met haar partners ruimtelijke en programmatische doelen opgesteld met de ambitie om een innovatiecampus te worden. Verschillende actoren werken conform de Strategische Aanpak (15 april 2020) aan een toekomst voor Kennispark Twente waarin:

- Kennispark Twente een structureel hoge economische toegevoegde waarde realiseert;
- Verbinding en ontmoeting als voorwaarde voor innovatie centraal staan;
- Kennispark Twente als een magneet werkt op hoogopgeleid (internationaal) talent.

De Gebiedsorganisatie Kennispark is een stichting die is belast met het vertalen van de speerpunten uit de economische visie van de Gemeente Enschede binnen het business- en sciencepark. Deze vertaling uit zich in de gebiedsstrategie en in de structuurvisie waarin wordt omschreven hoe Kennispark Twente in 2030 met haar partners is samengebracht tot een innovatiecampus als dynamische toplocatie voor onderzoek, innovatie en wetenschap. De gebiedsorganisatie heeft samen met de initiatiefnemers van de Vereniging Vastgoed en Ondernemers Kennispark (VONK) de missie om vanaf 2025 80% van de ondernemers en de vastgoedeigenaren aangesloten te hebben bij VONK. De Stichting Gebiedsorganisatie Kennispark heeft een raad van toezicht met drie zetels, waarvan de Universiteit Twente en de Gemeente Enschede er allebei één bekleden. De derde zetel in deze raad van toezicht wordt bekleed door een ondernemer namens VONK. Deze vereniging organiseert de afvaardiging van deze zetel in de raad van toezicht. Volgens de statuten (F.G. Röben, 22 juni 2021)² heeft VONK de volgende doelstelling:

“De vereniging heeft ten doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van ondernemers en vastgoedeigenaren welke gevestigd zijn op het Kennispark Twente te Enschede. Door haar inspanningen wil de vereniging komen tot een zo optimaal mogelijk ondernemersklimaat. De vereniging wil een zinvolle bijdrage leveren aan de totstandkoming en uitwerking van het plaatselijke economische beleid.”

¹ Bron niet publiekelijk toegankelijk. Verkregen van de Gebiedsorganisatie Kennispark.

² Bron niet publiekelijk toegankelijk. Verkregen van VONK.

Middels haar netwerk en activiteiten biedt VONK een platform voor participatie van ondernemers en vastgoedeigenaren op Kennispark Twente, waarbij dit onderzoek is gericht op de ondernemers binnen het gebied. De Gebiedsorganisatie Kennispark en VONK hebben momenteel de uitdaging om zoveel mogelijk ondernemers lid te laten worden van VONK, zodat zij daarmee tegemoetkomen aan de participatie eis die wordt gesteld door de Gemeente Enschede en de Universiteit Twente.

1.2 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is het transformeren van de grote hoeveelheden aan informatie verkregen uit interviews naar een beknopt geheel van resultaten. Deze hoeveelheden informatie komen voort uit de interviews die worden afgenomen met bekleders van hoge managementposities binnen bedrijven gevestigd op Kennispark Twente. De resultaten maken voor VONK, Gebiedsorganisatie Kennispark en partners duidelijk wat de meningen van bedrijven omtrent participatie zijn. Daarnaast worden op basis van deze resultaten beleidsaanbevelingen geformuleerd die de Gebiedsorganisatie Kennispark en VONK kunnen gebruiken om de participatie van ondernemers te bevorderen. De volgende onderzoeksvragen spelen een centrale rol gedurende dit onderzoek:

Hoofdvraag: hoe kan de participatie van ondernemers bij de gebiedsontwikkeling van Kennispark Twente worden bevorderd?

- Deelvraag 1: wat is op dit moment het probleem omtrent de participatie van ondernemers bij de gebiedsontwikkeling van Kennispark Twente?
- Deelvraag 2: welke factoren verklaren waarom ondernemers gaan participeren bij de gebiedsontwikkeling van Kennispark Twente?
- Deelvraag 3: wat voor beleid kan er aan de hand van deze factoren gevoerd worden om de participatie van ondernemers bij de gebiedsontwikkeling van Kennispark Twente te bevorderen?

1.3 Relevantie

In dit laatste onderdeel van hoofdstuk 1 volgt een uitweiding over de wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie van dit onderzoek.

1.3.1 Wetenschappelijke relevantie

Dit onderzoek levert een uitbreiding van de bestaande kennis op het gebied van participatie van ondernemers binnen een sciencepark. Onderzoek naar scienceparken is iets wat sinds de afgelopen decennia op gang is gekomen omdat het fenomeen sciencepark niet lang bestaat. Onderzoek naar participatie op scienceparken is in dat opzicht relatief nieuw. Door de onderzoeker is geen vergelijkbaar participatieonderzoek gevonden met respondenten binnen bedrijven op scienceparken. Participatie is in de afgelopen decennia een steeds belangrijker onderwerp geworden in de sociale wetenschappen. Vanwege de weinig voorkomende combinatie van onderzoek omtrent participatie en het sciencepark kan dit onderzoek en de hieruit voortgekomen aanbevelingen bijdragen aan het creëren van een wetenschappelijk debat over participatie van bedrijven. De doelen op Kennispark moeten onderzoekssamenwerkingen tussen bedrijven onderling en tussen bedrijven en de Universiteit Twente stimuleren en de totstandkoming hiervan makkelijker maken. Het uitwisselen van kennis en expertise tussen organisaties binnen Kennispark Twente kan leiden tot nieuwe wetenschappelijke uitkomsten. Deze ontwikkelingen kunnen een bijdrage leveren aan het wetenschappelijke klimaat binnen Kennispark Twente.

1.3.2 Maatschappelijke relevantie

Publieke en private investeerders spenderen miljoenen aan de gebiedsontwikkeling van Kennispark Twente, met de uiteindelijke doelstelling om de economische concurrentiepositie van de regio te versterken. Vanwege de publieke investeringen is het voor de maatschappij van belang dat deze bestedingen succesvolle uitkomsten met zich meebrengen, waar de aanbevelingen die in dit onderzoek naar voren komen een bijdrage aan kunnen leveren. De aanbevelingen uit dit onderzoek zouden de participatie van bedrijven kunnen bevorderen waardoor gebiedsorganisatie en VONK en de partners binnen het gebied een volgende stap kunnen zetten in het behalen van de ruimtelijke en programmatische doelen van Kennispark Twente. Deze doelen dienen om het gebied aantrekkelijk te houden voor technologiebedrijven en fungeren als impuls om talent aan te trekken en te behouden. Tot slot kan de nieuw ontstane verbinding tussen innovatie en kennis met het ondernemerschap antwoorden bieden op maatschappelijke vraagstukken.

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

In dit hoofdstuk volgt het deel waarin de belangrijkste onderwerpen uit de introductie aan de hand van de literatuur worden uitgediept. Omdat Kennispark Twente een business- en sciencepark is zal het eerste onderdeel van het theoretisch kader aandacht besteden aan de literatuur omtrent science parks. Na dit onderdeel komt Kennispark in de context van het netwerk naar voren en volgt een onderdeel over participatie aan de hand van de literatuur van onder meer Arnstein (1969). Het theoretisch kader eindigt met de literatuur omtrent triple helix en onderzoekssamenwerkingen.

2.1 Het science park

Een bekend voorbeeld van een science park is Silicon Valley in de Verenigde Staten. Science parks worden in het VK gedefinieerd als: “Op onroerend goed gebaseerde initiatieven die formele en operationele banden hebben met een universiteit” (Storey & Tether, 1998, p. 1038). Innomata et al. (2016) noemen drie belangrijke dimensies om science (en technology) parken te definiëren:

1. De fysieke locatie ligt in de nabijheid van een onderzoeksinstituting;
2. De core business van het park ligt op kennis of op high-tech business;
3. Er is een mogelijkheid voor begeleiding van start-ups.

De eerste science parks in Nederland zijn ontstaan als gevolg van de veranderende economie in de jaren '50. Het doel van deze parken was het bij elkaar brengen van overheid, ondernemers en onderwijs op universiteitsgronden (Ng, 2020). In 1993 telde Nederland 7 science parks met in totaal 280 bedrijven (Storey & Tether, 1998). Op dit moment telt Kennispark Twente ruim 300 bedrijven. Bigliardi et al. (2006) schrijven dat science parks ontstaan met de verwachting dat het een bijdrage levert aan de herindustrialisering van een gebied, waarbij het science park fungeert als katalysator van de economie omdat het startups aantrekt en het product- en proces innovatie aanwakkert. Storey en Tether (1998) schrijven dat science parks een managementfunctie hebben die de overdracht van technologie en bedrijfsvaardigheden tussen bedrijven en de onderzoeksinstitutingen bevorderen. In hun onderzoek naar Nederlandse campussen onderscheiden Buck Consultants International (2018) drie soorten: 1) Science parks (verbonden aan een universiteit, zoals Kennispark Twente); 2) Innovatiecampussen (verbonden aan R&D afdelingen van bedrijven); 3) Faciliteitencampussen (verbonden aan specifieke onderzoeksfaciliteiten).

In Taiwan is in 1980 het Hsinchu Science Park opgericht met als doel om high-tech bedrijven aan te trekken om hier industriële clusters op te zetten. Vanwege prikkels zoals een overvloedig aanbod aan technologie en bekwame ingenieurs, belastingkredieten, uitstekende infrastructuur en bruikbare overheidsdiensten werd het Hsinchu Science Park een groot succes (Chen et al., 2006). Science parks bestaan vaak in de hoedanigheid van een vastgoedontwikkelingsproject met leidinggevend personeel dat diensten levert. Etzkowitz en Zhou (2017) stellen dat de ontwikkeling van een science park de volgende kritieke elementen bevat:

- Nabijheid van onderzoeksmogelijkheden;
- Voldoende ruimte voor de vestiging van nieuwe bedrijven;
- De benodigde faciliteiten en infrastructuur om ondernemers aan te trekken;
- Beleidssteun vanuit overheid en universiteit;
- Voldoende risicokapitaalmiddelen;
- Aantrekkelijk vestigingsklimaat.

Science parks kunnen volgens Storey en Tether (1998) de volgende rollen spelen: 1) Het bieden van mogelijkheden aan academici om hun onderzoeksbevindingen op een geschikte locatie te commercialiseren; 2) Het bieden van accommodatie aan bestaande bedrijven die zich in de nabijheid

van een universiteitscampus willen vestigen om hun link met wetenschappers te versterken; 3) Prestigieuze accommodatie van hoge kwaliteit bieden aan bestaande of gevestigde kleine bedrijven die geavanceerde technologieën gebruiken en ontwikkelen. Het Rathenau instituut (2021) stelt dat het succes van startups afhankelijk is van het ondernemerschapsecosysteem. Volgens hen dienen universiteiten samen te werken met regionale partners in een ecosysteem om ondernemerschap met impact te bevorderen. Zij stellen echter ook dat het bouwen van een ondernemerschapsecosysteem in een regio maatwerk is (Rathenau Instituut, 2021). Buck Consultants International (2018, p. 10) maakt onderscheid tussen vier kernelementen van campussen in Nederland: 1) Focus op R&D en/of technologie gedreven activiteiten van bedrijven; 2) Fysieke locatie met hoogwaardige vestigingsmogelijkheden en onderzoeksfaciliteiten voor bedrijven; 3) Aanwezigheid van manifeste kennisdragers; 4) Actieve open innovatie tussen kennisbron(nen) en bedrijven. Zij stellen op basis van hun onderzoek dat Kennispark Twente zich in de 'volwassen' fase bevindt omdat op de campus een groot aantal onderzoeksinstituten en R&D-bedrijven zijn gevestigd. De doelen van science parks vallen vaak in categorieën omtrent economische ontwikkelingen, overdracht van technologie en lokale voordelen (Shearmur & Doloreux, 2000).

De voordelen die een science park te bieden heeft kunnen volgens Shearmur en Doloreux (2000) onbeduidend zijn wanneer ze worden afgezet tegen de kenmerken van het personeelsbestand, de instellingen, de locatie en de regio. Uit de resultaten van het onderzoek van Díez-Vial en Fernández-Olmos (2017) blijkt dat er bewijs is dat science en technology parken impact hebben op de groei van bedrijven, met name in tijden van economische recessie. Recessies hebben volgens hen de neiging om de beschikbaarheid van middelen en verbindingen buiten parken te verminderen. Het lijkt er volgens Díez-Vial en Fernández-Olmos (2017) op dat bedrijven lokale contacten vergroten omdat zij dit nuttiger vinden voor het verkrijgen van waardevolle informatie en kennis. Yang, Motohashi en Chen (2009) stellen dat door clustering in een science park nieuwe, op technologie gebaseerde bedrijven een aantal voordelen met zich meebrengen. Deze voordelen betreffen inter-firm networks, samenwerking met universiteiten en onderzoeksinstellingen en technological spillover, wat kan leiden tot verhoogde R&D-efficiency. Ook stellen zij dat empirisch onderzoek bewijst dat er een sterke positieve associatie is tussen de mate van innovativiteit van een bedrijf en regionale vestiging. Uit het onderzoek van Buck Consultants International (2018) blijkt dat campussen een gewilde vestigingsplaats zijn voor bedrijven, waaronder startups.

Een onderscheidend kenmerk van het science park ten opzichte van het business park is volgens Ng (2020) de aanwezigheid van een toegewijd parkmanagement team. Dit team is volgens zijn onderzoek vooral nuttig bij het faciliteren van banden tussen bedrijven, maar zijn er extra inspanningen nodig om aan elkaar gelijkende bedrijven met elkaar te verbinden om innovatieve prestaties te verbeteren. Ng (2020) stelt ook dat het cruciaal is dat het ontwerp van science parks wordt afgestemd op de behoeften van de doelgroep.

2.1.2 Impact van science parks

Een aantal wetenschappers hebben onderzoek gedaan naar de impact van science parks op verschillende gebieden (zie: Siegel et al., 2003a; Siegel et al., 2003b; Shearmur & Doloreux, 2000; Bigliardi et al., 2016). Shearmur en Doloreux (2000) stellen dat gemeenten en regio's science parks als katalysator beschouwen voor lokale werkgelegenheid en economische groei, maar dat deze mening niet gerechtvaardigd blijkt. Zij stellen dat investeringen in science parks vaak lokaal en regionaal zijn, maar dat de effecten met name lokaal en mondiaal zichtbaar zijn omdat het met name een lokaal concurrentievoordeel met zich meebrengt ten opzichte van andere gemeenten. Op mondiaal niveau is het voordeel dat er kan worden geprofiteerd van een knooppunt in het netwerk van hoogtechnologische faciliteiten die innovatie in de wereldeconomie voeden (Shearmur & Doloreux,

2000). Díez-Vial en Fernández-Olmos (2017) stellen dat science en technology parken cruciaal zijn voor de ontwikkeling van bedrijven en regionale economische groei. Shearmur en Doloreux (2000) stellen dat een science park op regionaal niveau geen voordelen biedt omdat er geen regionale concurrentievoordelen mee gemoeid zijn. Waarschijnlijk is dit het geval omdat de netwerken te verspreid zijn om regionale effecten te voelen; veel banen die door hightech worden gecreëerd komen elders terecht. Ng (2020) concludeert dat het empirische bewijs van de economische impact van science parks niet heel sterk is, terwijl verschillende resultaten de voordelen van innovatieve activiteiten in kaart brengen en er positief bewijs is dat science parks de banden tussen organisaties bevorderen. Buck Consultants International (2018) stellen dat het aantal bedrijven en arbeidsplaatsen op Nederlandse campussen in de periode 2014-2018 met respectievelijk 30% en 22% is gegroeid.

2.1.3 Valorisatie

De term valorisatie staat in het buitenland ook wel bekend als ‘technology transfer’ of ‘R&D commercialisation’ (Van Dongen & Besteman, 2021). Deze term is sinds 2005 vastgelegd in de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek en wordt door Van Dongen en Besteman (2021, p. 5) gedefinieerd als: “het ‘verwaarden’ van alle ‘assets’ van kennisinstellingen ten behoeve van de samenleving.” Met deze ‘assets’ wordt verwezen naar het grote aantal hoogopgeleide Nederlanders, de hoog gekwalificeerde universiteiten en het uitgebreide netwerk aan onderzoeksinstellingen in Nederland (Van Dongen & Besteman, 2021). In de visie van valorisatie ontstaat innovatie juist in ecosystemen zoals het science park waar bedrijven en organisaties samen innoveren vanuit een concentratie van kennis, talent, faciliteiten en kapitaal (Van Dongen & Besteman, 2021). Van Dongen en Besteman (2021, p. 17-23) onderscheiden vijf ‘sprongen’ om valorisatie te ontketenen: 1) Ga van transfer van technologie naar samen innoveren; 2) Kennisinstellingen dienen valorisatie te beschouwen als volwaardig deel van hun primaire proces; 3) Het creëren van fysieke locaties om co-creatie te realiseren; 4) Het organiseren van thematische ondersteuning; 5) Het zorgen voor structurele financiering vanuit de visie dat valorisatie een investering is in het verdienvermogen van Nederland op de lange termijn.

2.1.4 Beleidsaanbevelingen voor science parks

In hun onderzoek naar Nederlandse campussen, waaronder science parks zoals Kennispark Twente hebben Buck Consultants International (2018, pp. 43-45) een aantal beleidsaanbevelingen gedaan. Deze acht aanbevelingen zijn tot stand gekomen op basis van het onderzoek naar de meerwaarde van campussen in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het Netwerk Kennissteden Nederland:

1. Er is een belemmering in de groei van campussen in de ontwikkeling van vastgoed en vestigingsfaciliteiten. Marktpartijen zijn in beperkte mate bereid om het risico hiervan te dragen waardoor BCI overheidssteun aanbeveelt, bijvoorbeeld in de vorm van een campussenvastgoedfonds.
2. Er is dagelijks een grote toestroom van studenten en medewerkers naar de campussen in Nederland. Goede bereikbaarheid is een belangrijke voorwaarde voor verdere groei om infrastructurele capaciteitsproblemen tegen te gaan.
3. BCI doet een aanbeveling omtrent een nationaal opleidingsprogramma en een stimuleringsregeling. Dit moet business development skills bijbrengen aan startups en spin-offs zodat mensen met inhoudelijke kennis aan ondernemers worden gekoppeld of starters in een vroeg stadium specifieke vaardigheden kunnen ontwikkelen.
4. BCI benoemt de wenselijkheid om financierings- en subsidiemogelijkheden te creëren voor gedeelde onderzoeksfaciliteiten omdat de maximale huurprijs niet kostendekkend is (er is

sprake van een onrendabele top). Dit is van belang omdat gedeelde onderzoeksfaciliteiten volgens hen de meerwaarde van de campus vergroten en open innovatie bevorderen.

5. Het is van belang om op nationaal niveau actieprogramma's op te zetten om meer hoger opgeleiden uit het buitenland aan te trekken.
6. Campussen dienen hun capaciteiten meer uit te dragen om bedrijven, kennisinstellingen en talent aan te trekken alsmede het creëren van draagkracht bij overheden.
7. Binnen campussen is het van belang om op thematisch niveau bijeenkomsten te organiseren zodat men ervaringen met elkaar kan uitwisselen en de samenwerking kan worden bevordert.
8. Op lokaal en regionaal niveau dienen kennisinstellingen, regio's, gemeenten, provincies en campuseigenaren het voortouw te nemen om campussen te stimuleren en te faciliteren. Op nationaal niveau dient de betrokkenheid van het rijk meerdere ministeries te beslaan naast het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

2.2 Het netwerk Kennispark Twente

Jones, Hesterly en Borgatti (1997, p. 914) definiëren *network governance* als: "een selecte, volhardende en gestructureerde reeks autonome bedrijven (evenals non-profitorganisaties) die zich bezighouden met het creëren van producten of diensten op basis van impliciete en onbepaalde contracten om zich aan te passen aan onvoorziene omringende omstandigheden en om uitwisselingen te coördineren en te beschermen.". Netwerken zijn een selecte groep bedrijven omdat ze niet een hele sector betreffen. Bovendien hebben leden meer onderling contact binnen hun subgroep in vergelijking met leden buiten het netwerk (Jones et al., 1997). Netwerken zijn een volhardende reeks bedrijven omdat hun structuren in de loop van de tijd frequente samenwerking tussen leden mogelijk maken (Jones et al., 1997). Volgens Jones et al. (1997) zijn netwerken gestructureerd omdat uitwisselingen binnen het netwerk niet willekeurig en uniform zijn, maar een patroon hebben en een werkverdeling kennen. Netwerkelementen zijn volgens hen onafhankelijk, waarbij het in dit geval gaat om de bedrijven en andere verbonden actoren op Kennispark Twente. We spreken van "impliciete contracten en contracten voor onbepaalde tijd" omdat netwerkactiviteiten niet gebaseerd zijn op juridische contracten of gezagsstructuren (Jones et al., 1997, p. 916). Deelnemers binnen een netwerk zijn primair gericht op hun eigenbelang (Provan & Milward, 2001) en de twee complementaire doelen van een bedrijf zijn prestatie en groei (Elvekrok, 2017).

2.2.1 Kennispark Twente: het netwerkbestuur

Netwerken die geleid worden door een NAO (*network administrative organization*) beschikken over een aparte organisatie die verantwoordelijk is voor het bestuur van het netwerk en haar activiteiten. De NAO is in het geval van Kennispark de gebiedsorganisatie die bestuurt met een mandaat. De gebiedsorganisatie is een non-profit entiteit in de vorm van een stichting, zoals vaker het geval is bij NAO's met leden die winst maken (Provan & Kenis, 2008). Siegel, Westhead en Wright (2003a) benoemen het onderscheid dat wordt gemaakt tussen beheerde en niet-beheerde science parken. Beheerde parken beschikken over een manager die volgens hen nuttig kan zijn wat betreft de overdracht van kennis van universiteit naar bedrijven en tussen bedrijven onderling.

De Stichting Gebiedsorganisatie Kennispark is een formele organisatie wat volgens Provan en Kenis (2008) gebruikt kan worden om de legitimiteit van het netwerk te vergroten doordat het de complexe problemen binnen het netwerk kan aanpakken. Zij stellen ook dat door de overheid geïnitieerde NAO's worden opgericht om de netwerkdoelen te behalen en om bijvoorbeeld lokale economische ontwikkelingsdoelen te halen. Tot slot stellen zij dat de NAO de complexiteit van het netwerkbestuur kan verminderen. Ng (2020) stelt dat het bij Europese science parken vaker voorkomt dat zij door een organisatie geleid worden. Siegel, Westhead en Wright (2003b) stellen dat managers van science parks de reputatie van jonge bedrijven met beperkte sociale en/of zakelijke netwerken kunnen verbeteren,

wat hen zou kunnen helpen bij het aantrekken van extra financieel kapitaal en betere werknemers. Zij stellen ook dat managers de overdracht van technologie kunnen bevorderen door de banden tussen onderwijsinstellingen en bedrijven te verbeteren. De bestuurlijk-karakteristieke eigenschappen van de gebiedsorganisatie betreffen het beheer van het science park en haar activiteiten. Deze betreffen het toepassen van selectiecriteria, het creëren van een gemeenschappelijke sfeer onder huurders (dan wel gevestigde bedrijven), het ontsluiten van internationale en regionale netwerken, het bevorderen van het ondernemersklimaat en tot slot het vergemakkelijken van toegang tot nieuwe ideeën, vaardigheden of kennis in het park (Ng, 2020).

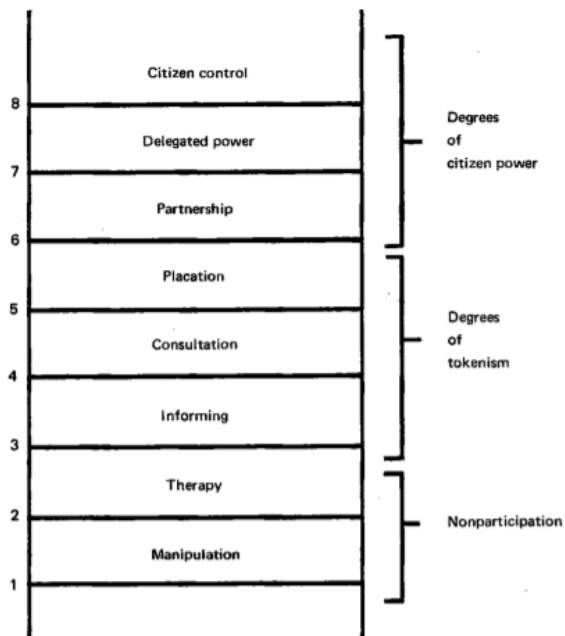
Uit onderzoek blijkt dat dat huurders het beheer van het science park sterk associëren met het ontwikkelen van banden met andere bedrijven (Ng, 2020). Omdat herhaalde interacties het wederzijdse leren bevordert, hebben de managementteams van science parks waarschijnlijk een positieve indirecte impact op innovatie. Het onderzoek van Ng (2020) suggereert dat voor geplande, op kennis gebaseerde gebiedsontwikkelingen zoals science parks een 'top-down' benadering met een beherende entiteit (d.w.z. het beheren van het park en zijn gemeenschap) nodig is. Ook blijkt dat huurders en bedrijven dit waarderen vanwege het direct stimuleren van interactie en de indirecte kennisoverdracht die plaatsvindt. Ng (2020) stelt ook dat een 'bottom-up' benadering waarbij het collectief van bedrijven voor deze activiteiten verantwoordelijk is minder gunstig is. De waarde van managementinspanningen wordt volgens hem namelijk onderstreept omdat huurders ook verwachten dat managementorganisaties van science parks verantwoordelijk zijn voor de in- en externe socialisatie, netwerken en kennisoverdracht op science parks.

2.3 Participatie

Participatie wordt door Arnstein (1969, p. 216) als volgt gedefinieerd: *"It is the redistribution of power that enables the have-not citizens, presently excluded from the political and economic processes, to be deliberately included in the future"*. Arnstein stelt dat participatie een leeg begrip is wanneer er geen sprake is van enige mate van herverdeling van macht onder zij die daar niet over beschikken (Arnstein, 1969). Parry, Moiser en Day (1992, p. 16) hanteren een brede definitie van participatie: "Deelnemen aan de processen van formulering, goedkeuring en uitvoering van overheidsbeleid". Zij doen dit in een context van participatie in een politieke achtergrond. Lowndes et al. (2006, p. 542) hanteren een definitie toegespitst op lokale politieke participatie: "Het optreden van burgers om invloed uit te oefenen op beslissingen die uiteindelijk worden genomen door ambtenaren en gekozen vertegenwoordigers op lokaal niveau." Een bekend werk uit de literatuur omtrent participatie betreft *A ladder to citizen participation* van Sherry R. Arnstein (1969). Deze participatieladder (figuur 2.1) is een simplificatie van de mate waarin participatie daadwerkelijk plaatsvindt en betreft geen analyse waarin versperringen op de weg naar een hoge mate van participatie teniet worden gedaan. De ladder bestaat uit acht treden en is opgedeeld in drie categorieën. Deze categorieën betreffen van boven naar beneden non-participatie, graden van symboliek en graden van burgermacht.

2.3.1 De participatieladder

De categorie non-participatie betreft de onderste trede van manipulatie en de tweede trede van therapie. Deze twee treden betreffen geen daadwerkelijke participatie maar hebben de bedoeling om de machtshebber de non-participanten te 'onderwijzen' of te 'genezen' (Arnstein, 1969). Treden drie en vier betreffen symbolische graden van participatie waarin participanten wel een stem hebben en

er naar hen geluisterd wordt, maar waarbij er geen gehoor wordt gegeven aan hun stem (Arnstein, 1969). Wat dat betreft krijgt de participatie geen vervolg. De vijfde trede valt ook binnen de symbolische categorie, omdat er hier een adviesmogelijkheid is voor participanten, maar de beslissingsbevoegdheid bij de machthebber blijft liggen (Arnstein, 1969). De bovenste drie treden onderscheiden zich doordat hier daadwerkelijk een vorm van participatie optreedt. Arnstein (1969) stelt dat de participatieladder breed toepasbaar is; het gaat in wezen over 'nobodies' die graag 'somebodies' willen worden met voldoende invloed om de responsiviteit bij hun doelorganisatie te verhogen.

Afbeelding 2.1 De participatieladder van Arnstein (1969).

2.3.2 Netwerkparticipatie

Gulati en Gargiulo (1999) stellen dat onderlinge afhankelijkheid de meest gebruikelijke verklaring is voor het ontstaan van samenwerkingsverbanden tussen verschillende organisaties. Volgens hen is er een breed scala aan onderzoek dat aantoonde dat organisaties met elkaar samenwerken als reactie op onderlinge afhankelijkheid die in hun omgeving door een bepaalde situatie ontstaan is. Gulati en Gargiulo (1999) stellen dat strategische allianties een belangrijke vorm zijn van vrijwillige samenwerkingsverbanden tussen organisaties. Organisaties werken samen om verschillende redenen, waarvan de noodzaak tot het delen van kosten en risico's van grootschalige projecten het best aansluit bij de situatie op Kennispark Twente. Andere redenen zijn onder meer het ontwikkelen van de markt en het betreden van nieuwe markten (Gulati & Gargiulo, 1999).

Volgens Provan en Lemaire (2012) kunnen banden binnen een netwerk zwak zijn wanneer deze zijn gebouwd binnen een enkele vertegenwoordiger per organisatie. In dergelijke gevallen is de kans volgens hen groot dat anderen binnen de organisatie zich niet zullen inzetten voor doelen op netwerkniveau en zich dus zullen verzetten tegen actieve deelname. De betrokkenheid bij de doelen van het netwerk van meerdere individuen binnen organisaties kan de netwerkeffectiviteit verbeteren (Provan & Lemaire, 2012). In de ideale situatie vindt volgens Provan en Lemaire (2012) de betrokkenheid in het netwerk plaats op verschillende plekken binnen de hiërarchie van organisaties zodat niet alleen de beslissingsbevoegde mensen deelnemen, maar ook de mensen lager in de hiërarchie die het meest waarschijnlijk deelnemen aan netwerkinitiatieven.

Gulati en Gargiulo (1999) stellen dat hoe groter de onderlinge afhankelijkheid tussen twee organisaties, des te groter hun prikkel om hun middelen en capaciteiten te combineren middels een samenwerkingsverband. Provan en Lemaire (2012) stellen dat een hoge mate van samenwerking binnen een netwerk niet altijd positieve resultaten met zich meebrengt omdat dan een mate van 'ingeslotenheid' kan ontstaan. In een dergelijk geval wordt er te veel van deelnemers gevraagd. Dit is niet bevorderlijk omdat de meeste netwerkactiviteit een aanvulling is op de individuele behoeften van deelnemers.

2.4 Triple helix en onderzoekssamenwerkingen

Eén van de programmatische doelen van de Gebiedsorganisatie Kennispark is het stimuleren van de samenwerking binnen het gebied. Samenwerking heeft volgens Innomata et al. (2016) duidelijke invloed op de bedrijfsprestaties en kan voordelen opleveren met betrekking tot het concurrentievermogen en zelfs het voortbestaan van bedrijven. Zij stellen ook dat het vaak voorkomt dat bedrijven collaboratieve netwerken vormen voor verschillende doeleinden, zoals het delen van voordelen en risico's. Om die reden gaat het volgende hoofdstuk over (onderzoeks)samenwerkingen. Het Triple Helix model van de kenniseconomie is gebaseerd op interacties tussen universiteit, industrie en overheid om sociale en economische ontwikkelingen te bevorderen (Leydesdorff, 2011).

Galvao et al. (2019) stellen dat overheden onderzoekssamenwerkingen hebben gepromoot en ondersteund. Binnen het Triple Helix model spelen universiteiten op dit moment een toegenomen rol in technologische innovatie. Overheden moedigen dit aan als strategie voor economische ontwikkeling die ook de veranderingen weerspiegelt in de relatie tussen kennisproducenten en kennisgebruikers (Hagedoorn et al., 2000).

Volgens Hagedoorn et al. (2000) hebben overheden onderzoekssamenwerkingen om de volgende redenen gepromoot:

- Het corrigeren van marktfalen in O&O investeringen;
- Het versnellen van technologische innovatie met als doel om internationale competitiviteit te bevorderen;
- Het bewerkstelligen van een toename in de uitwisseling van technologische informatie onder bedrijven, universiteiten en onderzoeksinstituten.

Hagedoorn et al. (2000) waarschuwen voor het negatieve potentieel van onderzoekssamenwerkingen. Volgens hen kunnen onderzoekssamenwerkingen de neiging hebben om concurrentie te blokkeren en monopolies te creëren.

De belangrijkste voordelen van netwerken voor bedrijven zijn volgens Pittaway et al. (2004, p. 137):

1. Risicodeling;
2. Het verkrijgen van toegang tot nieuwe markten en technologieën;
3. Producten op de markt brengen;
4. Het bundelen van complementaire vaardigheden;
5. Het beschermen van eigendomsrechten bij gevallen waarin volledige of volwaardige contracten niet mogelijk zijn;
6. Fungeren als een sleutelinstrument voor het verkrijgen van extra kennis.

Uit het literatuuronderzoek van Pittaway et al. (2004) is ook gebleken dat bedrijven die zich niet bij netwerken aansluiten en die niet op formele of informele wijze kennis uitwisselen, hun kennisbasis op de lange termijn beperken. Ook beperken zij hun mogelijkheid tot het aangaan van uitwisselrelaties op de lange termijn. Netwerken zijn niet alleen van belang voor toegang of de verspreiding van kennis

en innovatie, maar zijn even belangrijk om te leren van innovatieve werkmethoden die bij andere organisaties vandaan komen (Pittaway et al., 2004).

Pittawatay et al. (2004) onderscheiden twee belangrijke redenen die verklaren waarom business to business netwerken ontstaan. De eerste reden is de behoefte van bedrijven aan technische en/of commerciële middelen die leidt tot het aangaan van netwerkrelaties met andere bedrijven. De tweede reden betreft het gegeven dat nieuwe kansen om banden te vormen de neiging hebben om eerdere patronen van relaties tussen bedrijven weer te geven. Het vermogen van een bedrijf om netwerkrelaties met andere bedrijven te ontwikkelen, is bijgevolg gebaseerd op zijn bestaande relaties en netwerkcapaciteiten.

Ng et al. (2019) benoemen verscheidene voordelen die bedrijven op science parks kunnen ervaren. Deze voordelen betreffen:

1. Samenwerken en het delen van kennis; in het algemeen draagt geografische nabijheid bij aan onder meer kostenreductie, verhoogde persoonlijke interactie en ontwikkeling van sociale netwerken wat ten goede komt aan kennisoverdracht (Ng et al., 2019).
2. De nabijheid van een universiteit; industriële R&D-activiteiten die dicht bij de universiteit liggen, vertonen op staatsniveau een groter aantal bedrijfsoctrooien (Ng et al., 2019).
3. De nabijheid van bedrijven uit soortgelijke sectoren; Science parken spelen een cruciale rol als intermediair om onzekerheid te verminderen en kennisoverdracht te bevorderen voor met name jonge bedrijven (Ng et al., 2019).
4. De nabijheid van afzetmarkten en klanten; de geografische nabijheid van markten en klanten biedt bedrijven middelen om hun commerciële doelen te bereiken, informatie over de marktvraag te verkrijgen en hun producten of diensten te optimaliseren (Lindelöf & Löfsten, 2003).
5. De leefbaarheid van de omgeving; een groene en natuurlijke omgeving wordt vaak geassocieerd met positieve psychologische effecten voor werkomgevingen en kan bijdragen aan het welzijn van werknemers en aan het verminderen van stress op de werkvloer (Ng et al., 2019).
6. Het imago en de prestige van de locatie; volgens Ng et al. (2019) vindt slechts een minderheid van de bedrijven op science parken de toegang tot de wetenschappelijke en technologische middelen op universiteiten de belangrijkste factor om zich te vestigen. Zij stellen dat bedrijven meer waarde hechten aan de locatie, financiële prikkels en aan mobiliteit wat betreft de vestiging op een science park.
7. De kosten van accommodatie en diensten; de mogelijkheid tot het delen van faciliteiten en diensten maakt het science park aantrekkelijker voor bedrijven (Ng et al., 2019). Denk hierbij bijvoorbeeld aan R&D faciliteiten en hulp voor start ups.

Pittaway et al. (2004) benoemen twee belemmeringen voor het vormen van netwerken. Ten eerste zien bedrijven met hoge competenties op technische en commerciële gebieden minder snel de waarde tot het aangaan van netwerkrelaties met andere bedrijven. Ten tweede missen bedrijven met weinig bestaande relaties vaak de technische en commerciële competenties die nodig zijn om partners aan te trekken.

Het literatuuronderzoek van Pittaway et al. (2004) stelt ook dat netwerken het succes van ondernemersinitiatieven kan vergroten omdat interpersoonlijke en inter-organisatorische relaties actoren in staat stellen toegang te krijgen tot een verscheidenheid aan middelen die in het bezit zijn van andere actoren. Zij stellen bijvoorbeeld dat netwerkrelaties emotionele steun bieden voor het nemen van ondernemersrisico's, wat op zijn beurt de wens om in het bedrijf te blijven vergroot. Uit

een aantal andere onderzoeken blijkt ook dat succesvolle ondernemers consequent netwerken gebruiken om ideeën op te doen en informatie en advies in te winnen (Pittaway et al., 2004).

Netwerken stellen eigenaren van kleine bedrijven in staat om deel te nemen aan R&D die is uitbesteed door grotere bedrijven, om gezamenlijke R&D-ondernemingen aan te gaan en om marketing- en productierelaties op te zetten (Pittaway et al., 2004). Startups kunnen hun vroege prestaties ten tijde van hun oprichting verbeteren door een alliantienetwerk op te zetten waarbij het netwerk wordt geconfigureerd om efficiënte toegang te bieden tot diverse informatie en mogelijkheden (Pittaway et al., 2004). Startups kunnen dit ook doen door samen te werken met potentiële rivalen die meer mogelijkheden bieden om te leren en minder risico op rivaliteit tussen allianties met zich mee brengen (Pittaway et al., 2004). Concluderend stellen Pittaway et al. (2004) dat de literatuur over netwerkvorming en netwerkactiviteit duidelijk aantonen dat hoewel bedrijven om veel verschillende redenen in netwerken samenwerken, de meest voorkomende reden hiervoor is om toegang te krijgen tot nieuwe of complementaire competenties, technologieën en markten.

2.5 Conclusie

In dit onderdeel volgt een conclusie over welke onderdelen van het theoretisch kader worden meegenomen naar de interviews met ondernemers op Kennispark Twente.

Kennispark Twente heeft twee ruimtelijke en twee programmatische doelen die in lijn zijn met de literatuur van Shearmur en Doloreux (2000), die stellen dat de doelen van science parks vaak in categorieën vallen omtrent economische ontwikkelingen, overdracht van technologie en lokale voordelen. Dat de corebusiness van Kennispark Twente op kennis en hightech business ligt is in lijn met de literatuur van Innomata et al. (2016) die dit als belangrijke dimensie noemen om het science park te definiëren.

Ng (2020) stelt dat het cruciaal is dat het ontwerp van science parks wordt afgestemd op de behoeften van de doelgroep. Kennispark Twente is in dat geval met de participatiedoelstelling onderweg; de participatiemogelijkheden van VONK bieden voor ondernemers veel mogelijkheden om hun mening te geven en mee te beslissen over de ontwikkelingen binnen het gebied. Als dit op een trede van de participatieladder van Arnstein (1969) moet worden geplaatst is hier sprake van partnerschap of mogelijk gedelegeerde macht. Voor het opstellen van de interviewvragen is het wat de literatuur betreft relevant om oog te hebben voor behoeften van ondernemers. Binnen campussen is het van belang om op thematisch niveau bijeenkomsten te organiseren zodat men ervaringen met elkaar kan uitwisselen en de samenwerking kan worden bevordert (Buck Consultants International, 2018). Om die reden is het van belang om de verschillende bijeenkomsten waar ondernemers aan kunnen deelnemen mee te nemen in de interviewvragen.

Omdat deelnemers binnen een netwerk primair zijn gericht op hun eigenbelang (Provan & Milward, 2001) is het goed mogelijk dat ondernemers onderling van elkaar van mening verschillen wat betreft hun redenen om te participeren op Kennispark Twente. Deze overweging wordt meegenomen bij het opstellen van de interviewvragen, met het oog op het gegeven dat volgens Elvekrok (2017) de twee complementaire doelen van een bedrijf prestatie en groei zijn.

Siegel, Westhead en Wright (2003b) stellen dat managers de overdracht van technologie kunnen bevorderen door de banden tussen onderwijsinstellingen en bedrijven te verbeteren. De bestuurlijk-karakteristieke eigenschappen van de gebiedsorganisatie betreffen het beheer van het science park en haar activiteiten waar Ng (2020) dieper op in gaat. In dat opzicht is het voor de interviews van belang om te meten of er beheersactiviteiten van de gebiedsorganisatie zijn die kunnen aansluiten op de behoeften van ondernemers.

Hoofdstuk 3: Methodologie

In dit hoofdstuk volgt een uiteenzetting van de methodologie van het onderzoek. Dit begint met een beschrijving van de casus, omdat de keuzes omtrent de onderzoeksmethode hier op gebaseerd zijn. Na deze casusbeschrijving volgt een onderdeel over gebruikte methode van dataverzameling. Vervolgens komt de operationalisering aan bod waarin wordt uitgeweid over de kernbegrippen van het onderzoek en waarin aandacht is voor de totstandkoming van de interviews. Hierna volgt het onderdeel data analyse met een uitleg over coderingen en categorisering van de interviewtranscripties. Tot slot volgt een uitleg over de validiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek.

3.1 Casusbeschrijving

Kennispark Twente is een business en sciencepark in de Gemeente Enschede (afbeelding 1). Op Kennispark Twente zijn meer dan 300 bedrijven van verschillende groottes en uit verschillende sectoren gevestigd, verdeeld over ongeveer 80 panden die in het bezit zijn van verschillende vastgoedeigenaren. Naar schatting bieden deze bedrijven arbeidsplaatsen aan ca. 9000-1000 medewerkers. Sinds 1 april 2021 is de Stichting Gebiedsorganisatie Kennispark opgericht. De Gebiedsorganisatie Kennispark houdt zich bezig met de implementatie van de strategische aanpak die in overeenstemming met de Gemeente Enschede, de Universiteit Twente een aantal ondernemers tot stand is gekomen. Het doel van de Gebiedsorganisatie Kennispark luidt als volgt:

“De Stichting heeft ten doel het ontplooiën van activiteiten ter bevordering van het zijn en blijven van een aantrekkelijke vestigingsplaats van de innovatiecampus Kennispark Twente te Enschede voor technologiebedrijven en het talent passend bij het profiel van Kennispark Twente.” – artikel 2 statuten

De werkzaamheden van de Stichting Gebiedsorganisatie Kennispark beslaan volgens haar statuten uit de volgende onderwerpen: gebiedsorganisatie, toekomstvisie, missie en strategie, gebiedsontwikkeling, marketing, promotie en acquisitie, kennisuitwisseling, maatschappelijk en politiek, public affairs en tot slot partnerovereenkomsten.

De strategische aanpak (2020) is voortgekomen uit de gebiedsstrategie (2018) en de structuurvisie (2019). De gebiedsstrategie bestaat uit twee pijlers. De eerste pijler betreft het versterken van het internationale profiel en merk. Met deze pijler wil Kennispark bouwen aan een internationaal onderscheidend merk op de gebieden van innovatie en ontwikkeling, met een wervende werking als magneet voor talent. De tweede pijler betreft het bouwen aan een dynamische toplocatie. Met deze pijler wil de Gebiedsorganisatie Kennispark in samenwerking met betrokkenen de leefomgeving optimaal inrichten zodat ontmoeten en verbinden binnen het gebied gefaciliteerd en gestimuleerd wordt. De structuurvisie beslaat de fysieke aspecten van de fysieke transformatie van Kennispark Twente. De strategische aanpak die hieruit is voortgekomen is gericht op vier kerndoelen:

- Versterking van het profiel van Kennispark (programmatisch);
- Stimulering van samenwerking binnen het gebied (programmatisch);
- Toevoeging van een nieuw innovatiedistrict aan beide zijden van de Hengelosestraat (fysiek);
- Transformeren van het bestaande business- en sciencepark (fysiek).

De Gebiedsorganisatie Kennispark is in samenwerking met partners verantwoordelijk voor het halen van deze doelen. Het halen van deze doelen brengt voor de gebiedsorganisatie een aantal uitdagingen met zich mee. In de samenwerkingsovereenkomst is afgesproken dat de ondertekenende partijen (Gemeente, universiteit, VONK en gebiedsorganisatie) streven naar een bepaald participatieniveau van ondernemers binnen het gebied. VONK is de Vereniging Vastgoed en Ondernemers Kennispark en is opgericht op 29 juni 2021. VONK wordt bestuurd door drie bestuursleden die allen een directiefunctie

hebben bij een bedrijf met een vestiging op Kennispark Twente. VONK heeft conform haar statuten het volgende doel:

“De vereniging heeft ten doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van ondernemers en vastgoedeigenaren welke gevestigd zijn op het Kennispark Twente te Enschede. Door haar inspanningen wil de vereniging komen tot een zo optimaal mogelijk ondernemersklimaat. De vereniging wil een zinvolle bijdrage leveren aan de totstandkoming en uitwerking van het plaatselijke economische beleid.” - statuten artikel 2

VONK spant zich conform de samenwerkingsovereenkomst in om een bijdrage te leveren op strategisch, tactisch en operationeel niveau om de strategie voor Kennispark ten uitvoer te kunnen brengen. Specifiek gaat dit om:

“Het innen van contributie en het afdragen van de financiële bijdrage aan de Gebiedsorganisatie Kennispark, het organiseren van inspraak van de individuele ondernemers en vastgoedeigenaren op het beleid en de activiteiten van de Gebiedsorganisatie Kennispark, gemeente en andere relevante publieke partijen, het actief stimuleren dat hun leden deelnemen aan community activiteiten, het optreden als ambassadeur van de Gebiedsorganisatie Kennispark en gebiedsstrategie richting alle ‘bewoners’ Kennispark.” – samenwerkingsovereenkomst artikel 2.4

In de praktijk vertaald dit zich onder meer in de deelname vanuit VONK aan verschillende overleggen binnen de Gebiedsorganisatie Kennispark, het organiseren van werkgroepen waarin ondernemers inhoudelijk bijdragen op specifieke thema's en het organiseren van ledenbijeenkomsten waarin ondernemers worden bijgepraat over de stand van zaken rondom de gebiedsontwikkeling en zij hier hun mening over kunnen geven. Gemeente Enschede, Universiteit Twente en VONK hebben in de samenwerkingsovereenkomst afgesproken dat er een jaarlijkse individuele bijdrage wordt geleverd. Gemeente en universiteit leveren een jaarlijkse individuele bijdrage van 150.000 euro, waarbij VONK binnen een termijn van vier jaar (in dit geval vanaf het jaar 2025) ook een totaalbedrag van 150.000 euro jaarlijks bijdraagt middels de inning van contributie van haar leden. Gemeente, universiteit en VONK hebben allen één zetel in de raad van toezicht van de Stichting Gebiedsorganisatie Kennispark. De samenwerkingsovereenkomst waarin deze bepaling is opgenomen kan niet worden ontbonden voor 1 januari 2025, tenzij tijdens de evaluatie in de tweede helft van 2022 geconcludeerd wordt dat VONK niet in staat wordt geacht om vanaf 2025 zelfstandig aan de jaarlijkse individuele bijdrage te voldoen.

Een consequentie van de doelen van de Gebiedsorganisatie Kennispark en de samenwerkingsovereenkomst met onder meer VONK betreft de noodzaak tot participatie van ondernemers binnen het gebied. Wat ondernemers betreft werkt VONK met een contributiemodel van 30 euro per FTE per jaar. Een bedrijf met bijvoorbeeld tien FTE aan medewerkers betaald dus een jaarlijkse contributie van 300 euro. Om op 1 januari 2025 aan de contributie eis van 150.000 euro te kunnen voldoen dient VONK leden te hebben van bedrijven die gezamenlijk minstens 5000 FTE aan medewerkers in dienst hebben. In deze rekensom zijn vastgoedeigenaren niet meegenomen. Formeel gaat het hier om een contributie eis van 150.000 euro, maar hier is het doel aan gekoppeld dat 80% van de ondernemers en vastgoedeigenaren op 1 januari 2025 lid moet zijn van VONK. De participatie van ondernemers binnen Kennispark Twente bij VONK en de Gebiedsorganisatie bevindt zich momenteel in de beginfase, waardoor beide organisaties voor uitdagingen staan omtrent de ledenwerving voor VONK en inhoudelijke betrokkenheid bij activiteiten die door beide organisaties worden georganiseerd.

Afbeelding 1: kaart van het gebied Kennispark Twente

3.2 Dataverzameling

Voor dit onderzoek is een totaal van 22 interviews afgenomen op basis van een willekeurige steekproef uit ongeveer 235 organisaties gesitueerd op Kennispark. De meeste organisaties op Kennispark zijn bedrijven en daarom worden alle organisaties zo genoemd, maar onder de respondenten zitten ook andere soorten organisaties. Bedrijven zijn ingedeeld in een categorie, waarvan bedrijven binnen categorie 1 technologiebedrijven zijn. Deze technologiebedrijven passen volgens de plannen binnen Kennispark Twente het best bij het opgestelde profiel van het gebied. Bedrijven binnen categorie 2 kunnen ondersteunend zijn aan bedrijven uit categorie 1 en betreffen veelal bedrijven uit de zakelijke dienstverlening. Hierbij valt te denken aan accountantskantoren, notarissen en consultants. Bedrijven binnen categorie 3 zijn een verzameling van alle soorten bedrijven die niet passen bij het profiel Kennispark en geen aanvulling zijn op de bedrijven van categorie 1. De indeling in deze categorieën is in het verleden gedaan door de Gebiedsorganisatie Kennispark zelf. De indeling wordt in dit onderzoek gehanteerd zodat in de analyse verschillen weergegeven kunnen worden tussen meningen van respondenten van bedrijven uit de verschillende categorieën. Dit kan van toepassing kan zijn op de totstandkoming van de uiteindelijke beleidsaanbevelingen.

Naast de indeling per categorie zijn bedrijven ook ingedeeld op basis van hun grootte. De indeling in bedrijfsgrootte is gebaseerd op die van de indeling die door MKB Nederland (Mulder, 2020) wordt gehanteerd. Micro bedrijven zijn bedrijven met tien of minder FTE aan werknemers. Kleine bedrijven hebben 11 tot 50 FTE aan werknemers en bedrijven met meer dan 50 FTE aan werknemers zijn middelgrote en grote bedrijven. De indeling op basis van grootte vond plaats om in de analyse onderscheid te kunnen maken tussen de meningen van bedrijven van verschillende grootte, wat ook van toepassing kan zijn op de totstandkoming van de uiteindelijke beleidsaanbevelingen.

In totaal zijn er 36 bedrijven gecontacteerd waarvan 22 bereid waren om deel te nemen aan het onderzoek, waaronder de drie bestuursleden van VONK. Deze bestuursleden hadden een langer interview omdat zij hebben bijgedragen aan de beantwoording van de eerste twee deelvragen. De overige interviews zijn gebruikt voor de beantwoording van de tweede deelvraag. In totaal zijn zeven van de 22 geïnterviewde bedrijven lid van VONK. De gecontacteerde bedrijven zijn naar voren gekomen op basis van een steekproef per categorie, waarbij ongeveer 10% van het totale aantal bedrijven per categorie zijn geïnterviewd. Het contact met de bedrijven verliep altijd per e-mail, mondeling of telefonisch. Contactgegevens van bedrijven waren in de meeste gevallen bekend bij de gebiedsorganisatie, als dit niet het geval was zijn die via het internet opgezocht of is het bedrijf bezocht.

Kennispark beslaat een groot gebied en binnen de drie categorieën bevinden zich veel bedrijven die geografisch niet aansluiten bij de ruimtelijke doelen van dit moment binnen het gebied. Die doelen zijn met name geconcentreerd op het gedeelte dat men als business- en sciencepark bestempeld. De bedrijven die wel aansluiten bij de ruimtelijke doelen bevinden zich met name tussen het treinspoor en de Hengelosestraat. De bedrijven die hier niet bij aansluiten bevinden zich aan de UT-zijde (behalve the Gallery, adres Hengelosestraat 500) zijn gevestigd, alsmede bedrijven gevestigd op Twente Valley. Deze niet aansluitende bedrijven zijn om die reden niet meegenomen in de steekproef.

Van de in totaal 22 respondenten vallen er twaalf binnen categorie 1 van de in totaal 130 bedrijven op Kennispark Twente die binnen deze categorie vallen en wat hun locatie betreft bij het onderzoek aansluiten. Vijf van de 22 respondenten vallen binnen categorie 2 van de ongeveer 45 bedrijven binnen deze categorie en vijf respondenten komen uit categorie 3 van de ongeveer 60 bedrijven binnen deze categorie. Op basis van het totale aantal inschrijvingen bij de Kamer van Koophandel zijn er meer bedrijven op Kennispark Twente gevestigd, maar als de bedrijven aan de UT-zijde die niet in the Gallery zitten en de bedrijven op Twente Valley niet worden meegeteld vallen er in totaal ongeveer 235 bedrijven binnen de reikwijdte van dit onderzoek. Bedrijven die niet in de steekproef zijn meegenomen, maar wel op Kennispark Twente gesitueerd zijn bevinden zich in de volgende straten: De Veldmaat, Langenkampweg, Hallenweg, De Hems, Drienerlolaan, Campuslaan, Witbreuksweg, Matenweg, Reelaan, Calslaan, Achterhorst en Drienerbeeklaan. Bedrijven aan Colosseum ten zuiden van Station Kennispark zijn op nummer 65 na om dezelfde reden als de andere bedrijven ook niet meegenomen. Onderstaande tabel (3.1) geeft een overzicht van het aantal bedrijven van de respondenten per categorie en op het gebied van grootte wat betreft personeel.

	<i>Categorie 1</i>	<i>Categorie 2</i>	<i>Categorie 3</i>	<i>Totaal</i>
<i>≤10</i>	4	1	2	7
<i>11-50</i>	4	2	1	7
<i>>50</i>	4	2	2	8
<i>Totaal</i>	12	5	5	22

Tabel 3.1 overzicht van het totale aantal respondenten gesorteerd per categorie en grootte.

3.3 Operationalisering

In dit onderdeel zijn de gehanteerde kernbegrippen van dit onderzoek gedefinieerd aan de hand van de praktijksituatie op Kennispark en het theoretisch kader. Hierna volgt een uitleg over de uitwerking van deze begrippen in de interviews van de tweede deelvraag.

3.3.1 kernbegrippen

3.3.1.1 Participatie

In overleg met de opdrachtgever is het begrip participatie meetbaar gemaakt waarbij bestaande vormen van participatie van bedrijven op Kennispark Twente als dimensie zijn geformuleerd:

- Deelname aan activiteiten;
- Deelname aan werkgroepen;
- Deelname aan ledenbijeenkomsten;
- Lidmaatschap (passief).

Deze vormen bestaan omdat VONK op dit moment werkgroepen en ledenbijeenkomsten faciliteren. De Gebiedsorganisatie organiseert activiteiten binnen Kennispark Twente. In hoofdstuk 3.3.3 is uitgewerkt hoe deze vormen van participatie tijdens de interviews zijn gemeten.

3.3.1.2 Gebiedsontwikkeling

Gebiedsontwikkeling is een terugkerend woord gedurende de loop van dit onderzoek. Onder gebiedsontwikkeling verstaan we in dit geval de planvorming van de Gebiedsorganisatie Kennispark en haar partners, waar middels participatie via VONK alle ondernemers die lid worden een bijdrage aan kunnen leveren. De planvorming heeft betrekking tot de twee programmatische doelen omtrent versterking van het profiel van Kennispark en het stimuleren van samenwerking binnen het gebied. Daarnaast heeft het ook betrekking tot de twee ruimtelijke doelen van Kennispark omtrent het toevoegen van een innovatiedistrict aan weerszijden van de Hengelosestraat en het transformeren van het bestaande business en sciencepark.

Onder gebiedsontwikkeling verstaan we ook de uitvoering van deze vier doelen waar op het gebied van de ruimtelijke doelen de Gebiedsorganisatie Kennispark, de Gemeente Enschede en vastgoedeigenaren binnen Kennispark Twente een belangrijke rol spelen. Deze ruimtelijke doelen vertalen zich in het toevoegen van nieuwe functies aan gebouwen, een nieuw bestemmingsplan, nieuwbouw binnen het gebied en het creëren van een buitenruimte die uitnodigt tot ontmoeten.

Wat de programmatische doelen betreft speelt de Gebiedsorganisatie zelf de belangrijkste rol in de uitvoering. Hieronder verstaan we community building, clustervorming en strategische acquisitie. De Gebiedsorganisatie Kennispark heeft echter ook partners die zich met deze taken bezig houden.

3.3.2 Interviews deelvraag 1

Wat is op dit moment het probleem omtrent de participatie van ondernemers bij de gebiedsontwikkeling van Kennispark Twente?

Om de eerste deelvraag te kunnen beantwoorden is kwalitatief onderzoek verricht op basis van interviews met een daaropvolgende analyse. De interviews hebben plaatsgevonden met de drie bestuursleden van VONK, allen oprichter van de vereniging die ondernemers en vastgoedeigenaren vertegenwoordigt binnen Kennispark.

Het doel van deze interviews (bijlage 1.5) was het verkrijgen van informatie omtrent het participatieprobleem van ondernemers op Kennispark Twente. Deze interviews hebben plaatsgevonden in de veronderstelling dat de oprichters van deze vereniging een indruk kunnen geven van de gang van zaken binnen het gebied, omdat zij als initiatiefnemers meer betrokken zullen zijn in

vergelijking met andere ondernemers binnen het gebied. De interviews hadden een nadruk op de variabelen beleid, factoren en participatie. Vragen omtrent beleid hadden als doel om een blik te werpen op wat voor toekomstige beleidsaanbevelingen kunnen worden gedaan, op basis van wat er nu goed gaat en wat er nu beter kan. Vragen omtrent factoren hadden de intentie om te achterhalen wat voor ondernemers factoren zijn om participatie binnen Kennispark Twente te bevorderen. Vragen omtrent participatie hadden als doel om informatie op te halen omtrent de stand van zaken wat betreft de participatie van ondernemers. De interviews zijn afgenomen via beeldbellen of op het kantoor van de respondent. De geluidsopnames van de interviews duurden gemiddeld 40 minuten en 9 seconden. Alle interviews zijn getranscribeerd met Amberscript en gecodeerd met Atlas Ti. De netwerken in de bijlage die de resultaten tonen zijn ook middels Atlas Ti tot stand gekomen.

Uit de interviews zijn verschillende codes voortgekomen die zijn samengekomen onder de categorie beweegredenen participatie. Dit betreft de beweegredenen van de respondenten om zelf te participeren alsmede hun kijk op de beweegredenen van andere ondernemers om binnen het gebied te participeren. De codes en hun definities zijn nadrukkelijk voortgekomen uit de ervaringen van (een deel van) de respondenten.

3.3.3 Interviews deelvraag 2

Welke factoren verklaren waarom ondernemers gaan participeren bij de gebiedsontwikkeling van Kennispark Twente?

In dit onderdeel is ruimte voor de verantwoording van de totstandkoming van de interviewvragen uit de tweede deelvraag. In veel gevallen werd na de beantwoording van de respondent een vervolgvraag gesteld die verder is ingegaan op het antwoord. Dit gebeurde meestal wanneer de respondent een kort antwoord gaf of wanneer het antwoord niet helemaal duidelijk was. Ook werd in veel gevallen naar de argumentatie van de respondent gevraagd.

3.3.3.1 Meerwaarde

De eerste vraag betrof meerwaarde om te meten of ondernemers überhaupt meerwaarde zien in de doelen van en de aanwezigheid van de Gebiedsorganisatie Kennispark. De vraag luidde als volgt: *“Ziet u op basis van de doelen de meerwaarde in van de transformatie van Kennispark Twente als bedrijventerrein naar een innovatiecampus met een gebiedsorganisatie?”*. De vraag betrof bewust de component van transformatie, waarmee duidelijk wordt gemaakt dat er ruimtelijk zaken veranderen. De toevoeging ‘met gebiedsorganisatie’ was een bewuste keuze om te meten of ondernemers ook de meerwaarde zien in de aanwezigheid hiervan. Met deze vraag vond een eerste meting plaats van de mate waarin ondernemers draagvlak hebben voor de plannen en de aanwezigheid van de gebiedsorganisatie.

3.3.3.2 Werkgroepen

De eerste vorm van participatie waar naar gevraagd werd is werkgroepen. De respondent was op dit moment al geïnformeerd over de doelen op Kennispark Twente. De vraag werd ingeleid door de respondent erop te wijzen dat ondernemers een bijdrage kunnen leveren aan deze doelen door deel te nemen in werkgroepen over thema’s als mobiliteit, parkeren en duurzaamheid. De vraag die gesteld werd luidt: *“Zou u of iemand namens uw bedrijf willen meewerken in een werkgroep met een specifiek thema?”*.

3.3.3.3 Activiteiten

De tweede vorm van participatie waar naar is gevraagd betreft activiteiten. In de inleiding werd aangegeven dat activiteiten het onderlinge contact tussen bedrijven, studenten en andere betrokkenen op Kennispark Twente moeten bevorderen. Ook is gezegd dat activiteiten worden

georganiseerd om ontmoeting en verbinding in gang te zetten, met de intentie om samenwerking te stimuleren en de meerwaarde van vestiging op Kennispark te bevorderen. De samenwerking tussen onderwijs en bedrijven en bedrijven onderling kan ervoor zorgen dat talent zichzelf op Kennispark Twente continu blijft ontwikkelen. Intensieve samenwerking kan ertoe leiden dat snelle technologische ontwikkelingen bijgehouden kunnen worden en bedrijven kunnen groeien. Deze inleiding is tot stand gekomen op basis van de strategische stukken van de Gebiedsorganisatie Kennispark. Ook werden in de inleiding voorbeelden genoemd van activiteiten die op Kennispark Twente worden georganiseerd: het campus café, Free Lunch Friday, informatieavonden over de gebiedsontwikkelingen en andere bijeenkomsten. De vraag die werd gesteld luidt: *“Zou u met uw bedrijf willen deelnemen aan community activiteiten georganiseerd op Kennispark?”*.

3.3.3.4 Ledenbijeenkomsten

Wat deze vorm van participatie betreft werd de respondent gewezen op de mogelijkheid om bijeenkomsten bij te wonen waar men invloed kan uitoefenen op het beleid op Kennispark Twente. Ondernemers kunnen hier hun mening geven en hun stem uitbrengen over de ontwikkelingen binnen het gebied. Er is bewust niet gekozen om de term ‘algemene ledenvergaderingen’ te gebruiken omdat het beeld dat dergelijke vergaderingen oproept niet passend is bij de werkelijke inhoud van de ledenbijeenkomsten. Deze bijeenkomsten betreffen namelijk een gevarieerd inhoudelijk programma waar veelal ook gastsprekers worden uitgenodigd. De vraag die werd gesteld betreft *“Zou u of iemand anders namens uw bedrijf willen deelnemen aan deze maandelijkse bijeenkomsten?”*.

3.3.3.5 Lidmaatschap

De vraag of de respondent met het bedrijf lidmaatschap van VONK overweegt is om te onderzoeken of de participatiedoelstelling op Kennispark Twente kans van slagen heeft. Deze vraag wordt gesteld omdat lidmaatschap van VONK de ondernemer een platform kan bieden voor participatie binnen het gebied. Ook is de participatiegraad het meest eenvoudig te meten middels het aantal leden van VONK. De vraag werd ingeleid door aan te geven dat de werkgroepen en ledenbijeenkomsten door VONK worden georganiseerd. Ook is verteld waar VONK zich mee bezig houdt en wat lidmaatschap de ondernemer kost. De vraag die gesteld werd betreft: *“Overweegt u lid te worden van VONK?”*.

3.3.3.6 Behoeften

Vanuit de Gebiedsorganisatie Kennispark was de vraag naar een meting van de behoeften van ondernemers. De uitkomsten van deze meting kunnen worden meegenomen naar de beleidsaanbevelingen. Als er tijdens de beleidsaanbevelingen wordt ingespeeld op de behoeften van ondernemers zou dit lidmaatschap voor hen aantrekkelijker kunnen maken. Ook kunnen er met deze vraag verbanden worden gelegd tussen behoeften en grootte van bedrijven, behoeften en categorie van bedrijven en bijvoorbeeld verschillen tussen behoeften van leden en van niet-leden. Die vraag die gesteld werd luidt: *“Zijn er wat u betreft nog zaken waar binnen Kennispark Twente aandacht, of meer aandacht, voor nodig is?”*.

3.4 Data analyse

3.4.1 Coderingen

Ten behoeve van de beantwoording van de eerste twee deelvragen van dit kwalitatieve onderzoek zijn door de onderzoeker zelf interviews afgenomen. De interviews zijn allen afgenomen met toestemming van de respondent en met inachtneming van de regels omtrent privacy en anonimiteit. Voor de uitvoering van het onderzoek is toestemming verleend door de ethische commissie onder aanvraagnummer 211096. De interviews zijn opgenomen en getranscribeerd. Het transcriberen vond plaats via AmberScript en betrof een schriftelijke uitwerking van hetgeen tijdens de interviews gezegd is. Na het transcriberen werden de interviews gecodeerd middels Atlas Ti. De interviews voor beide deelvragen zijn in twee afzonderlijke groepen en op verschillende momenten gecodeerd. Deze coderingen vonden eerst plaats in de vorm van open coderen. Tijdens het open coderen zijn tekstfragmenten verbonden aan een code bestaande uit maximaal enkele woorden. Deze code omslaat een betekenis op hoofdlijnen die gelieerd is aan het tekstfragment. Na de stap van het open coderen vindt het axiaal coderen plaats. Binnen deze stap zijn aan elkaar gelijkende codes samengevoegd tot een overkoepelende code met als doel om uiteindelijk opvallende resultaten te herkennen. De volgende stap is selectief coderen waarin de samengevoegde codes binnen categorieën worden ingedeeld met een overkoepelende naam voor de verschillende codes. Dit maakt het mogelijk om bij de analyse opvallende resultaten te herkennen en te benoemen en het biedt de mogelijkheid om resultaten met elkaar te vergelijken.

Voor de tweede deelvraag zijn de 22 verschillende respondenten ingedeeld in groepen zodat er tijdens de analyse onderscheid kan worden gemaakt tussen wat deelnemers van verschillende groepen vinden. Deze indeling is gemaakt op basis van drie verschillende soorten groottes van de bedrijven zodat onderscheid kan worden gemaakt tussen de uitkomsten van bedrijven per grootte. Hetzelfde is gedaan voor de categorie van bedrijven. Deze indeling in drie verschillende categorieën betreft het type bedrijf zoals ingedeeld door de Gebiedsorganisatie Kennispark. Hierdoor is het mogelijk om te analyseren of de types bedrijven onderling van mening verschillen over bepaalde onderwerpen. De laatste indeling betreft het verschil tussen de bedrijven die aangeven lid te zijn bij VONK en de bedrijven die dat niet zijn. Middels dit onderscheid wordt duidelijk of leden en niet-leden onderling van mening verschillen.

3.4.2 Codeerschema

In dit onderdeel zijn de definities van de coderingen en de overkoepelende categorieën van de transcripties weergegeven per deelvraag. De verdere uitwerkingen van de resultaten staan in het gelijknamige hoofdstuk. De codeerschema's bestaan in eerste instantie uit een thema dat kan worden beschouwd als onderwerp van de codes en categorieën. De categorieën zijn overkoepelend aan de codes. Deze codes zijn gedefinieerd op basis van overeenkomsten van uitspraken van de respondenten.

3.4.3.1 Codeerschema's deelvraag 1

De thema's, categorieën en codes van de interviews uit de eerste deelvraag zijn opgesteld voordat dit bij de interviews van de tweede deelvraag is gedaan. Uit de interviews zijn verschillende behoeften van ondernemers naar voren gekomen. De categorieën van deze behoeften en hun definitie worden in onderstaande tabel genoemd. Dit betreft zowel de behoeften van de respondenten als hun kijk op de behoeften van andere ondernemers.

Thema	Categorie	Definitie
<i>Behoeften ondernemer</i>	Personeel	Personeel als behoefte van bedrijven op Kennispark.
	Ruimtelijke verandering	De behoefte aan de fysieke transformatie van Kennispark Twente met een vernieuwde openbare inrichting.
	Verbinding UT	De behoefte aan meer contact en samenhang met de Universiteit Twente.
	Vereenvoudiging veranderingsprocessen	Behoeft om zaken omtrent de doelen van Kennispark zo efficiënt mogelijk te kunnen regelen, waarbij veranderingen met zo min mogelijk partijen eenvoudig en snel geregeld kunnen worden.
	Vereniging	Gezamenlijke organisatie van bedrijven onderling.
	Vertegenwoordiging	Vertegenwoordiging van bedrijven op de niveaus van planvorming en besluitvorming.

Uit de interviews zijn verschillende codes voortgekomen die zijn samengekomen onder het thema beweegredenen participatie. Dit betreft de beweegredenen van de respondenten om zelf te participeren alsmede hun kijk op de beweegredenen van andere ondernemers om binnen het gebied te participeren. De categorieën van de codes en hun definities zijn voortgekomen uit de ervaringen van de respondenten.

Thema	Categorie	Definitie
<i>Beweegredenen participatie</i>	Actie	Noodzaak tot actie.
	Behoeft aan transparantie	Behoeft aan transparantie vanuit de Gebiedsorganisatie Kennispark richting ondernemers.
	Bredere belang	Het belang van Kennispark voor de regio.
	Intrinsiek	Intrinsieke motivatie als beweegreden voor participatie

Tijd	De hoeveelheid tijd die bij ondernemers beschikbaar is voor participatie op Kennispark.
Vereniging	Als ondernemers gezamenlijk problemen willen aanpakken.
Vertrouwen	Vertrouwen in de uitvoering van de plannen binnen het gebied.
Waardering gebied	Waardering voor Kennispark Twente als gebied.

Hieronder volgt een weergave van de categorieën van de codes en de definitie hiervan binnen het thema informatie op Kennispark. Dit betreft de ervaringen van respondenten op drie verschillende onderwerpen omtrent de stroom van informatie vanuit de Gebiedsorganisatie Kennispark in de richting van respondenten.

Thema	Categorie	Definitie
<i>Informatie Kennispark</i>	Misrepresentatie	Het afgeven van een foutieve indruk over de taken en bevoegdheden van de Gebiedsorganisatie Kennispark.
	Tekort	Een tekort aan informatie richting ondernemers.
	Overvloed	Een overvloed aan informatie richting ondernemers.

Ter beantwoording van de deelvraag zijn alle zaken die respondenten als probleem ervaren ingedeeld onder het gelijknamige thema. Dit betreft ook problemen waarvan respondenten aangeven dat andere ondernemers die ervaren.

Thema	Categorie	Definitie
<i>Probleem</i>	Bestuurlijk	De complexiteit van het bestuurlijke samenspel van Gemeente Enschede, gebiedsorganisatie, Universiteit Twente en andere partners.
	Communicatie	Verschillende problemen omtrent het overbrengen van informatie richting ondernemers.
	Samenwerking	Onvoldoende samenwerking om de doelen op Kennispark Twente te bereiken.
	Tijd	De schaarse hoeveelheid tijd die bij ondernemers beschikbaar is om zich met de gebiedsontwikkeling bezig te kunnen houden.

3.4.3.2 Codeerschema's deelvraag 2

De respondenten is gevraagd naar of zij de meerwaarde inzien van de transformatie van Kennispark Twente als bedrijventerrein naar een innovatiecampus met gebiedsstrategie. Hier zijn twee verschillende antwoorden onder gecategoriseerd.

Thema	Categorie	Definitie
<i>Meerwaarde</i>	Meerwaarde: Ja	De ondernemer ziet op basis van de doelen van Kennispark de meerwaarde in van de transformatie van Kennispark Twente als bedrijventerrein naar een innovatiecampus met gebiedsorganisatie.
	Meerwaarde: Nee	De ondernemer ziet op basis van de doelen van Kennispark niet de meerwaarde in van de transformatie van Kennispark Twente als bedrijventerrein naar een innovatiecampus met gebiedsorganisatie.

Respondenten hebben wat activiteiten op Kennispark Twente betreft verschillende antwoorden gegeven. Dit leidde in eerste instantie tot de categorieën deelname en geen deelname. Later zijn deze categorieën onderverdeeld in verschillende subcategorieën. Deze subcategorieën omtrent deelname gaan over de organisator van de activiteit en het soort activiteit dat door de respondent wordt bezocht. De subcategorieën onder geen deelname hebben betrekking tot de reden waarom de respondent geen activiteiten bezoekt.

Thema	Categorie	Definitie
<i>Activiteiten</i>	Deelname	Deelname aan activiteiten die binnen Kennispark Twente worden georganiseerd.
	• Deelname Kennispark	Deelname aan activiteiten binnen Kennispark Twente die door de Gebiedsorganisatie worden georganiseerd.
	• Deelname elders	Deelname aan activiteiten die door andere organisaties worden georganiseerd.
	• Deelname elders: Gebiedsontwikkeling	Deelname aan activiteiten binnen de categorie gebiedsontwikkeling.
	• Deelname elders: Netwerken	Deelname aan activiteiten binnen de categorie netwerken.
	• Deelname elders: Saamhorigheid	Deelname aan activiteiten binnen de categorie saamhorigheid.
	Geen deelname	Geen deelname aan activiteiten die binnen Kennispark Twente worden georganiseerd.
	• Geen deelname: Geen meerwaarde	Geen deelname aan activiteiten omdat het bedrijf hier geen meerwaarde in ziet.
	• Geen deelname: Informatievoorziening	Geen deelname aan activiteiten omdat het bedrijf onvoldoende geïnformeerd is.
	• Geen deelname: Tijd	Geen deelname omdat medewerkers binnen het bedrijf hier geen tijd voor hebben.

Wat de werkgroepen van VONK betreft zijn respondenten gevraagd of zij interesse hebben in deelname. Sommige respondenten bleken reeds deel te nemen aan werkgroepen en zijn als zodanig

gecodeerd. Bij reacties van respondenten die aangeven niet te willen deelnemen of dit onder voorwaarden zouden willen is de achterliggende reden gecodeerd.

Thema	Categorie	Definitie
<i>Werkgroepen</i>	Deelname: Doet mee	Binnen het bedrijf participeert minimaal een persoon aan werkgroepen.
	Deelname: Ja, onder voorwaarden	Iemand zou onder voorwaarden namens het bedrijf willen deelnemen aan werkgroepen.
	• Belang	Deelname onder voorwaarde dat het bedrijf hier belang bij heeft.
	• Tijd	Deelname onder voorwaarde dat het een beperkt aantal uren tijd kost.
	Deelname: Nee	Het bedrijf wil geen medewerkers laten deelnemen aan werkgroepen.
	• Belang	Het bedrijf heeft geen belang in deelname.
	• Huurbaas	Het bedrijf vindt deelname een taak van de pandeigenaar.
	• Tijd	Het bedrijf heeft geen tijd voor deelname.

Een aantal respondenten geeft aan deel te nemen aan ledenbijeenkomsten en zijn als zodanig gecodeerd. Andere respondenten geven aan onder voorwaarden deel te willen nemen aan ledenbijeenkomsten of dit niet te willen. Ook hier zijn in de subcategorieën de redenen hiervoor gecodeerd.

Thema	Categorie	Definitie
<i>Ledenbijeenkomsten</i>	Deelname: Ja	Het bedrijf neemt al deel of wil deelnemen aan ledenbijeenkomsten.
	Deelname: Onder voorwaarden	Het bedrijf wil onder voorwaarden deelnemen aan ledenbijeenkomsten.
	Deelname: Nee	Het bedrijf wil niet deelnemen aan ledenbijeenkomsten.
	• Geen belang	Het bedrijf heeft geen belang bij deelname aan ledenbijeenkomsten.
	• Geen tijd	Het bedrijf heeft geen tijd voor deelname aan ledenbijeenkomsten.
	• Huurbaas	Het bedrijf vindt dat de pandeigenaar moet deelnemen aan ledenbijeenkomsten.

Uit alle interviews zijn ook gebleken of de respondent VONK kent of niet. Deze reacties zijn op twee verschillende manieren gecodeerd. Respondenten die VONK niet kennen geven aan hier nooit van te hebben gehoord en hebben geen kennis van deze vereniging. Dit is tegengesteld aan respondenten die wel bekend zijn met VONK.

Thema	Categorie	Definitie
<i>Kent VONK</i>	Ja	Het bedrijf is bekend met VONK.
	Nee	Het bedrijf is niet bekend met VONK.

De reacties van respondenten zijn ook gecodeerd op lidmaatschap van VONK. Op basis van antwoorden op vragen omtrent de dimensies van participatie zijn een aantal respondenten gecategoriseerd als potentieel lid.

Thema	Categorie	Definitie
<i>Lidmaatschap VONK</i>	Reeds lid	Het bedrijf is reeds lid bij VONK.
	Potentieel	Het bedrijf geeft aan interesse te hebben in lidmaatschap van VONK.
	Nee	Het bedrijf geeft aan geen lid te willen worden van VONK.

De laatste vraag van de interviews betrof de vraag naar behoeften van ondernemers. Uit deze codes zijn twee categorieën naar voren gekomen die de codes het best vertegenwoordigen.

Thema	Categorie	Definitie
<i>Behoeften ondernemers</i>	Ruimtelijk	Het bedrijf heeft behoeften op het gebied van de ruimtelijke transformatie binnen het gebied zoals parkeervoorzieningen, horeca, woonruimte, bereikbaarheid en/of parkmanagement.
	Programmatisch	Het bedrijf heeft programmatische behoeften op de gebieden van samenwerking, profilering van het gebied en het aantrekken van personeel.

3.5 Validiteit en betrouwbaarheid

Om de kwaliteit van het onderzoek vast te stellen is het van belang om aandacht te besteden aan validiteit en betrouwbaarheid. Een valide onderzoek is een onderzoek waarin zaken worden gemeten zoals dat beoogd is. Een betrouwbaar onderzoek is een onderzoek dat opnieuw met dezelfde methode kan worden uitgevoerd zonder dat hierin sprake zou zijn van verschillende uitkomsten. In dit hoofdstuk worden deze onderwerpen nader toegelicht.

3.5.1 Validiteit

Bij het onderzoek wordt data verkregen via de interviews die worden afgenomen ter beantwoording van de eerste twee deelvragen. Voor beide interviews is het beoogde aantal respondenten gehaald. Voor de interviews met de bestuursleden van VONK is het gehele bestuur bereid gevonden om deel te nemen aan het interview. Tijdens de interviews kregen zij dezelfde vragen gesteld waarin zij vanuit hun ervaring al bestuurder en hun netwerk binnen het gebied de vragen hebben beantwoord. Doordat alleen mensen met een directiefunctie zijn geïnterviewd kunnen zij daadwerkelijk spreken namens het bedrijf en worden de vragen gesteld aan de juiste persoon. De vragen uit de interviews zijn gebaseerd op de probleemstelling in combinatie met bevindingen uit de literatuur en zijn in een duidelijke volgorde en op begrijpelijke wijze gesteld. De vragen betroffen de vormen van participatie op Kennispark Twente zoals deze is geoperationaliseerd. Omdat dit een kwalitatief onderzoek betreft is er sprake geweest van open vragen. De vragen uit de interviews zijn vooraf aan onderzoeksbegeleiders voorgelegd om de validiteit te waarborgen. Er heeft ook een proefinterview plaatsgevonden met een vrijwilliger met kennis van zaken op Kennispark Twente.

3.5.2 Betrouwbaarheid

De interviews vonden plaats op verschillende locaties, maar gebeurden zoveel mogelijk in dezelfde setting. De afname van de interviewvragen hebben in de meeste gevallen in dezelfde volgorde plaatsgevonden. Alle vragen zijn voorzien van een introducerende tekst om de respondent van voldoende kennis te voorzien om de vraag te kunnen beantwoorden. Omdat de transcripten uit de interviews woord voor woord tot stand zijn gekomen blijft de verwerking en de analyse hiervan zo dicht mogelijk bij de werkelijkheid. De steekproef is in sterke mate representatief omdat de bedrijven willekeurig zijn geselecteerd binnen verschillende categorieën. De enige kanttekening met betrekking tot de steekproef is dat er relatief veel leden van VONK zijn bevroegd.

Hoofdstuk 4: Resultaten

In dit hoofdstuk volgt een weergave van de resultaten van de eerste twee deelvragen. De figuren waar naar verwezen wordt zijn te vinden in de bijlagen van deelvraag 1 en betreffen uitsluitend een link tussen categorieën van codes die aan respondenten zijn toegekend. De respondent heeft tijdens het interview een uitspraak gedaan over de categorie als er een link loopt tussen de respondent en de categorie. De bijlagen van deelvraag 2 betreffen ook links tussen categorieën van codes die aan respondenten zijn toegekend. In een aantal bijlagen zijn ook codes toegevoegd tussen de categorie of de grootte van het bedrijf van de respondent en de categorieën die aan uitspraken zijn toegekend. De aanbevelingen die aan bod komen tijdens de beantwoording van de derde deelvraag worden meegenomen in hoofdstuk 5. Deze aanbevelingen staan apart van de eerste twee deelvragen omdat deze resultaten worden weergegeven in een andere structuur.

4.1 Deelvraag 1

De eerste deelvraag luidt: *“Wat is op dit moment het probleem omtrent de participatie van ondernemers bij de gebiedsontwikkeling van Kennispark?”*. In dit onderdeel volgt een weergave van de resultaten van deze interviews ingedeeld per thema.

4.1.1 Behoeften van ondernemers

De participatie van ondernemers binnen Kennispark Twente kan worden vergemakkelijkt wanneer er binnen het gebied aandacht is voor de tegemoetkoming van behoeften van ondernemers. Het thema ‘Behoeften ondernemers’ (figuur 1.1) is onderverdeeld in zes categorieën waar in totaal 20 codes onder vallen. Dat hier 20 codes onder vallen betekent dat er dus 20 keer een behoefte van ondernemers wordt genoemd. Wat deze behoeften betreft benoemen de respondenten nooit allen dezelfde categorie. Respondent 03 noemt expliciet één behoefte die ook door een andere respondent wordt genoemd en dat betreft de overlap omtrent de behoefte aan verbinding met de Universiteit Twente met respondent 02. Deze behoefte is een categorie waar twee codes onder vallen. Respondent 03 noemt twee andere behoeften die verder door geen enkele andere respondent wordt genoemd; behoeften met betrekking tot vereniging en vertegenwoordiging, waar in beide gevallen één code onder valt. Respondent 02 heeft de meeste overlap met de andere respondenten; deze respondent noemt geen enkele behoefte van ondernemers die niet door de andere respondenten worden benoemt. Dit betreft naast verbinding met de Universiteit Twente ook behoefte aan personeel, de vereenvoudiging van veranderingsprocessen op Kennispark Twente en ruimtelijke verandering binnen het gebied. Deze drie behoeften worden ook door respondent nummer 01 benoemt. Geen enkele categorie van behoeften van ondernemers wordt door alle respondenten benoemt, maar er worden wel behoeften door twee respondenten benoemt. Het gaat hier om twee codes met betrekking tot de behoefte aan verbinding met de Universiteit Twente, twee codes onder de behoefte aan personeel, vijf codes onder de behoefte aan vereenvoudiging van veranderingsprocessen binnen het gebied en negen codes onder de behoefte aan ruimtelijke verandering. Deze negen codes vormen bijna de helft van de 20 codes onder de categorie omtrent ruimtelijke verandering op Kennispark Twente, wat betekent dat er negen keer iets over deze behoefte wordt gezegd. Een citaat binnen deze categorie luidt: *“Alle bedrijven groeien, zijn op zoek naar ruimte, dus het gaat straks om talent, om mensen behouden. Dus dan moet je een fijne werkomgeving hebben inderdaad.”*. Een citaat binnen de categorie omtrent de vereenvoudiging van veranderingsprocessen luidt: *“Zaken moeten simpeler gemaakt worden. (...) Dan hoef ik maar te schakelen met één partij, maar zodra je met meerdere partijen moet schakelen; vastgoedeigenaren, ondernemers, gemeente, dan wordt het gewoon complex.”*.

4.1.2 Beweegredenen participatie

De bestuurders van VONK is gevraagd naar wat hen bewoog om te participeren op Kennispark Twente en naar wat volgens hen andere ondernemers zou kunnen bewegen tot participatie. Dit resulteerde in figuur 1.2 waar in totaal acht categorieën als beweegredenen tot participatie zijn bestempeld. Van deze acht categorieën zijn er twee door alle respondenten benoemt. De eerste betreft intrinsieke motivatie als categorie van vijf codes, wat betekent dat dit onderwerp vijf keer naar voren is gekomen tijdens de interviews. De tweede categorie die door alle respondent is benoemt betreft een noodzaak tot actie als categorie van dertien codes, wat betekent dat er dertien keer iets over dit onderwerp is gezegd. Deze twee categorieën omvatten gezamenlijk achttien van de 29 codes binnen het thema 'Beweegredenen Participatie', wat betekent dat er achttien keer iets over deze categorieën wordt gezegd. Een citaat binnen de categorie omtrent intrinsieke motivaties luidt: *"Ik ben enorm druk bezig ja, en je merkt aan mijn passie hoe ik daar in sta."*. Een citaat binnen de categorie omtrent de noodzaak tot actie luidt: *"Ik ben wel kritisch op wat er in de afgelopen jaren nou echt is gebeurd op Kennispark."*. Een ander citaat binnen deze categorie luidt: *"Je kunt wel roepen, maar dan moet je ook wat doen en het is bijna net zoals in de politiek, je kunt ergens wat van vinden. Maar dan moet je ook verantwoordelijkheid nemen. Nou en dat probeer ik te doen, in deze vorm."*. Eén van de in totaal acht categorieën zijn door twee respondenten benoemt. Dit betreft de categorie omtrent tijd. Zes van de acht categorieën worden door één respondent benoemt. De categorieën omtrent het bredere belang, Vertrouwen in de gebiedsontwikkeling, en waardering voor het gebied zijn codes omdat ze allen één keer worden benoemt. Beide categorieën van respondent 02 worden ook door de andere respondenten benoemt.

4.1.3. Informatie Kennispark

Er is veel informatie beschikbaar over de plannen en de ontwikkeling van het gebied Kennispark Twente. Voor dit onderzoek is door de opdrachtgevers van het onderzoek om deze reden gevraagd om een blik te werpen op de informatievoorziening vanuit de Gebiedsorganisatie Kennispark richting de ondernemers en de communicatie hiervan. Hier zijn drie categorieën uit voortgekomen: 'Misrepresentatie', 'Overvloed' en 'Tekort' (figuur 1.3). De categorie misrepresentatie heeft betrekking tot de indruk over de bevoegdheden en taken van de Gebiedsorganisatie Kennispark. De categorieën omtrent overvloed en tekort hebben betrekking tot een overvloed en tekort aan informatie vanuit de Gebiedsorganisatie Kennispark in de richting van ondernemers. Geen enkele categorie wordt door alle drie de respondenten genoemd omdat er bij één respondent überhaupt geen code gevonden is binnen dit thema. De categorie omtrent het tekort aan informatie is de enige categorie die door twee respondenten wordt genoemd. Hier vallen zes codes onder, wat betekent dat er zes keer iets is gezegd over een informatietekort. Een citaat binnen deze categorie luidt: *"Andere ondernemers zijn nog niet goed op de hoogte van de ontwikkelingen hier rondom Kennispark."*. De overige categorieën omtrent misrepresentatie en overvloed aan informatie worden door dezelfde respondent genoemd die ook de categorie omtrent het informatietekort benoemt. Er vallen vijf codes binnen de categorie omtrent misrepresentatie wat betekent dat hier vijf keer iets over is gezegd. Er vallen twee codes binnen de categorie omtrent overvloed aan informatie, wat betekent dat er twee keer iets is gezegd over een overvloed aan informatie. In totaal vallen er dertien codes onder deze drie categorieën, wat betekent dat er dertien keer iets over het thema 'Informatie Kennispark' is gezegd.

4.1.4 Probleem op Kennispark

Deze deelvraag heeft betrekking tot het probleem op Kennispark wat betreft de participatie van ondernemers. Dit sluit echter niet uit dat er meerdere zaken zijn die door ondernemers als probleem kunnen worden beschouwd. De problemen die binnen deze code naar voren komen zijn problemen waar de respondenten zelf tegenaan lopen en problemen waarvan zij stellen dat andere ondernemers hier tegen aanlopen (figuur 1.4). De code 'Probleem' is 13 keer toegekend, wat betekent dat er dertien

keer iets over dit thema is gezegd. De code is hierna in vier categorieën onderverdeeld: 'Bestuurlijk', 'Tijd', 'Communicatie' en 'Samenwerking'. In de categorie 'Bestuurlijk' vielen de twee uitspraken: *"Om altijd alles uitgelijnd krijgen en echt voor elkaar te krijgen, is een tweede."* en *"Het is gewoon een lastig speelveld"*. Deze uitspraken kwamen van twee verschillende respondenten. Naast de categorie 'Bestuurlijk' is de categorie 'Samenwerking' ook gelinkt aan twee respondenten. Een citaat binnen de categorie 'Samenwerking' luidt: *"De betrokkenheid van ondernemers is by far nog niet wat het moet zijn."*. Deze categorie heeft dan ook betrekking tot de onderlinge samenwerking van partijen op Kennispark Twente. De categorieën 'Tijd' en 'Communicatie' zijn beide gelinkt aan alle respondenten. Drie codes vallen binnen de categorie omtrent tijd, wat betekent dat er drie keer iets over dit onderwerp is gezegd. Vijf codes vallen binnen de categorie omtrent communicatie, wat betekent dat hier vijf keer iets over is gezegd. Een citaat binnen de categorie omtrent tijd luidt: *"Ik heb ook een bedrijf te runnen hè, en we doen het onbezoldigd."*. Een citaat binnen de categorie omtrent communicatie luidt: *"Heel vaak zie je dat dingen heel abstract blijven."*.

4.1.5 Conclusie

Deze deelvraag beoogt aan de hand van interviews met de oprichters van de Vereniging Vastgoed en Ondernemers Kennispark (VONK) informatie te verschaffen omtrent het participatieprobleem op kennispark. Uit deze interviews zijn codes uit vier verschillende thema's naar voren gekomen. Het gaat hier om thema's omtrent behoeften van ondernemers, beweegredenen voor participatie, informatie verstrekking omtrent Kennispark Twente en het participatie probleem op Kennispark Twente.

Binnen het thema omtrent behoeften van ondernemers vallen negen van de 20 codes onder de categorie ruimtelijke verandering, maar deze categorie wordt niet door alle respondenten genoemd. Een andere uitschieter is de categorie vereenvoudiging veranderingsprocessen waar vijf van de 20 codes onder vallen. Ook deze categorie wordt niet door alle respondenten genoemd. Er is binnen dit thema geen enkele categorie die door alle respondenten wordt genoemd, maar het is wel duidelijk dat de respondenten verschillende opvattingen hebben over waar zij zelf, dan wel andere ondernemers behoefte aan hebben. Wat uit deze resultaten wel duidelijk wordt betreft de uitgesproken behoefte tot ruimtelijke verandering en de behoefte tot vereenvoudiging van veranderingsprocessen bij in ieder geval een deel van de ondernemers op Kennispark Twente.

Binnen het thema omtrent beweegredenen voor participatie vallen dertien van de 29 codes onder de categorie over een noodzaak tot actie, die samen met de code omtrent intrinsieke motivatie door alle respondenten genoemd worden. Gezamenlijk bevatten deze twee categorieën achttien van de 29 codes, waaruit blijkt dat deze categorieën door de respondenten als belangrijke beweegredenen voor participatie op Kennispark Twente worden gezien. De overige categorieën binnen dit thema worden aanzienlijk minder genoemd en ook niet door alle respondenten. Wat het thema over informatieverstrekking omtrent Kennispark Twente betreft kan er concluderend weinig gesteld worden. Duidelijk is dat de ene respondent hier meer informatie over geeft dan de ander.

Binnen het thema probleem op Kennispark Twente vallen vijf van de dertien codes onder de categorie communicatie, die door alle respondenten genoemd wordt. De andere categorie die door alle respondenten genoemd wordt is tijd, waar drie codes onder vallen. Het is dus duidelijk dat er volgens de respondenten met name binnen de onderwerpen tijd en communicatie problemen zijn die participatie van ondernemers op Kennispark bemoeilijken. Voor de aanbevelingen die tijdens de laatste deelvraag aan bod komen is het van belang om mee te nemen dat ruimtelijke verandering en vereenvoudiging van veranderingsprocessen volgens in ieder geval twee bestuurders van VONK belangrijke behoeften zijn van ondernemers. Voor de aanbevelingen is het ook van belang dat met name een noodzaak tot actie en in mindere mate intrinsieke motivatie volgens de bestuurders van VONK belangrijke beweegredenen zijn tot participatie.

4.2 Deelvraag 2

Dit hoofdstuk bevat een analyse van de resultaten van de 22 afgenomen interviews van respondenten met een leidinggevende functie binnen een bedrijf gevestigd op Kennispark. Centraal onderdeel van deze interviews betreft de beantwoording van deelvraag 2 van dit onderzoek: *“Welke factoren verklaren waarom ondernemers gaan participeren bij de gebiedsontwikkeling van Kennispark?”* Om deze beantwoording mogelijk te maken is er in dit hoofdstuk aandacht voor statistieken omtrent de stand van zaken van participatie op dit moment en voor de redenen die van invloed zijn op de participatie van respondenten. Tijdens de interviews is ook gevraagd naar de behoeften van bedrijven, zodat deze tijdens de aanbevelingen kunnen worden meegenomen met het oog op de focus van het beleid omtrent ledenwerving.

4.2.1 Meerwaarde

De eerste vraag die tijdens de interviews gesteld werd betreft de vraag of de bestuurder de meerwaarde inziet van de transformatie van een bedrijventerrein naar een innovatiecampus met een gebiedsorganisatie. Met meerwaarde gaat het hier om de meerwaarde die wordt gezien voor het bedrijf zelf. Van de 22 respondenten zien er vijf geen meerwaarde zien en zeventien wel. Onder deze zeventien respondenten vallen ook de zeven respondenten die lid zijn van VONK. De vijf bedrijven die geen meerwaarde zien zijn dus geen VONK-lid. Van de vijf bedrijven die geen meerwaarde zien vallen er drie binnen categorie 1, en twee binnen categorie 3 (figuur 2.01). Er vallen wat dat betreft geen bedrijven binnen categorie 2. In figuur 2.02 is te zien dat de bedrijven die geen meerwaarde zien onderling van grootte verschillen. Het gaat wat dat betreft om twee microbedrijven (10 FTE of minder aan personeel), twee kleine bedrijven (11-50 FTE) en één middelgroot of groot bedrijf (meer dan 50 FTE). Vanwege deze variatie kan geen eenduidige conclusie worden getrokken over een relatie tussen bedrijven die geen meerwaarde zien en hun grootte.

4.2.1.1 Waarom zien respondenten geen meerwaarde?

Respondent 002 en 013 geven in de citaten hieronder een tegengestelde mening. De ene respondent geeft aan dat de doelstellingen niet ambitieus genoeg zijn, terwijl de ander aangeeft dat de doelstellingen juist te ambitieus zijn.

Respondent 002: *“Ik twijfel een klein beetje aan of het middel dat gekozen is ook tot die doelstelling zal leiden, dat durf ik niet te bevestigen. Ik denk dat er toch wel iets meer nodig is dan alleen een attractief business- en sciencepark moet ik eerlijk zeggen.”*

Respondent: 013: *“Ambities moeten aansluiten bij de realiteit.”*

De respondenten 010 en 015 (onder) geven beide aan geen meerwaarde te zien omdat zij vinden dat hun branche te specifiek is.

Respondent 010: *“Wij zitten in een hele specifieke branche en gebruiken daar wel kennis en zijn zelf heel veel bezig met innovatieve machines. Maar om dat in een gebied voor ons hier te trekken, dat heeft geen meerwaarde, dat durf ik wel te zeggen.”*

Respondent 015: *“Wij zitten in een sector die afwijkt van de technische kant.”*

Tot slot geeft respondent 021 aan behoefte te hebben aan meer personeel, waarbij de respondent aangeeft dat de doelstellingen op Kennispark het aantrekken van personeel juist zou kunnen bemoeilijken.

Respondent 021: *“Dat betekent alleen maar meer concurrenten op het kennispark, wat nog groter wordt, en dan wordt het nog moeilijker om personeel te vinden. Dus ja, voor bedrijven die hier al zitten*

is het leuk voor het personeel dat daar allerlei dingen omheen komen, maar het is al zo moeilijk om personeel te krijgen.”

4.2.2 Activiteiten

Uit figuur 2.03 blijkt dat in totaal acht bedrijven niet deelnemen aan activiteiten binnen het gebied Kennispark Twente. De overige veertien doen dat wel, waarvan de helft lid is van VONK. Er zijn geen leden van VONK die niet aan activiteiten binnen het gebied Kennispark Twente deelnemen. Van de bedrijven die niet aan activiteiten deelnemen vallen er drie binnen categorie 3 en vier binnen categorie 1 (figuur 2.04). Er zijn geen bedrijven binnen categorie 2 die niet aan activiteiten deelnemen. Wat de grootte van de bedrijven betreft, wordt duidelijk dat vier van de vijf microbedrijven niet deelnemen aan activiteiten (figuur 2.05). Voor de kleine bedrijven betreft dit aantal twee en voor middelgrote en grote bedrijven betreft dit aantal ook twee. Het valt hier op dat met name microbedrijven niet aan activiteiten deelnemen. Respondenten van microbedrijven geven verschillende redenen voor het niet deelnemen aan activiteiten.

In figuur 2.06 is zichtbaar om welke reden bedrijven niet deelnemen aan activiteiten. Citaten van respondenten van microbedrijven die hier op aansluiten luiden als volgt:

002: *“We zijn op zich een klein bedrijf, wat erg gefocust is, maar als het een meerwaarde zou kunnen hebben, zijn we daar zeker geïnteresseerd in.”*

005: *“Nu kijk ik eigenlijk altijd naar wat de onderwerpen zijn en of het interessant is voor mij, of dat ik wat anders in mijn agenda heb staan. Meestal is dat laatste het geval. Dus ja, dan kan ik er niet heen.”*

006: *“Ik kan mij niet herinneren dat ik aan de mailing list ben toegevoegd waarin die activiteiten worden aangekondigd.”*

016: *“Sinds wij met z’n tweetjes werken hebben wij het gewoon te druk en iedere keer dan denk je ik ga daar naartoe, je geeft je op. En dan kan je niet meer.”*

Binnen het gebied Kennispark Twente worden door verschillende organisaties activiteiten georganiseerd. Om die reden is ook gevraagd of door het bedrijf van de respondent activiteiten van de Gebiedsorganisatie Kennispark worden bezocht, of dat activiteiten van andere organisaties worden bezocht. Bedrijven van andere organisaties zijn gecodeerd als ‘elders’. In figuur 2.07 wordt duidelijk dat alle bedrijven die deelnemen aan activiteiten van Kennispark ook activiteiten van andere organisaties bezoeken, maar dat dit andersom niet het geval is. Acht bedrijven nemen deel aan activiteiten van de Gebiedsorganisatie en elders en zes bedrijven doen dit alleen elders. Het is tijdens de afname van de interviews opgevallen dat respondenten nauwelijks onderscheid konden maken tussen welke organisatie welke activiteit organiseert. Dit moest door de interviewer duidelijk worden gemaakt.

In figuur 2.08 is te zien aan wat voor soort activiteiten bedrijven deelnemen die dat elders doen en geen lid zijn van VONK. Dit betreft activiteiten binnen de categorieën ‘netwerken’, ‘saamhorigheid’ en ‘gebiedsontwikkeling’. Binnen de categorie netwerken vallen codes omtrent kennis delen, klandizie vergroten en personeel aantrekken. Binnen de categorie saamhorigheid vallen codes omtrent gezelligheid en ontspanning en activiteiten die door respondenten als ‘leuk’ werden omschreven. Binnen de categorie gebiedsontwikkeling vallen codes omtrent informatieve avonden die met gebiedsontwikkeling te maken hebben. In figuur 2.08 is te zien dat bedrijven met name activiteiten

bezoeken binnen de categorieën netwerken en saamhorigheid en dat zij dit nauwelijks doen voor de categorie gebiedsontwikkeling.

4.2.2.1 *Waarom nemen bedrijven niet deel aan activiteiten?*

In figuur 2.09 is zichtbaar om welke reden bedrijven niet aan activiteiten deelnemen. Hieruit wordt duidelijk dat er aan één bedrijf geen informatie wordt verstrekt over activiteiten, waardoor deelname geen optie is. De andere bedrijven geven aan geen meerwaarde te zien in deelname aan activiteiten of hiervoor geen tijd te hebben. Figuur 2.10 levert bewijs dat drie bedrijven die niet aan activiteiten deelnemen ook geen meerwaarde zien in de transformatie van het gebied Kennispark naar een innovatiecampus met een gebiedsorganisatie.

4.2.3 Werkgroepen

Vier respondenten geven aan dat zij op dit moment aan werkgroepen deelnemen. Zeven deelnemers willen niet aan werkgroepen deelnemen en elf respondenten zouden dat onder bepaalde voorwaarden wel doen. Opvallend is dat geen enkel bedrijf aan werkgroepen wil deelnemen zonder hier voorwaarden aan te stellen. De voorwaarden om aan werkgroepen deel te nemen betreffen codes binnen de categorieën tijd en belang. Hier is voor gekozen omdat respondenten aangeven dat de factoren tijd en belang van invloed zijn voor deelname aan werkgroepen. Wat belang betreft gaat het over de mate waarin het onderwerp van de werkgroep van toepassing is op de behoeften van het bedrijf. Drie bedrijven stellen tijd als voorwaarde en zeven bedrijven doen dit bij belang. Eén bedrijf noemt beide voorwaarden.

4.2.3.1 *Waarom willen respondenten niet deelnemen aan werkgroepen?*

Respondenten die niet aan werkgroepen willen deelnemen geven aan dit niet te willen doen om redenen die in drie verschillende categorieën zijn gecodeerd (figuur 2.11). Deze categorieën betreffen 'huurbaas', 'tijd' en 'belang'. Deze laatste twee categorieën bestaan uit vergelijkbare codes als de gelijknamige voorwaarden waarbij respondenten aangeven geen belang te hebben bij deelname aan werkgroepen of hier geen tijd voor te hebben, of een combinatie van beide. Er zijn ook respondenten die aangeven niet aan werkgroepen te willen deelnemen omdat zij vinden dat de onderwerpen van werkgroepen de huurbaas aangaan. Het valt op dat kleine, middelgrote en grote bedrijven die niet aan werkgroepen willen deelnemen hier geen belang bij hebben en dat alleen voor de microbedrijven tijd en de huurbaas ook een belangrijke rol spelen om dit niet te doen.

Enkele citaten van deze respondenten zijn:

013: *"Nee, ik vind het primair namelijk de taak van de eigenaar van het pand. En wij moeten invloed uitoefenen op dat wat we kunnen doen in de verduurzaming van kantoorpand zelf. Dat hebben we gedaan. (...) Vastgoedeigenaren moeten primair deze taak op zich nemen. Die vastgoedeigenaren moeten met hun huurders in overleg om te kijken waar behoefte aan is."*

010: *"Als er heel erg behoefte is, dan is bij ons vast wel iemand bereid, maar ik zie geen meerwaarde om daar iemand zonder vraag vanuit de club af te staan en zelf sowieso niet."*

De bedrijven die niet aan werkgroepen willen deelnemen komen uit alle drie de verschillende categorieën (figuur 2.12). Relatief gezien ligt dit voor alle categorieën tussen de 20% en 40% van het totale aantal respondenten binnen de categorie. Wat de grootte van bedrijven betreft (figuur 2.13) wordt duidelijk dat met name microbedrijven en kleine bedrijven niet aan werkgroepen willen deelnemen.

4.2.4 Ledenbijeenkomsten

Tien respondenten geven aan deel te nemen aan ledenbijeenkomsten. Een deel hiervan doet dit nog niet, maar zou dit wel willen. Vier van deze tien bedrijven zijn ingedeeld in categorie 1 en van de zes overige bedrijven zijn er beide drie ingedeeld in de categorieën 2 en 3. Wat de grootte betreft zitten er twee in de categorie van microbedrijven, vier in de grootte van kleine bedrijven en vier in de grootte van middelgrote en grote bedrijven. Zeven van de tien respondenten die aan ledenbijeenkomsten zouden deelnemen zijn met hun bedrijf al lid van VONK. Zes respondenten stellen voorwaarden aan deelname van ledenbijeenkomsten en zes respondenten zouden hier niet aan deelnemen.

Uit figuur 2.14 wordt duidelijk dat met name bedrijven uit categorie 1 onder voorwaarden zouden deelnemen aan ledenbijeenkomsten. Van de zes bedrijven die dit aangeven zitten er vier ingedeeld in categorie 1, en één in beide andere categorieën. Uit figuur 2.15 blijkt dat twee middelgrote en grote bedrijven voorwaarden stellen aan deelname en dat dit bij één klein bedrijf en drie microbedrijven het geval is. In dit geval gaan de voorwaarden voor deelname altijd over tijd of over het onderwerp van de bijeenkomst, of een combinatie van deze twee.

4.2.4.1 *Waarom willen bedrijven niet aan ledenbijeenkomsten deelnemen?*

Zes bedrijven geven aan niet te willen deelnemen aan ledenbijeenkomsten. Hiervan geven drie bedrijven aan hier geen belang bij te hebben, twee geven aan dat dat een taak is van de huurbaas en één bedrijf geeft aan geen tijd te hebben. Van deze bedrijven komen er twee uit elke grootte (figuur 2.16). Wat de categorieën betreft komen er vier bedrijven uit categorie 1, en komt er één bedrijf uit de overige categorieën (figuur 2.17). Uitspraken van respondenten die niet willen deelnemen aan ledenbijeenkomsten luiden als volgt:

018: *“Nee, dat is over het algemeen een lastige om in de agenda te plannen. Dat heeft niet zozeer met desinteresse te maken, maar meer met de logica van de van de tijd.”*

005: *“Nee, als ik heel eerlijk ben niet en dat is wat ik toen straks wel een beetje aangaf van hé, wij zitten toevallig in Enschede en toevallig op het Kennispark, maar we hadden ook heel ergens anders kunnen zitten. Dus dus onze binding met kennis park is eigenlijk gewoon vrij klein.”*

021: *“Wij huren hier gewoon al van de Gallery en die zegt: we hebben zoveel parkeerplaatsen, is dat genoeg voor iedereen? En we willen zoveel mogelijk met de fiets. Ja, dan hoeft ik niet nog eens een keer in een extra clubje te zitten die gaat bepalen wat de parkeerplaatsen op het Kennispark zijn, want dat is voor mij niet van belang.”*

Van de bovenstaande citaten is het citaat respondent 018 gecategoriseerd als bedrijf dat niet wil deelnemen met als reden *tijd*. Het citaat van respondent 005 is gecategoriseerd als *geen belang* en het citaat van respondent 021 is gecategoriseerd als *huurbaas*.

4.2.5 Behoeften ondernemers

Figuur 2.18 geeft een beeld van de behoeften van ondernemers gesorteerd op lidmaatschap van VONK. De behoeften van ondernemers zijn onderverdeeld in een ruimtelijke behoefte die aansluit op de ruimtelijke doelen van Kennispark en een programmatische behoefte aansluitend op de programmatische doelen van de gebiedsorganisatie Kennispark. De ruimtelijke doelen hebben betrekking tot de fysieke transformatie van het gebied en de programmatische doelen hebben betrekking tot de versterking van het profiel van Kennispark en de samenwerking binnen het gebied. De behoefte aan personeel is ook bij de programmatische behoefte ondergebracht omdat samenwerking van bedrijven met de Universiteit Twente en versterking van het profiel tot het aantrekken van personeel kan leiden.

Limitatie hierin is dat meer levendigheid in het gebied een behoefte is van sommige bedrijven wat kan ontstaan door ruimtelijke verandering, maar dit is ondergebracht bij programmatische behoeften omdat het ook kan ontstaan door samenwerking en het organiseren van activiteiten.

In figuur 2.18 is te zien dat zeven van de vijftien bedrijven die niet lid zijn van VONK programmatische behoeften hebben. Drie van de vijftien bedrijven hebben programmatische en ruimtelijke behoeften en vier van de vijftien hebben alleen ruimtelijke behoeften. Eén bedrijf geeft aan geen behoeften te hebben. Wat opvalt is dat van de veertien niet-leden met behoeften er tien zijn die programmatische behoeften hebben. In figuur 2.18 is ook te zien dat vier van de zeven ondervraagde VONK-leden behoeften hebben op zowel ruimtelijk als programmatisch gebied. Eén lid van VONK geeft aan uitsluitend ruimtelijke behoeften te hebben en twee leden geven aan uitsluitend programmatische behoeften te hebben.

Figuur 2.19 biedt een weergave van de behoeften van bedrijven ingedeeld op categorie. Hier valt op dat vier van de vijf bedrijven binnen categorie 2 aangeven uitsluitend programmatische behoeften hebben. Eén bedrijf binnen categorie 2 geeft aan ruimtelijke en programmatische behoeften te hebben. Van de vijf bedrijven binnen categorie 3 geven er twee aan programmatische behoeften te hebben, twee hebben ruimtelijke behoeften en één bedrijf heeft beide behoeften. Binnen categorie 1 geven drie bedrijven aan uitsluitend programmatische behoeften te hebben en vier bedrijven hebben zowel programmatische als ruimtelijke behoeften. Drie bedrijven binnen deze categorie hebben uitsluitend ruimtelijke behoeften en één bedrijf heeft geen behoeften. Opvallend is dat acht van de elf bedrijven binnen categorie 1 in ieder geval ruimtelijke behoeften hebben. Zes van de acht middelgrote en grote bedrijven geeft ook aan in ieder geval ruimtelijke behoeften te hebben.

Voorbeelden van wat bedrijven met ruimtelijke behoeften aangeven luiden als volgt:

003: *“Wat parkeren betreft gaat er komende jaren echt een megaprobleem ontstaan.”*

010: *“Als je het leefbaar wil hebben en als je hier bruising wil hebben, moet je zorgen dat daar af en toe ergens een terrasje of een restaurant zit waar je kunt gaan zitten. Dus als aanbeveling.”*

012: *“De behoefte aan de transitie van het gebied. En aan ruimte want vergeet niet er is niet veel meer ruimte. Met verdichting van het gebied is er veel meer ruimte voor verbouwingen en voor bedrijvigheid.”*

Voorbeelden van bedrijven die aangeven programmatische behoeften te hebben luiden als volgt:

006: *“De zichtbaarheid van het geheel kan wel beter. Het aan de weg timmeren, de marketing, whatever.”*

007: *“Ik zou graag een verbeterde samenwerking willen zien.”*

020: *“De grootste uitdaging op dit moment zit inderdaad in de link naar studenten en dergelijke maken, dus dat is de relatie met UT en dergelijke. Die wil je gewoon goed hebben”*

4.2.6 Lidmaatschap VONK

Van de 22 respondenten geven zeven aan reeds lid te zijn van VONK. Zeven andere bedrijven zijn ingedeeld onder de categorie ‘Potentieel’ en acht bedrijven geven aan geen lid te willen worden van VONK. Deze laatste groep wordt weigeraars genoemd. Van de 22 bedrijven zijn er veertien die VONK kennen. Zeven van deze veertien zijn reeds lid, de andere zeven zijn dat niet. Acht respondenten geven aan VONK niet te kennen. Figuur 2.20 schetst een beeld van het ledenpotentieel van VONK. Twee van de zeven niet-leden die VONK wel kennen zijn gecategoriseerd als potentieel lid. Vijf van de acht respondenten die VONK niet kennen zijn ook gecategoriseerd als potentieel lid. Er ligt voor de

ledenwerving van VONK dus nog veel potentie bij bedrijven die niet bekend zijn met de vereniging. In mindere mate ligt er ook nog potentie bij bedrijven die VONK al wel kennen.

4.2.6.1 Huidige leden

Zeven van de 22 respondenten zijn reeds lid van VONK. Onder deze zeven zijn er vier ingedeeld onder de categorie middelgroot en groot. Drie bedrijven zijn ingedeeld als klein bedrijf en er zijn geen microbedrijven bevraagd die lid zijn van VONK. Wat de categorieën op het gebied van bedrijfstype betreft vallen er vijf in categorie 1, en in de overige categorieën beide één. De codes van de redenen van bedrijven die reeds lid zijn van VONK zijn ingedeeld in de categorieën samenwerking en intrinsiek. Zes van de zeven leden zijn ingedeeld onder de categorie samenwerking waarvan er twee ook onder de categorie intrinsiek zijn ingedeeld. Een enkel bedrijf is uitsluitend onder intrinsiek gecodeerd. De codes die samenwerking als categorie hebben gevormd betreffen codes waarin respondenten aangeven dat samenwerking nodig is, maar wel om een bepaald doel van het bedrijf te verwezenlijken. Het betreft dus samenwerking uit noodzaak voor een hoger doel. Alle vijf respondenten onder de categorie 1 gaven een reactie onder de categorie samenwerking. Uitspraken van respondenten die onder samenwerking zijn gecategoriseerd luiden als volgt:

014: *“Wij zitten hier op Kennispark dus vanuit ons vakgebied een stuk interesse en omdat we een rol kunnen spelen in het hele verhaal. Dus we kunnen daar ook een rol in spelen en ook helpen, dat heb ik ook aangeboden.(...). En dat is hartstikke interessant natuurlijk, (...) maar ook om te helpen, te versterken. Maar ik weet hoe traag die dit soort ontwikkelingen gaan. Er wordt al jaar na jaar over gesproken dus het is ook iets van een lange adem. Ja, maar die verbinding is ontzettend belangrijk, daar ben ik van overtuigd.”*

018: *“Je moet toch een aantal clusters weten te vormen, en daar heb je met z'n allen al wel het voordeel van. (...) De vastgoed jongens zijn belangrijk, de ondernemers zijn belangrijk om te zien, van wat heb je dan te faciliteren en die connectie met de UT die is er min of meer bij iedereen wel, dus het is een goed platform om feitelijk heel to the point iets te regelen. Echt iets vorm te geven. In plaats van dat het beleid is wordt het binnen VONK al snel een project dat ook daadwerkelijk kans heeft om uitgevoerd te worden.”*

019: *“Uiteindelijk zijn de technologische partners bij elkaar gekomen, zijn ideeën ontstaan om samen op te trekken en in ieder geval een stem te krijgen in de gebiedsorganisatie en daarvoor moest een vereniging worden opgericht. Die vereniging voor ondernemers en vastgoedeigenaren is VONK vanuit de universiteit, vanuit de gemeente, de ondernemers, en de samenwerking met de gebiedsorganisatie, denk ik dat je een mooi spectrum hebt. Waarin we samen optrekken om zeg maar stappen te maken.”*

De respondent waarvan de enige reactie onder intrinsiek is gecategoriseerd zei het volgende:

004: *“Dat we eigenlijk een bijdrage willen leveren aan de ontwikkeling van het park. Ik vind als je ergens zit en woont, je kunt je deur dicht doen en zelf je eigen ding doen, maar je kunt ook om je heen kijken en proberen om daar verbindingen te leggen en daar een bijdrage in te leveren.”*

4.2.6.2 Potentiële leden

Figuur 2.21 biedt een weergave van de behoeften van potentiële leden. Potentiële leden zijn als zodanig gecategoriseerd omdat zij tijdens de interviews hebben aangegeven interesse te hebben in lidmaatschap van VONK. Potentiële leden geven in de meeste gevallen ook aan (in een aantal gevallen voorwaardelijk) te willen deelnemen aan werkgroepen en ledenbijeenkomsten. Uit figuur 2.21 blijkt dat alle zeven respondenten die als potentieel lid zijn gecategoriseerd programmatische behoeften hebben en twee hiervan ook ruimtelijke behoeften hebben. Figuur 2.22 laat zien dat potentiële leden zich in alle categorieën bevinden, maar relatief het meest in categorie 2 omdat in deze categorie drie

van de vijf respondenten potentieel lid zijn. Een ander bedrijf binnen categorie 2 is reeds lid en een ander bedrijf wil geen lid worden. Twee potentiële leden vallen binnen categorie 1, wat relatief weinig is. In totaal vallen er twaalf respondenten binnen categorie 1, maar hiervan zijn er vijf al lid. Er zijn dus vijf respondenten binnen categorie 1 die geen lid willen worden. Figuur 2.23 geeft een beeld van de potentiële leden gesorteerd op grootte. Hieruit blijkt dat er tussen de zeven potentiële bedrijven drie microbedrijven, één klein bedrijf en drie middelgrote en grote bedrijven zitten. Onder de respondenten ligt er relatief dus het meeste potentie bij bedrijven uit de kleinste en de allergrootste bedrijven.

4.2.6.3 Weigeraars

Om een uitgebreide blik te werpen op de argumentatie van bedrijven die geen lid willen worden van VONK volgt hier een overzicht van citaten van respondenten over lidmaatschap van VONK. De kenmerken betreffen de categorie waarin de bedrijven zijn ingedeeld, de grootte van het bedrijf op het gebied van FTE aan personeel en onderin de categorisering als weigeraar of als harde weigeraar met betrekking tot een eventueel lidmaatschap. Weigeraars zien in de meeste gevallen wel meerwaarde in de transformatie van Kennispark maar willen geen lid worden van VONK en zijn onderling verdeeld over deelnemen aan werkgroepen en ledenbijeenkomsten. Harde weigeraars willen geen lid worden van VONK, willen niet deelnemen aan werkgroepen en ledenbijeenkomsten en de meeste van hen zien ook geen meerwaarde in de transformatie van het gebied. Vier bedrijven zijn om die redenen ingedeeld als weigeraar en vier als harde weigeraar.

Bedrijf	Citaat	Kenmerken
002	<i>Ik ben bang dat het een onevenredige inspanning gaat kosten voor wat er uitkomt. Ik denk dat we hier in de buurt eerder moeten nadenken over grotere doelen. Keuzes maken daarin dat het veel aantrekkelijker is voor de ontwikkeling van de regio in plaats van Kennispark op de schop te nemen en dan hopen dat dat een economische stimulans voor de regio is. Ik geloof daar niet zo in. Ik denk dat dat er veel meer basale keuzes gemaakt moeten worden waar mijns inziens beter geld aan besteed kan worden dan naar een visuele verandering van het Kennispark.</i>	Categorie 1 ≤10 weigeraar
005	<i>Ik heb op zich wel heel veel binding met de UT en ook al wat met het gebied, maar niet vanuit dit bedrijf zeg maar. Ik werk ook nog voor andere bedrijven, maar voor dit bedrijf, nee.</i>	Categorie 1 ≤10 Harde weigeraar
009	<i>Wij zijn wel echt een ander soort bedrijf dan het gemiddelde bedrijf op het kennispark, he, want het heet niet voor niets Kennispark wat ook redelijk gelieerd is aan de UT en techniek en dat soort dingen. Maar dat zijn wij echt totaal niet. Wij waren destijds op zoek naar een groot pand om onze diensten te kunnen verlenen. We hebben ook geen winstoogmerk of wat dan ook hé, dus dat is ook wel een aparte natuurlijk. Ja goed, en dan kwam destijds dit gebouw daarvoor in aanmerking waar wij nu zitten, ja en nogmaals, wij sluiten ons zeker niet af voor de ontwikkelingen die er zijn. Maar ja, participeren voor ons, gelet op die moeilijke constructie als bij ons, ja, dat is natuurlijk wel iets anders.</i>	Categorie 3 >50 Weigeraar
010	<i>Nou, ja, enerzijds sluit het niet aan, dus voor ons bedrijf zit hier geen meerwaarde. Dan kun je nog zeggen van: goh, je kunt ook meedoen met iets. Ja goed, wat ik zeg daar ben ik al een paar keer teleurgesteld. Ja, en ook over het plaatje voor het hele Kennispark, wat ik zeg het is leuk, het is nu Kennispark. Eerst heette het business- en sciencepark en ja het is een ander</i>	Categorie 1 11-50 Harde weigeraar

	<i>clubje mensen, wat met hetzelfde doel op pad is en ik zie geen meerwaarde om daarbij te zijn. En ja, goed dan praat je over zo'n VONK da's leuk, ja, wat heb ik daar aan. En als je heel goed naar het gebied kijkt, ja, dan praat je over Kennispark. Maar het eerste wat je ziet, waar je erop komt lopen is een notaris, een advocaat en een voetbalstadion.</i>	
013	<i>Ik ben lid van de Twentse Vastgoed Sociëteit en ben lid van de Vastgoed Rapportage. We zijn lid van het IKT, we hebben twee stoelen in een skybox bij een stichting bij FC Twente. Ja, en ik nog een hoop andere dingen te doen, dus je kan de hele dag wel door blijven lopen naar allerlei overlegorgaantjes, maar dat schiet niet op, dus het is gewoon een gebrek aan tijd en prioriteit. (...) Maar ik heb twijfels over de haalbaarheid van plan. En heel eerlijk gezegd, ik vind het prima zoals het nu is.</i>	Categorie 3 ≤10 Harde weigeraar
017	<i>Kijk en als wij niet een strategische band met kennispark hadden, dan zou ik zeggen: oké, dan horen wij daar ook bij. Dan zijn we gewoon gebruiker, of het nou een stichting of een bedrijf is. Maar omdat we ook gewoon aan de andere kant van de tafel zitten, samen met Kennispark, gewoon de lange termijnplannen maken, enzovoort, denk ik dat het een beetje schizofreen is als we ook nog in die VONK groep gaan zitten.</i>	Categorie 2 11-50 Weigeraar
021	<i>Meebepalen over de parkeerplekken en dan denk je van ja, laat de Gallery dat maar doen. Ik ben onderhuurder van de Gallery en ik ga geen 3000 euro per jaar betalen om mee te kunnen beslissen over iets waar ik, ja geen stem in heb, want dan zijn het de grote bedrijven als Demcon die aan de touwtjes trekken en de UT die bepalen hoe het gaat lopen.</i>	Categorie 1 11-50 Harde weigeraar
022	<i>Nee nog niet, ik bedoel, we maken nog niet eens winst bij wijze van spreken. Dus ja, we moeten gewoon eerst zorgen dat we een groter bedrijf worden en wie weet, want ik geloof echt wel dat soort organisaties goed werk verrichten en toegevoegde waarde hebben. Alleen dat is nu nog niet iets waar wij als bedrijf mee bezig zijn.</i>	Categorie 1 ≤10 Weigeraar

Op basis van een analyse van de citaten van deze respondenten en hun kenmerken kan het volgende geconstateerd worden:

- Met name microbedrijven met 10 FTE of minder aan personeel willen geen lid worden van VONK. In totaal zijn zeven bedrijven van deze grootte bevraagd en vier hiervan geven aan geen lid te worden van VONK.
- Er zijn onder de respondenten twee organisaties die positief staan tegenover lidmaatschap, maar dat door bepaalde omstandigheden niet worden. Beide organisaties zijn geen bedrijf en hebben geen winstoogmerk. In figuur 2.24 is te zien dat deze organisaties (009 en 017) wel aan andere vormen van participatie willen doen.
- Het laatste nog niet genoemde bedrijf geeft aan geen meerwaarde te zien in lidmaatschap en wil door negatieve ervaringen uit het verleden geen lid worden.

Op basis van dit onderzoek kan niet geconstateerd worden dat er helemaal geen potentie zit in weigeraars; dit is aannemelijk bij weigeraars die reeds bekend zijn met VONK, maar dit is minder goed in te schatten bij weigeraars die aangeven VONK niet te kennen. Zij moeten deze afweging namelijk maken op basis van de beperkte kennis die zij van VONK opdoen tijdens het interview.

Figuur 2.25 biedt een totaalweergave van de bereidheid tot de verschillende vormen van participatie op Kennispark Twente. Wat opvalt zijn de drie losstaande bedrijven in het netwerk; dit blijken harde weigeraars te zijn die op geen enkele wijze participeren of willen participeren binnen Kennispark

Twente. Wat nog meer opvalt is het aantal bedrijven dat (onder voorwaarden) wil deelnemen aan ledenbijeenkomsten; dit blijken er zestien te zijn van de 22 ondervraagden. Dit aantal is hoger dan de (voorwaardelijke) deelnamebereidheid aan werkgroepen, wat neerkomt op een aantal van veertien. Tot slot zijn er op dit moment veertien bedrijven die deelnemen aan activiteiten op Kennispark. De vorm van participatie met de hoogste mate van (voorwaardelijke) bereidheid ligt dus bij ledenbijeenkomsten.

4.2.7 Conclusie

Deze deelvraag onderzoekt de bereidheid tot participatie die tijdens interviews is gemeten met bekleders van hoge managementposities van bedrijven op Kennispark Twente. In deze conclusie volgt een antwoord op de deelvraag die als volgt luidt: *“Welke factoren verklaren waarom ondernemers gaan participeren bij de gebiedsontwikkeling van Kennispark?”*.

4.2.7.1 Huidige leden

Zeven van de 22 respondenten zijn met hun bedrijf reeds lid van VONK. Op basis van deze zeven respondenten lijkt VONK met name aantrekkelijk te zijn voor bedrijven met meer dan 50 FTE aan personeel, de zogenaamde middelgrote en grote bedrijven. Onder de zeven respondenten zijn dit er vier. VONK lijkt ook aantrekkelijk te zijn voor bedrijven met 11 tot 50 FTE aan personeel (kleine bedrijven), waarvan onder deze zeven respondenten zich er drie bevinden. De meeste VONK-leden bevinden zich wat het bedrijfstype betreft in categorie 1. Bedrijven worden doorgaans lid omwille van een behoefte tot meer samenwerking die moet leiden tot het behalen van bepaalde doelen van deze bedrijven. VONK-leden hebben in de meeste gevallen behoeften op het gebied van ruimtelijke veranderingen binnen Kennispark Twente. Deze ruimtelijke veranderingen betreffen onderwerpen binnen de transformatie van Kennispark Twente zoals parkeervoorzieningen, horeca, woonruimte, bereikbaarheid van het gebied en/of parkmanagement. Onder de respondenten nemen alle leden deel aan activiteiten op Kennispark Twente. De meeste leden nemen deel aan ledenbijeenkomsten en een aantal van de leden neemt deel aan werkgroepen. Wat de huidige leden betreft zijn er dus voornamelijk bedrijven van de middelgrote en grote categorie en in mindere mate bedrijven uit de kleine categorie lid van VONK, die voornamelijk ruimtelijke behoeften hebben en zich op het gebied van bedrijfstype in categorie 1 bevinden.

4.2.7.2 Potentiële leden

Zeven van de 22 respondenten zijn gecategoriseerd als potentieel lid van VONK. Een deel van het totale aantal respondenten is niet bekend met VONK, een meerderheid van deze groep respondenten is gecategoriseerd als potentieel lid. Potentiële leden geven in de meeste gevallen aan dat ze -in een aantal gevallen onder voorwaarden- willen deelnemen aan werkgroepen en ledenbijeenkomsten. Ook hebben zij tijdens de interviews aangegeven lidmaatschap van VONK te willen overwegen. Onder de potentiële leden zitten bedrijven uit alle categorieën op het gebied van grootte. Dit betreft drie uit de categorie microbedrijven, een enkel bedrijf uit de categorie kleine bedrijven en drie uit de categorie middelgrote en grote bedrijven. Qua categorie van bedrijfstypen zit er relatief veel potentie in bedrijven uit categorie 2, wat voornamelijk bedrijven uit de zakelijke dienstverlening betreft. Uit dit onderzoek blijkt dat bedrijven uit deze categorie altijd programmatische behoeften hebben, wat neerkomt op de versterking van het profiel van Kennispark, samenwerking binnen het gebied en/of de behoefte aan personeel. Alle andere bedrijven die als potentieel lid zijn gecategoriseerd hebben ook programmatische behoeften. Onder de respondenten ligt er minder potentie onder bedrijven uit categorie 1, wat voornamelijk bedrijven met een hightech karakter betreft. Het is op basis van de behoeften van potentiële leden aannemelijk dat als VONK en/of de Gebiedsorganisatie Kennispark zich in haar inspanningen meer richt op de programmatische behoeften van bedrijven, dit meer bedrijven richting participatie op Kennispark Twente zal laten bewegen.

4.2.7.3 Weigeraars

Acht van de 22 respondenten zijn gecategoriseerd als weigeraar, waarvan weer de helft is gecategoriseerd als harde weigeraar. Weigeraars willen in sommige gevallen deelnemen aan de bevroegde vormen van participatie maar willen in ieder geval geen lid worden van VONK. Er zijn weigeraars die welwillend staan tegenover bepaalde vormen van participatie, maar geen lid worden van VONK omdat zij dit naar eigen zeggen niet kunnen. Deze weigeraars bevinden zich in de non-profit sector. De meeste harde weigeraars willen op geen enkele wijze participeren op Kennispark. Het is niet aannemelijk dat zij lid worden van VONK. Met name microbedrijven met 10 FTE of minder aan personeel willen geen lid worden van VONK. Vier van de in totaal zeven respondenten van deze grootte geven aan geen lid te worden van VONK. Deze bedrijven geven om verschillende redenen aan geen lid te willen worden. De helft van de bedrijven die geen lid willen worden vertonen een bepaalde mate van scepsis ten opzichte van de plannen op Kennispark Twente en de haalbaarheid hiervan. Kanttekening van dit onderdeel is dat er weigeraars en harde weigeraars zijn die aangeven VONK niet te kennen en hun keuze omtrent lidmaatschap hebben gemaakt op basis van de beperkte informatie over VONK die tijdens het interview gegeven is. Wellicht zouden zij een andere keuze maken als zij meer informatie tot hun beschikking hadden.

4.2.7.4 Is de participatie eis van 80% haalbaar?

Er van uitgaande dat de steekproef representatief is, kan op basis van het aantal respondenten worden uitgerekend of de eis van 80% haalbaar is. De 22 respondenten vormen gezamenlijk 9% van het totale aantal bedrijven binnen het gebied van de steekproef. Van de 22 respondenten zijn zeven bedrijven reeds lid en zeven bedrijven zijn gecategoriseerd als potentieel lid. Deze veertien bedrijven vormen gezamenlijk 63,6% van het aantal respondenten. Vanuit de veronderstelling dat de steekproef representatief is wordt de eis van 80% in dit geval niet gehaald, maar is er wel een meerderheid van bedrijven dat participeert. Acht bedrijven zijn gecategoriseerd als weigeraar, waarvan vier als harde weigeraar. Onder de weigeraars zitten respondenten van bedrijven die VONK nog niet kenden en hun keuze hebben moeten baseren op basis van de beperkte informatie over VONK die zij tijdens het interview kregen. Onder de weigeraars vallen ook bedrijven die om bepaalde redenen aangeven geen lid te kunnen worden van VONK. Het is de vraag of dergelijke bedrijven in de toekomst moeten worden meegenomen in de participatie eis. Als de weigeraars worden meegenomen als potentiële leden in een scenario dat alle potentiële leden daadwerkelijk lid worden van VONK resulteert dit in een aantal van 81,8%. In dat opzicht is de eis van 80% in het meest optimistische scenario dus wel degelijk haalbaar. Kanttekening is dat relatief veel respondenten uit de steekproef reeds lid zijn van VONK, maar daar tegenover staat wel dat hier de grotere bedrijven onder vallen, waardoor binnen bedrijven relatief veel FTE aan personeel op Kennispark Twente zou participeren.

Hoofdstuk 5. Aanbevelingen

Dit hoofdstuk betreft de deelvraag 3 waarin de aanbevelingen voor het beleid tot stand zijn gekomen op basis van de data uit de voorgaande deelvragen. Deze aanbevelingen zijn in eerste instantie gericht aan de Gebiedsorganisatie Kennispark en VONK. De aanbevelingen hebben als doel een impuls te geven aan de ledenwerving van VONK. De deelvraag luidt als volgt: *“wat voor beleid kan er aan de hand van deze factoren gevoerd worden om de participatie van ondernemers bij de gebiedsontwikkeling van Kennispark Twente te bevorderen?”*

5.1 Leden

Zeven van de 22 respondenten zijn lid van VONK. Leden hebben de volgende kenmerken:

- Een meerderheid van de respondenten die lid zijn hebben meer dan 50 FTE aan personeel;
- Een meerderheid van de respondenten die lid zijn bevinden zich in categorie 1;
- Leden van VONK hebben veelal behoeften op het gebied van ruimtelijke verandering;
- Leden van VONK nemen deel aan de meeste vormen van participatie.

5.1.1 Ledenwerving en ledenbehoud

Binnen Kennispark Twente biedt VONK het platform voor participatie van ondernemers met betrekking tot de gebiedsontwikkeling. VONK kent meerdere werkgroepen waarin leden zich inzetten voor het aandragen van oplossingen voor bepaalde vraagstukken in het gebied. Deze werkgroepen zijn tot dusver met name gericht op ruimtelijke ontwikkelingen binnen Kennispark Twente. Een belangrijk deel van ledenwerving die participatie dient te bevorderen betreft het behouden van leden binnen de vereniging. Richt om die reden ook een werkgroep op waarin leden zich richten op ledenbehoud en de werving van nieuwe leden binnen Kennispark Twente.

Ga in gesprek en blijf in gesprek gaan met bedrijven die passief lid zijn en zich ogenschijnlijk weinig met hun lidmaatschap bezighouden. Speel in op de behoeften van deze bedrijven.

5.2 Potentiële leden

Zeven van de 22 respondenten zijn op basis van hun beantwoording van de interviewvragen aangemerkt als potentieel lid van VONK. Potentiële leden hebben de volgende kenmerken:

- Potentiële leden geven aan interesse te hebben in verschillende vormen van participatie op Kennispark Twente;
- Potentiële leden bevinden zich in alle gehanteerde groottes en categorieën;
- Niet alle potentiële leden waren voor het afnemen van het interview bekend met VONK;
- Potentiële leden hebben programmatische behoeften;
- Potentiële leden geven aan lidmaatschap van VONK te willen overwegen.

5.2.1 Bekendheid VONK

Veel bedrijven zijn nog niet bekend met VONK, maar hebben wel interesse in lidmaatschap van deze vereniging. Blijf de komende periode doorgaan met de promotie en ledenwerving ter bevordering van de participatie van bedrijven binnen Kennispark Twente. Van de 22 respondenten was ruim 1 op de 3 bedrijven nog niet bekend met VONK. Bedrijven die VONK niet kennen kunnen ook geen lid worden en hebben wat dat betreft geen mogelijkheid tot participatie.

Besteed ter bevordering van de participatie in eerste instantie aandacht aan de werving van bedrijven die als potentieel lid zijn aangemerkt. Het lidmaatschap van deze bedrijven kan weer nieuwe bedrijven aantrekken omdat een ‘populaire vereniging’ aantrekkingskracht kan hebben.

Besteed hierbij aandacht aan de programmatische behoeften van potentiële leden. Programmatische behoeften zijn behoeften die aansluiten bij de programmatische doelen van de Gebiedsorganisatie Kennispark. Dit zijn behoeften binnen de onderwerpen promotie, samenwerking, kennisdeling en personeelswerving. Uit dit onderzoek is gebleken dat alle potentiële leden programmatische behoeften hebben. Het besteden van aandacht aan de programmatische behoeften van bedrijven kan geschieden door in de communicatie vanuit VONK en de Gebiedsorganisatie Kennispark duidelijk te maken dat er naast ruimtelijke doelstellingen ook doelstellingen zijn in de vorm van bijvoorbeeld samenwerking en promotie. Communiceer hierbij ook dat de ruimtelijke doelstellingen meer verbinding en ontmoeting en het makkelijker aantrekken van personeel moeten bewerkstelligen. Naast het feit dat alle bedrijven die als potentieel lid zijn aangemerkt programmatische behoeften hebben is ook gebleken dat alle respondenten uit categorie 2 deze behoeften hebben. Probeer ook bij de ledenwerving van deze bedrijven meer nadruk te leggen op de programmatische doelstellingen van Kennispark Twente.

5.2.2 Ledenomgeving

Er zijn doelen op Kennispark Twente om op het gebied van community building de samenwerking te versterken wat moet leiden tot meer innovatie. Daarnaast zet de Gebiedsorganisatie Kennispark zich in om talent aantrekken en behouden. Het organiseren van activiteiten is een belangrijk middel om deze programmatische doelen te halen.

Naast het organiseren van activiteiten kunnen actoren op Kennispark Twente ook op een andere manier tegemoet komen aan dergelijke programmatische behoeften. Dit kan middels het creëren van een digitale omgeving in de vorm van een app en/of website waar leden van VONK met elkaar in contact kunnen worden gebracht. De volgende onderdelen kunnen hierin worden verwerkt:

- Een vacatureplatform toegankelijk voor studenten van HBO, MBO en WO. Voor banen, stageplaatsen, afstudeeropdrachten en traineeships wat openbaar toegankelijk is;
- Het intern aanbieden van kantoorruimte, flexplekken, vergaderruimte, laboratoria, apparatuur en andere voorzieningen;
- Een openbaar clustercommunicatieplatform waar bedrijven dan wel de Universiteit Twente (tijdelijke) opdrachten kunnen uitzetten en om specifieke expertise kunnen vragen;
- Een intern communicatie onderdeel met ruimte voor mededelingen vanuit VONK en de Gebiedsorganisatie;
- Een intern agendaonderdeel waar evenementen op Kennispark Twente kunnen worden gecommuniceerd en wat leden kunnen koppelen aan hun digitale persoonlijke agenda.

Een dergelijk platform kan een aanvulling zijn op de activiteiten die binnen Kennispark Twente worden georganiseerd en speelt in op de programmatische behoeften van potentiële leden.

5.3 Weigeraars

Vier van de 22 respondenten zijn op basis van hun beantwoording van de interviewvragen aangemerkt als weigeraar. De harde weigeraars komen later in dit hoofdstuk aan bod. Weigeraars hebben de volgende kenmerken:

- Niet alle weigeraars waren voor het afnemen van het interview bekend met VONK;
- Onder de weigeraars vallen ook organisaties zonder winstoogmerk;
- Weigeraars bevinden zich in alle groottes en alle categorieën;
- Weigeraars willen om verschillende redenen geen lid worden van VONK.

Ga in gesprek met weigeraars over een mogelijk lidmaatschap van VONK en de voordelen die bij participatie horen. Niet alle weigeraars waren voor het afnemen van de interviews bekend met VONK, dus zorg dat zij middels deze gesprekken hun keuze omtrent lidmaatschap met voldoende informatie kunnen maken.

5.3.1 Definitie participatiedoelstelling.

Er zijn op Kennispark Twente ook organisaties gevestigd die op bepaalde manieren willen participeren, maar dit vanwege een aparte status niet kunnen. Dit blijken organisaties te zijn zonder winstoogmerk. Houdt rekening met aanwezigheid van deze organisaties op Kennispark Twente en bied hen aparte mogelijkheden van participatie middels een mogelijkheid om deel te nemen aan activiteiten, werkgroepen of ledenbijeenkomsten zonder lidmaatschap.

Verduidelijk de participatiedoelstelling. Maak op basis van de locatie van bedrijven duidelijk waar het noodzakelijk is dat bedrijven lid worden van VONK en waar het wenselijk is dat bedrijven lid worden. Binnen dit onderzoek zijn bedrijven niet meegenomen indien zij gevestigd zijn aan De Veldmaat, Langenkampweg, Hallenweg, De Hems, Drienerlolaan, Campuslaan, Witbreuksweg, Matenweg, Reelaan, Calslaan, Achterhorst en Drienerbeeklaan. Bedrijven aan Colosseum ten zuiden van Station Kennispark zijn op nummer 65 na ook niet meegenomen. De ruimtelijke plannen van dit moment hebben weinig of geen betrekking tot deze straten. Bedenk in hoeverre lidmaatschap van VONK op het gebied van ruimtelijke behoeften voor deze bedrijven relevant is.

Verduidelijk de participatiedoelstelling niet alleen op basis van de locatie van bedrijven, maar selecteer ook welke non-profit organisaties op Kennispark lid zouden moeten worden van VONK en welke niet. De non-profit organisaties onder de respondenten van het onderzoek geven namelijk aan geen lid te kunnen worden van VONK. Denk bij non-profit organisaties op Kennispark Twente bijvoorbeeld aan het Ministerie van Defensie, studententeams, Universiteit Twente, Novel-T en de Kamer van Koophandel die gezamenlijk werkgever zijn van een groot deel van het totale aantal FTE aan personeel op Kennispark.

5.4 Harde weigeraars

Vier van de 22 respondenten zijn op basis van hun beantwoording van de interviewvragen aangemerkt als harde weigeraar. Harde weigeraars hebben de volgende kenmerken:

- Harde weigeraars bevinden zich qua grootte in de categorieën microbedrijven en kleine bedrijven;
- De meeste harde weigeraars waren voor het afnemen van het interview bekend met VONK;
- Harde weigeraars zien veelal geen meerwaarde in de doelen van Kennispark Twente en geven aan niet te willen deelnemen aan de meeste vormen van participatie;
- Harde weigeraars bevinden zich veelal in categorie 1;
- Harde weigeraars willen om verschillende redenen geen lid worden van VONK.

5.4.1 Verhuisregeling

Biedt een verhuisregeling voor bedrijven die niet willen participeren en in categorie 3 zitten. Zij vallen qua bedrijfsactiviteit niet binnen het profiel van Kennispark Twente en willen op het gebied van participatie niet bijdragen aan de doelstellingen binnen het gebied. Wat dat betreft zal een vestiging op Kennispark Twente voor deze bedrijven mogelijk minder waarde hebben ten opzichte van bedrijven die bijvoorbeeld wel willen samenwerken met andere bedrijven. Richt een taskforce op in samenwerking met de Gemeente Enschede en Provincie Overijssel om deze service te kunnen aanbieden. De taskforce gaat in gesprek met de Gemeente Enschede en omliggende gemeenten over waar ruimte is voor een bedrijf dat zou kunnen verhuizen. Een eventuele verhuizing blijft vrijwillig,

maar de taskforce stuurt wel actief naar een verhuizing van het bedrijf. Als categorie 2 bedrijven binnen een bepaalde termijn nog steeds niet deelnemen kan de taskforce zich ook op hen richten. Vestiging op Kennispark Twente heeft voor nieuwe bedrijven namelijk meer waarde dan voor gevestigde bedrijven die niet willen participeren.

Met de invulling van deze regeling ontstaat ruimte voor bedrijven die beter binnen het profiel passen en willen participeren binnen het gebied, wat ten goede komt van de samenwerking binnen Kennispark Twente op de gebieden van inspraak en clusterontwikkeling. Nadat niet-participanten binnen categorie 3 zijn verdwenen en er wel-participanten binnen de categorieën 1 voor in de plaats zijn gekomen zien de reeds gevestigde niet-participanten binnen het gebied wat er ontstaat op het moment dat steeds meer bedrijven participeren. Deze participerende bedrijven krijgen exclusieve voordelen in de vorm van inspraak, zeggenschap, toegang tot bepaalde activiteiten en toegang tot een netwerk met gelijkgestemden als consequentie van hun participatie. Deze zichtbare voordelen kunnen op den duur de aantrekkingskracht van lidmaatschap van VONK laten toenemen voor weigeraars en harde weigeraars.

Hoofdstuk 6: Conclusie en discussie

Dit onderdeel geeft een antwoord op de hoofdvraag van het onderzoek. Hierna volgt een onderdeel over de beperkingen van het onderzoek. De hoofdvraag luidt als volgt: *“Hoe kan de participatie van ondernemers bij de gebiedsontwikkeling van Kennispark Twente worden bevorderd?”*

6.1 Conclusie

Dit kwalitatieve onderzoek geeft aan de hand van de beantwoording van drie deelvragen een conclusie als antwoord op de hoofdvraag. Het antwoord is tot stand gekomen op basis van interviews met bekleders van hoge managementposities van bedrijven op Kennispark Twente. In eerste instantie vonden deze interviews plaats bij de bestuursleden van VONK om een eerste blik te werpen op het participatievraagstuk op Kennispark Twente. Hierna zijn op basis van een steekproef interviews met respondenten van andere bedrijven afgenomen. De resultaten die zijn voortgekomen uit de interviews geven aanleiding voor een aantal aanbevelingen waar de verschillende actoren op Kennispark Twente toekomstig beleid op kunnen baseren. Dit beleid is gericht op de bevordering van participatie van ondernemers bij de gebiedsontwikkeling van Kennispark Twente, waarin twee ruimtelijke en twee programmatische doelen centraal staan.

De eerste deelvraag van het onderzoek betreft het probleem omtrent participatie van ondernemers op Kennispark Twente. Er zijn drie thema's gevonden waar bestuurders van VONK tijdens de interviews afzonderlijk van elkaar overeenstemmend informatie over hebben gedeeld. Deze thema's betreffen behoeften van ondernemers, beweegredenen tot participatie en probleem op Kennispark Twente. Wat de behoeften van ondernemers betreft wordt de behoefte tot ruimtelijke verandering en de behoefte tot vereenvoudiging van veranderingsprocessen op Kennispark Twente vaak genoemd. De behoefte tot ruimtelijke verandering is bij de resultaten van deelvraag twee ook voorgekomen. Daar is gebleken dat met name leden van VONK deze behoeften hebben. Tijdens de beantwoording van de tweede deelvraag is een veelvoorkomende reactie zichtbaar waarin ondernemers die op dit moment nog niet participeren aangeven hier voorwaarden aan te stellen. Leden van VONK hebben ruimtelijke behoeften die betrekking hebben tot de fysieke transformatie van het gebied. Het gaat hier in de meeste gevallen om onderwerpen als parkeervoorzieningen, horeca, woonruimte, bereikbaarheid van het gebied en parkmanagement. Bedrijven die als potentieel lid zijn aangemerkt blijken programmatische behoeften te hebben. Deze programmatische behoeften hebben betrekking tot de versterking van het profiel van Kennispark en de behoefte aan samenwerking binnen het gebied. Er is wat dat betreft een verschil zichtbaar tussen behoeften van de leden van VONK en behoeften van potentiële leden van VONK. Wat de mening van bestuurders van VONK over beweegredenen tot participatie betreft spelen een noodzaak tot actie en intrinsieke motivatie een belangrijke rol. Op basis van de resultaten van de tweede deelvraag waaruit blijkt dat participatie vaak voorwaardelijk is kan worden gesteld dat VONK met name aantrekkingskracht geniet van bedrijven die een noodzaak hebben tot ruimtelijke veranderingen. Wat het probleem op Kennispark Twente betreft gaven de bestuurders van VONK aan dat de onderwerpen tijd en communicatie problemen zijn die participatie van ondernemers op Kennispark bemoeilijken. Op basis van de resultaten van de tweede deelvraag is gebleken dat de factor tijd met name de participatie van microbedrijven bemoeilijkt. Het onderwerp communicatie is een probleem waar de aanbeveling omtrent de ledenomgeving op inspeelt, wat tegelijkertijd tegemoetkomt aan de programmatische behoeften van potentiële leden van VONK.

Bedrijven zijn in de analyse van de tweede deelvraag ingedeeld op basis van hun grootte en op basis van een categorisering van het bedrijfstype. Met name de middelgrote en grote bedrijven zijn reeds lid van VONK en de meeste van hen bevinden zich in categorie 1. Deze bedrijven blijken ruimtelijke behoeften te hebben. Mogelijk geniet VONK vanwege haar activiteiten omtrent ruimtelijke verandering op dit moment met name aantrekkingskracht van dit type bedrijven. Wat de huidige leden

van VONK betreft wordt aanbevolen om inspanningen te verrichten omtrent ledenbehoud. De werkgroepen van VONK hebben momenteel met name betrekking tot ruimtelijke ontwikkelingen binnen Kennispark Twente. Een commissie die zich met verenigingszaken bezig houdt zoals ledenbehoud en ledenwerving werkt aan de continuïteit van de vereniging.

Op basis van het onderzoek zijn er ook bedrijven als potentieel lid aangemerkt. De identiteit van deze bedrijven bevindt zich in de verschillende gehanteerde categorieën en groottes. Potentiële leden zijn als zodanig bestempeld omdat zij aangeven interesse te hebben in verschillende vormen van participatie en zij lidmaatschap van VONK zouden overwegen. Om de bedrijven die als potentieel lid zijn aangemerkt te werven wordt aanbevolen om een ledenomgeving te creëren als antwoord op de programmatische behoeften van deze bedrijven.

Op basis van het onderzoek zijn er ook bedrijven als weigeraar en als harde weigeraar aangemerkt. De identiteit van weigeraars bedrijven bevindt zich in de verschillende gehanteerde categorieën en groottes. Weigeraars zijn als onder meer als zodanig bestempeld omdat zij aangeven geen lid te willen worden van VONK. Onder weigeraars bevinden zich ook organisaties zonder winstoogmerk die aangeven geen lid te kunnen worden. Het is om die reden raadzaam om de participatiedoelstelling expliciet te formuleren per type organisatie dat op Kennispark Twente gevestigd is. Het wordt ook aanbevolen om in kaart te brengen op welke locaties het van belang is dat bedrijven lid worden van VONK. Harde weigeraars bevinden zich op het gebied van grootte in de categorieën microbedrijven en kleine bedrijven. Veel harde weigeraars bevinden zich qua type bedrijfsactiviteit in categorie 1. Het wordt aanbevolen om harde weigeraars buiten categorie 1 onder begeleiding vrijwillig te laten verhuizen.

6.2 Discussie en beperkingen

Er is een overeenkomst tussen de onderzoeksresultaten en de literatuur van Provan en Milward (2001) waarin wordt gesteld dat deelnemers binnen een netwerk primair zijn gericht op hun eigenbelang. Uit de interviews is namelijk ook gebleken dat ondernemers voorwaarden stellen aan de verschillende participatiemogelijkheden op Kennispark Twente.

Het onderzoek van Ng (2020) suggereert dat voor geplande, op kennis gebaseerde gebiedsontwikkelingen zoals science parks een 'top-down' benadering met een beherende entiteit (d.w.z. het beheren van het park en zijn gemeenschap) nodig is. Uit het onderzoek is dit niet specifiek als wens van ondernemers naar voren gekomen. VONK biedt als vereniging juist een bottom-up benadering omdat de vereniging zich richt op gebruikers van het park en ook door gebruikers zelf bestuurd wordt. Ng (2020) stelt ook dat een 'bottom-up' benadering waarbij het collectief van bedrijven voor activiteiten binnen het gebied verantwoordelijk is minder gunstig is. De waarde van managementinspanningen wordt volgens hem namelijk ondersteund omdat huurders ook verwachten dat managementorganisaties van science parks verantwoordelijk zijn voor de in- en externe socialisatie, netwerken en kennisoverdracht op science parks. In het geval van dit onderzoek is er echter niet gemeten of bedrijven om deze reden op Kennispark Twente zijn gevestigd. Daarnaast is huren bedrijven niet bij de managementorganisatie van Kennispark Twente. Er zijn bedrijven die zelf eigenaar zijn van hun pand en andere bedrijven huren het pand van een vastgoedeigenaar.

Pittaway et al. (2004) benoemen dat bedrijven met hoge competenties op technische en commerciële gebieden minder snel de waarde zien tot het aangaan van netwerkrelaties met andere bedrijven. Uit dit onderzoek blijkt ook dat er enkele bedrijven zijn die aangeven geen meerwaarde te zien in participatie omdat hun branche erg specifiek is. Deze uitkomst zou kunnen aansluiten bij de stelling van Pittaway et al. (2004).

Pittaway et al. (2004) stellen dat de literatuur over netwerkvorming en netwerkactiviteit duidelijk aantonen dat hoewel bedrijven om veel verschillende redenen in netwerken samenwerken, de meest voorkomende reden hiervoor is om toegang te krijgen tot nieuwe of complementaire competenties, technologieën en markten. Dit sluit aan op de uitkomst van dit onderzoek omtrent de programmatische behoeften van potentiële leden van VONK.

Tijdens de eerste deelvraag is aan de bestuurders van VONK gevraagd om de interviewvragen omtrent het participatievraagstuk op Kennispark Twente ook te beantwoorden op basis van de gesprekken die zij met andere ondernemers voeren. Mogelijk staan de bestuurders van VONK meer in gesprek met hun leden dan met niet-leden, waardoor de resultaten uit deze deelvraag met name recht doen aan de input die leden van VONK over deze onderwerpen geven.

Voor de beantwoording van de tweede deelvraag zijn relatief veel leden van VONK bevraagd. Deze bedrijven participeren op Kennispark Twente en het is mogelijk dat zij om die reden ook sneller geneigd zijn om deel te nemen aan een interview over dit onderwerp ten opzichte van bedrijven die niet participeren. Op dit moment is 10,6% van de bedrijven op Kennispark Twente lid van VONK, gebaseerd op een totaal van 245 bedrijven dat is gevestigd binnen de reikwijdte van dit onderzoek. Zeven van de 22 respondenten geeft aan lid te zijn van VONK, wat neerkomt op 31,8% van het totale aantal respondenten. Er is wat dat betreft een kloof tussen het werkelijke percentage leden en het percentage leden onder de respondenten.

De interviews zijn met bestuursleden van VONK zijn afgenomen in de periode dat VONK nog recent was opgericht. Deze interviewresultaten suggereren dat met name de Gebiedsorganisatie Kennispark verantwoordelijk is voor onderwerpen als informatievoorziening en het inspelen op de behoeften van

ondernemers. In de tussentijd is er meer samenwerking ontstaan tussen VONK en de Gebiedsorganisatie Kennispark, waardoor partijen zich gezamenlijk inzetten voor dergelijke onderwerpen.

VONK is naast belangenvereniging voor ondernemers op Kennispark Twente ook belangenvereniging voor vastgoedeigenaren binnen het gebied. Vervolgonderzoek kan uitwijzen of de opvattingen van vastgoedeigenaren overeenkomen of verschillen aan die van ondernemers.

Literatuur

- Arnstein, S. R. (1969). A Ladder Of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216–224. <https://doi.org/10.1080/01944366908977225>
- Bigliardi, B., Dormio, A. I., Nosella, A., & Petroni, G. (2006). Assessing science parks' performances: directions from selected Italian case studies. *Technovation*, 26(4), 489–505. <https://doi.org/10.1016/j.technovation.2005.01.002>
- Buck Consultants International. (2018, juni). *Inventarisatie en meerwaarde van campussen in Nederland*.
- Chen, C. J., Wu, H. L., & Lin, B. W. (2006). Evaluating the development of high-tech industries: Taiwan's science park. *Technological Forecasting and Social Change*, 73(4), 452–465. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2005.04.003>
- Díez-Vial, I., & Fernández-Olmos, M. (2017). The effect of science and technology parks on firms' performance: how can firms benefit most under economic downturns? *Technology Analysis & Strategic Management*, 29(10), 1153–1166. <https://doi.org/10.1080/09537325.2016.1274390>
- Elvekrok, I., Veflen, N., Nilsen, E.R., & Gausdal, A.H. (2017). Firm innovation benefits from regional triple-helix networks. *Regional Studies*, 52(9), 1214–1224. <https://doi.org/10.1080/00343404.2017.1370086>
- Etzkowitz, H., & Zhou, C. (2017). Innovation incommensurability and the science park. *R&D Management*, 48(1), 73–87. <https://doi.org/10.1111/radm.12266>
- Galvao, A., Mascarenhas, C., Marques, C., Ferreira, J., & Ratten, V. (2019). Triple helix and its evolution: a systematic literature review. *Journal of Science and Technology Policy Management*, 10(3), 812–833. <https://doi.org/10.1108/jstpm-10-2018-0103>
- Gulati, R., & Gargiulo, M. (1999). Where do inter-organizational networks come from? *American Journal of Sociology*, 104, 1439–1493 DOI
- Hagedoorn, J., Link, A.N., & Vonortas, N. S. (2000). Research partnerships. *Research Policy*, 29(4–5), 567–586. [https://doi.org/10.1016/s0048-7333\(99\)00090-6](https://doi.org/10.1016/s0048-7333(99)00090-6)
- Inomata, D.O., Costa, E., Mazzaroto, E., Santos, C., Barros, A.C., Soares, A.L., Varvakis G. (2016). Knowledge Sharing in Industrial Associations and Science and Technology Parks. In: Afsarmanesh, H., Camarinha-Matos, L., Lucas Soares, A. (eds) Collaboration in a Hyperconnected World. PRO-VE 2016. IFIP Advances in Information and Communication Technology, vol 480. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-45390-3_6
- Jones, C., Hesterly, W. S., & Borgatti, S. P. (1997). A General Theory of Network Governance: Exchange Conditions and Social Mechanisms. *The Academy of Management Review*, 22(4), 911. <https://doi.org/10.2307/259249>
- Leydesdorff, L. (2012). "The Knowledge-Based Economy and the Triple Helix Model" (PDF). *University of Amsterdam, Amsterdam School of Communications Research*. arXiv:1201.4553. Bibcode:2012arXiv1201.4553L

- Lindelöf, P., & Löfsten, H. (2003). Science park location and new technology-based firms in Sweden – Implications for strategy and performance. *Small Business Economics*, 20(3), 245–258. <https://doi.org/10.1023/A:1022861823493>.
- Lowndes, V., Pratchett, L., & Stoker, G. (2006). Local Political Participation: the Impact of Rules-In-Use. *Public Administration*, 84(3), 539–561. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9299.2006.00601.x>
- Mulder, E. (2020, 14 oktober). *Informatie over het mkb (midden- en kleinbedrijf) in Nederland*. MKB Servicedesk. Geraadpleegd op 5 april 2022, van <https://www.mkb servicedesk.nl/sales-marketing/marktonderzoek/informatie-over-het-mkb-midden-en-kleinbedrijf-in-nederland/>
- Ng, W.K.B. (2020). *Demand-driven science parks: the perceived benefits and trade-offs of tenant firms with regard to science park attributes*. Technische Universiteit Eindhoven.
- Parry, G., Moyser, G., & Day, N. (1992). *Political Participation and Democracy in Britain*. Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511558726
- Pittaway, L., Robertson, M., Munir, K., Denyer, D., & Neely, A. (2004). Networking and innovation: a systematic review of the evidence. *International Journal of Management Reviews*, 5–6(3–4), 137–168. <https://doi.org/10.1111/j.1460-8545.2004.00101.x>
- Provan, K.G., & Kenis, P. (2007). Modes of Network Governance: Structure, Management, and Effectiveness. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(2), 229–252. <https://doi.org/10.1093/jopart/mum015>
- Provan, K. G., & Lemaire, R. H. (2012). Core Concepts and Key Ideas for Understanding Public Sector Organizational Networks: Using Research to Inform Scholarship and Practice. *Public Administration Review*, 72(5), 638–648. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2012.02595.x>
- Provan, K.G., & Milward, H. B. (2001). Do Networks Really Work? A Framework for Evaluating Public-Sector Organizational Networks. *Public Administration Review*, 61(4), 414–423. <https://doi.org/10.1111/0033-3352.00045>
- Rathenau Instituut (2021). Tussen uitvinding en uitdaging – Over de relatie tussen universiteiten, start-ups en de samenleving. Den Haag (auteurs: Rijnsoever, F. van, T. de Boer en J. Deuten)
- Shearmur, R., & Doloreux, D. (2000). Science Parks: Actors or Reactors? Canadian Science Parks in Their Urban Context. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 32(6), 1065–1082. <https://doi.org/10.1068/a32126>
- Siegel, D.S., Westhead, P., & Wright, M. (2003a). Assessing the impact of university science parks on research productivity: exploratory firm-level evidence from the United Kingdom. *International Journal of Industrial Organization*, 21(9), 1357–1369. [https://doi.org/10.1016/s0167-7187\(03\)00086-9](https://doi.org/10.1016/s0167-7187(03)00086-9)
- Siegel, D.S., Westhead, P. & Wright, M. (2003b) Science Parks and the Performance of New Technology-Based Firms: A Review of Recent U.K. Evidence and an Agenda for Future Research. *Small Business Economics* 20, 177–184. <https://doi.org/10.1023/A:1022268100133>
- Storey, D., & Tether, B. (1998). Public policy measures to support new technology-based firms in the European Union. *Research Policy*, 26(9), 1037–1057. [https://doi.org/10.1016/s0048-7333\(97\)00058-9](https://doi.org/10.1016/s0048-7333(97)00058-9)

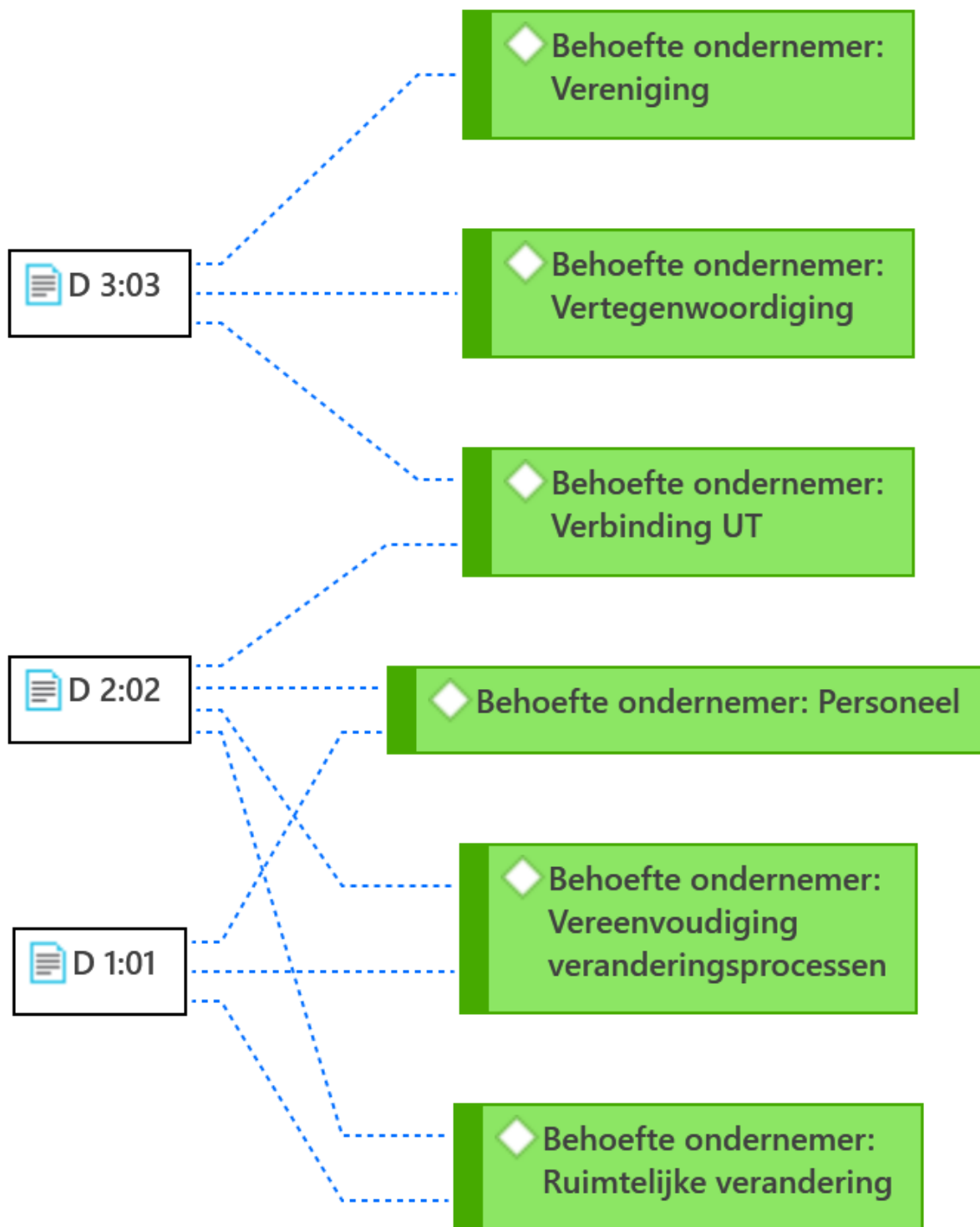
Van Dongen, B., Besteman, K. (2021, november). *Valorisatie ontketend*.

<https://www.rolandberger.com/nl/Insights/Publications/Van-technologietransfer-naar-samen-innoveren.html>

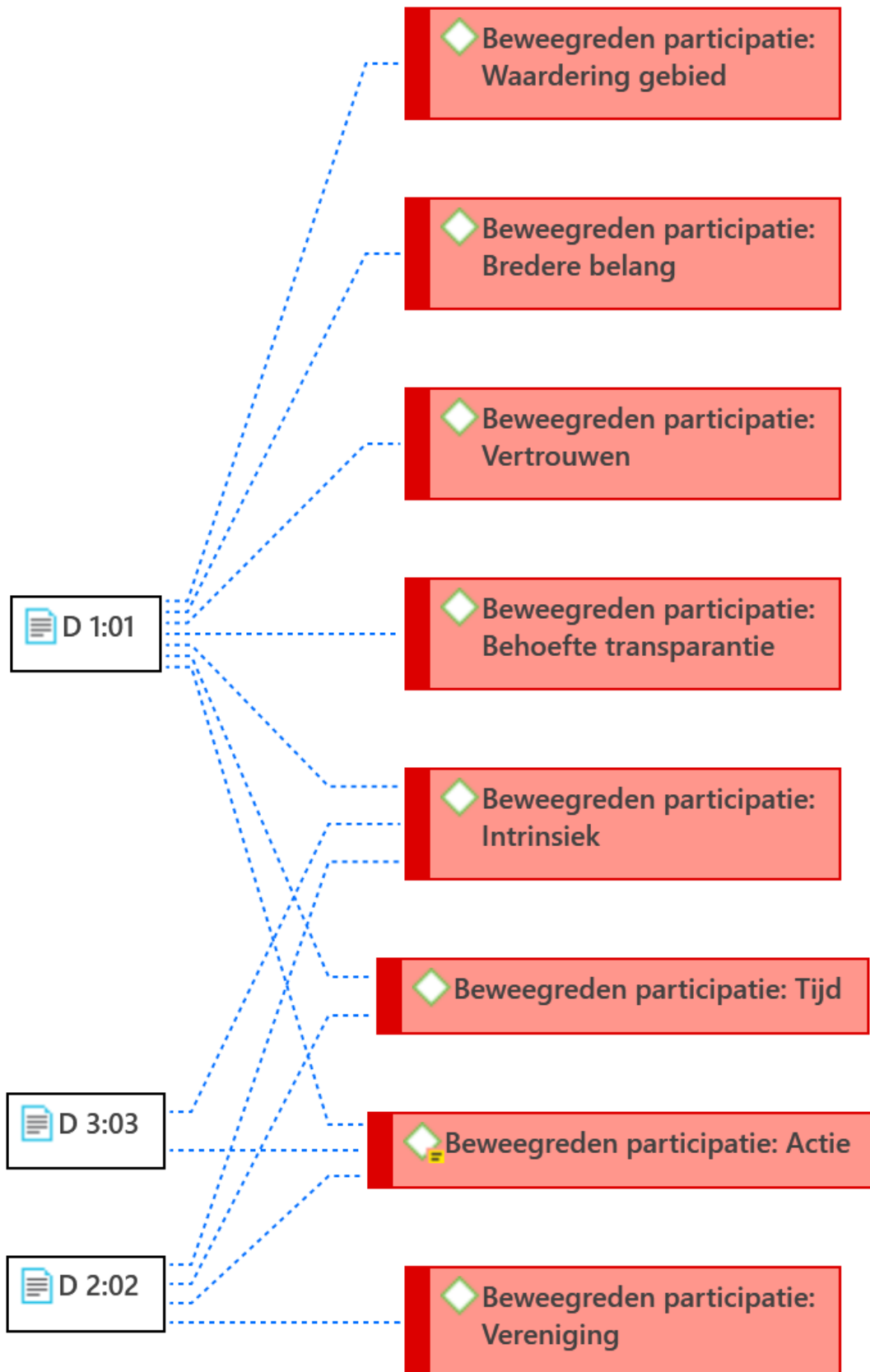
Yang, C. H., Motohashi, K., & Chen, J. R. (2009). Are new technology-based firms located on science parks really more innovative? *Research Policy*, 38(1), 77–85.

<https://doi.org/10.1016/j.respol.2008.09.001>

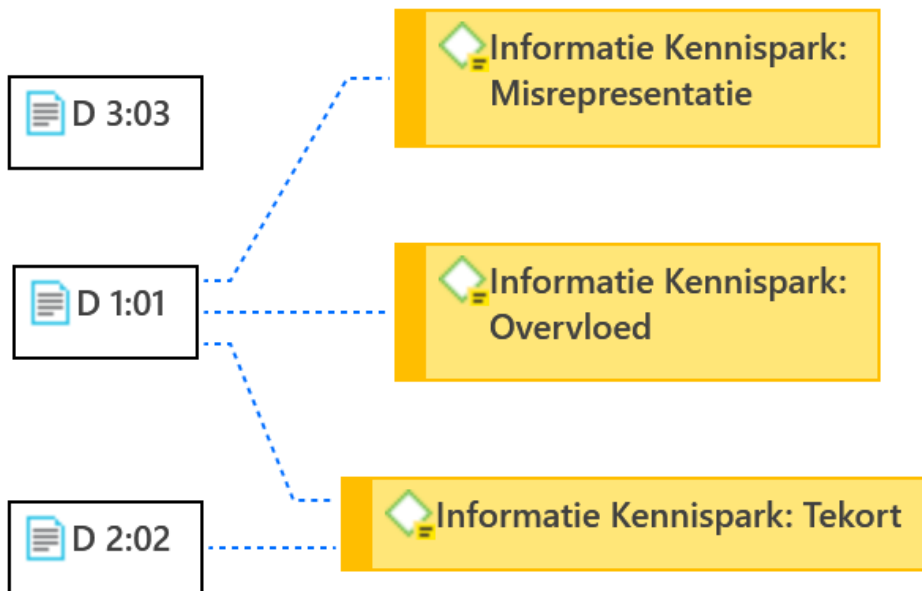
Bijlage 1: deelvraag 1
Bijlage 1.1 Behoeften ondernemers

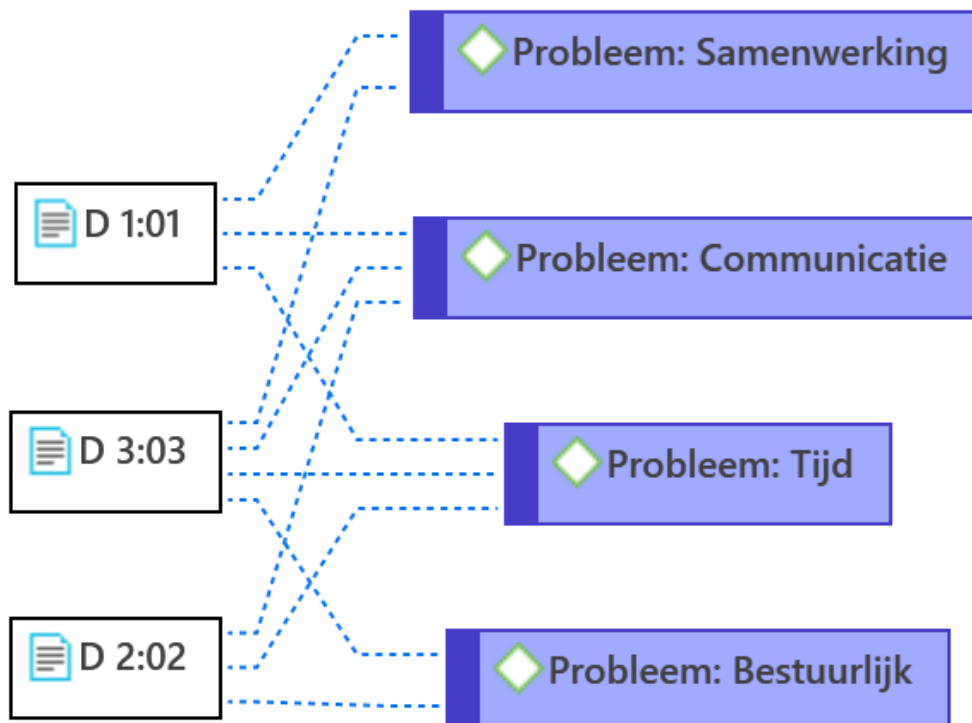
Bijlage 1.2 Beweegredenen participatie

Bijlage 1.3 Informatie

Bijlage 1.4 Probleem

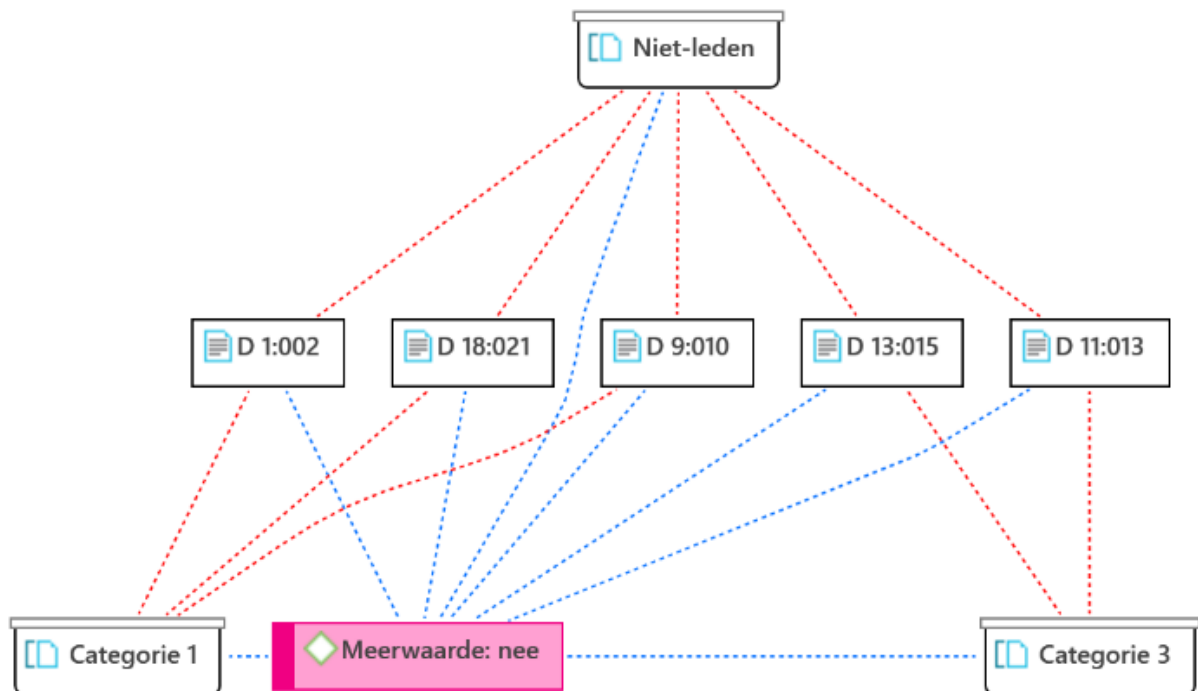

Bijlage 1.5 Interviewvragen bestuurders VONK

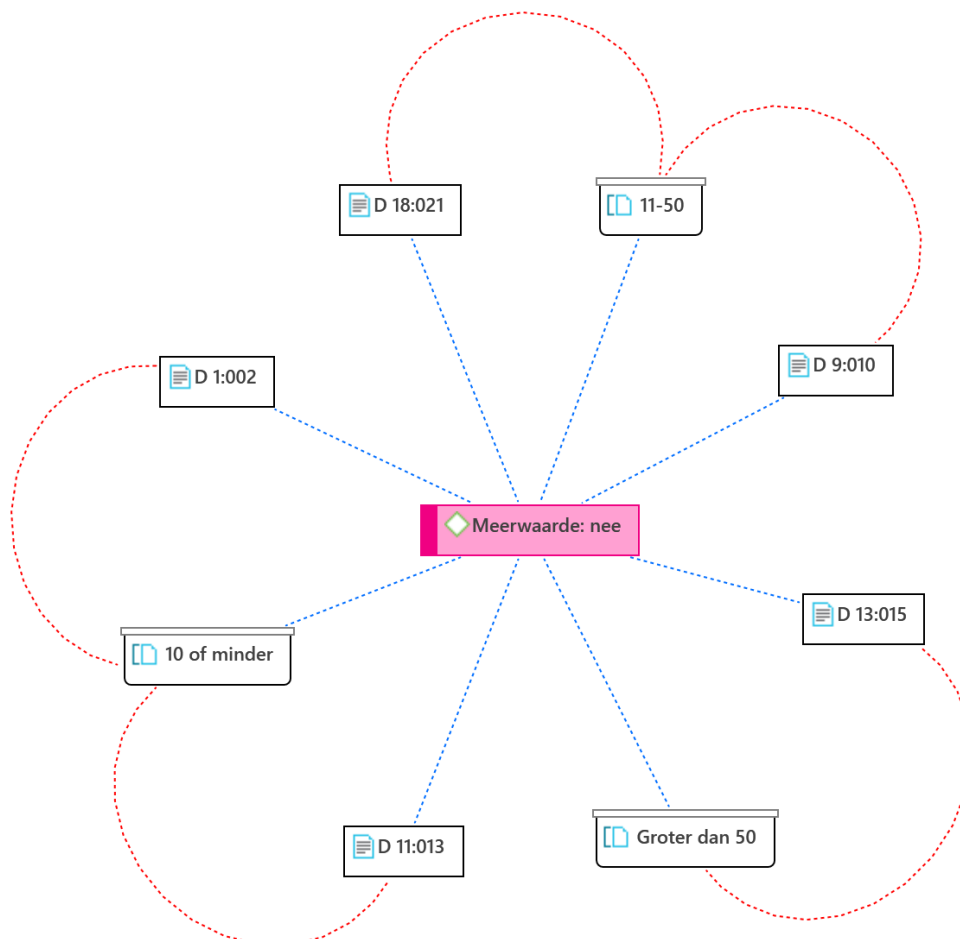
#	Doel	Variabele(n)	Dimensie(s)	Items
	1	Beleid	3	Heeft de Gebiedsorganisatie Kennispark in uw ogen voldoende zicht op de belangen van ondernemers op Kennispark? Moet hier iets aan veranderen?
	2	Factoren	1 t/m 9	Vind je dat de gebiedsorganisatie zich voldoende inspant om ondernemers te horen omtrent hun inbreng over de gebiedsontwikkeling van Kennispark? Wat voor cijfer zou je deze inspanningen geven op een schaal van 1 tot 10?
	2	Factoren	1 t/m 9	Als je het contact van de gebiedsorganisatie Kennispark met ondernemers een cijfer geeft, wat voor cijfer zou dit dan zijn op een schaal van 1 tot 10?
	2	Factoren	1 t/m 9	Wat is voor uw bedrijf redenen om deel te nemen op Kennispark?
	2	Participatie	4 t/m 6	Bent u van mening dat ondernemers goed op de hoogte zijn van ontwikkelingen rondom Kennispark?
	1	Beleid	3	Wat zijn volgens u de belangrijkste taken van de gebiedsorganisatie Kennispark?
	1	Beleid	3	Zouden daar nog taken bij kunnen komen?
	2	Participatie	3	Hebben ondernemers op dit moment voldoende zeggenschap op Kennispark?
	2	Participatie	1 t/m 6	Wat is volgens u de stand van zaken omtrent de betrokkenheid van ondernemers op Kennispark?
	3	Beleid	3	Heeft Vonk een strategie omtrent ledenwerving? Hoe luidt die?
	3	Beleid	3	Heeft Vonk een strategie omtrent informatievoorziening naar haar leden?
	3	Beleid	3	Heeft Vonk een manier waarop haar leden worden geïnformeerd omtrent de beraadslagingen van de RvT?
	3	Beleid	3	Heeft Vonk een manier waarop vanuit leden input kan worden vergaard bij de vertegenwoordiging in de RvT van Kennispark?
	2	Participatie	3	Volstaat in jouw ogen de zetel in de RvT m.b.t. zeggenschap op Kennispark?
	3	Beleid	1	Wenst Vonk de onderwerpen omtrent ledenwerving, informatievoorziening en vertegenwoordiging in het uiteindelijke beleidsvoorstel? Waarom?
	1	Beleid	2	Wat voor soort activiteiten zou Vonk en de ondernemersvereniging volgens u moeten organiseren en wat voor activiteiten vallen onder Kennispark?
	2	Factoren	1 t/m 9	Wat zijn volgens u de belangrijkste factoren (bijlage) die ondernemers laten participeren op Kennispark? Op een schaal van 1 op 10.
	2	Factoren	1 t/m 9	Welke factoren (bijlage) zullen volgens u geen invloed hebben op de participatie van ondernemers op Kennispark?
	2 & 3	Participatie	1 t/m 6	Wat is volgens u van belang om de participatie van ondernemers te bevorderen op Kennispark?
	3	Beleid	1	Aan welke criteria moet het uiteindelijke beleid voldoen om voor Vonk uitvoerbaar te zijn?
				Heb je nog vragen, toevoegingen of behoefte om iets te zeggen?

Bijlage 2: deelvraag 2

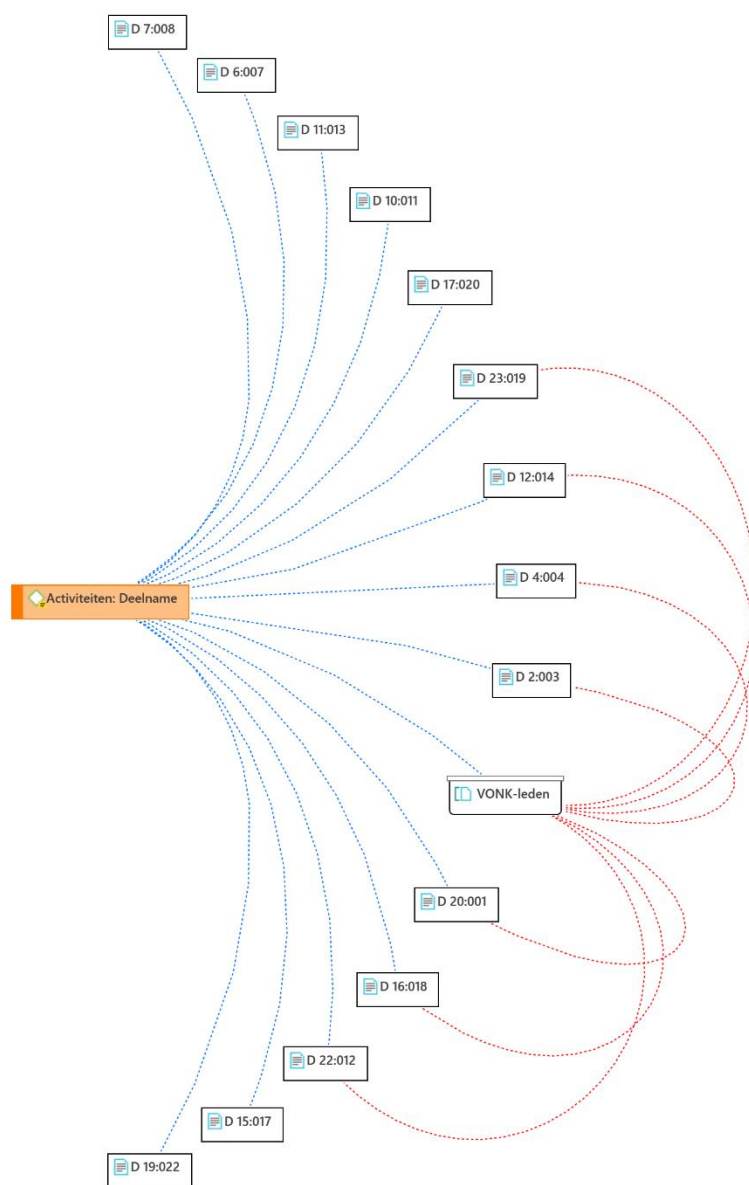
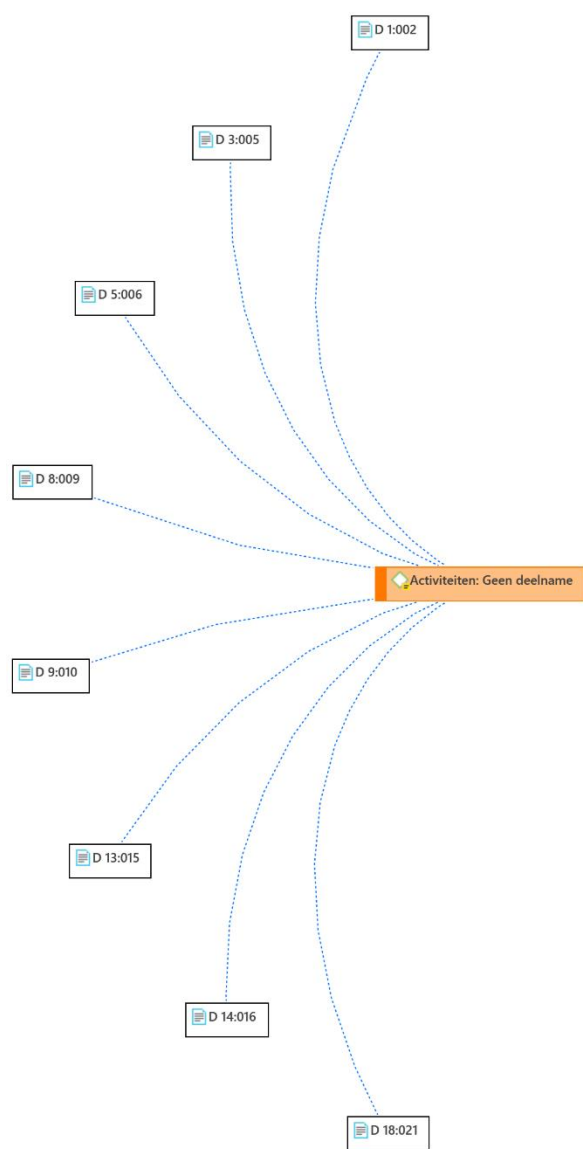
Bijlage 2.01 Bedrijven die geen meerwaarde zien per categorie

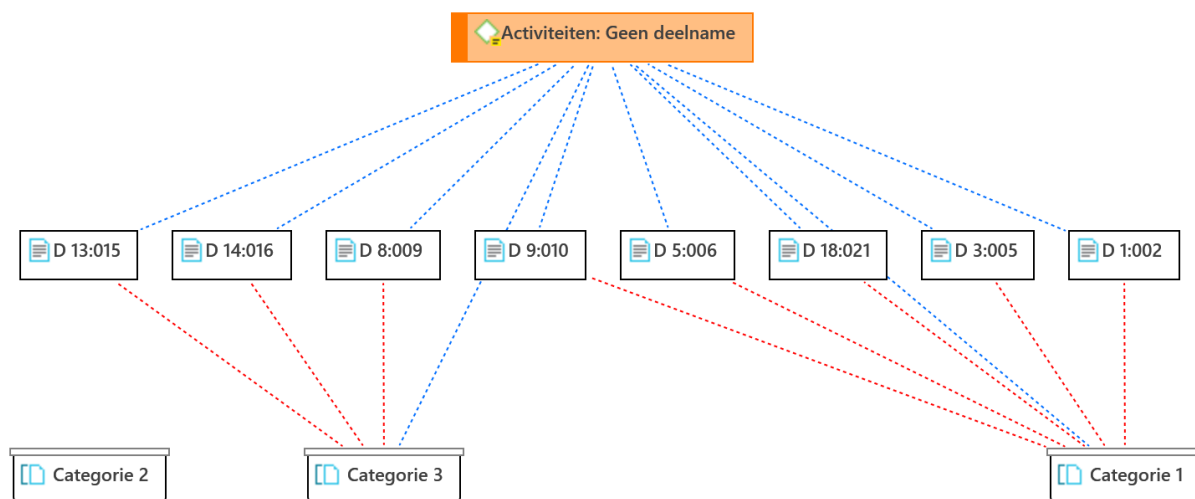
Bijlage 2.02 Bedrijven die geen meerwaarde zien per grootte van het bedrijf

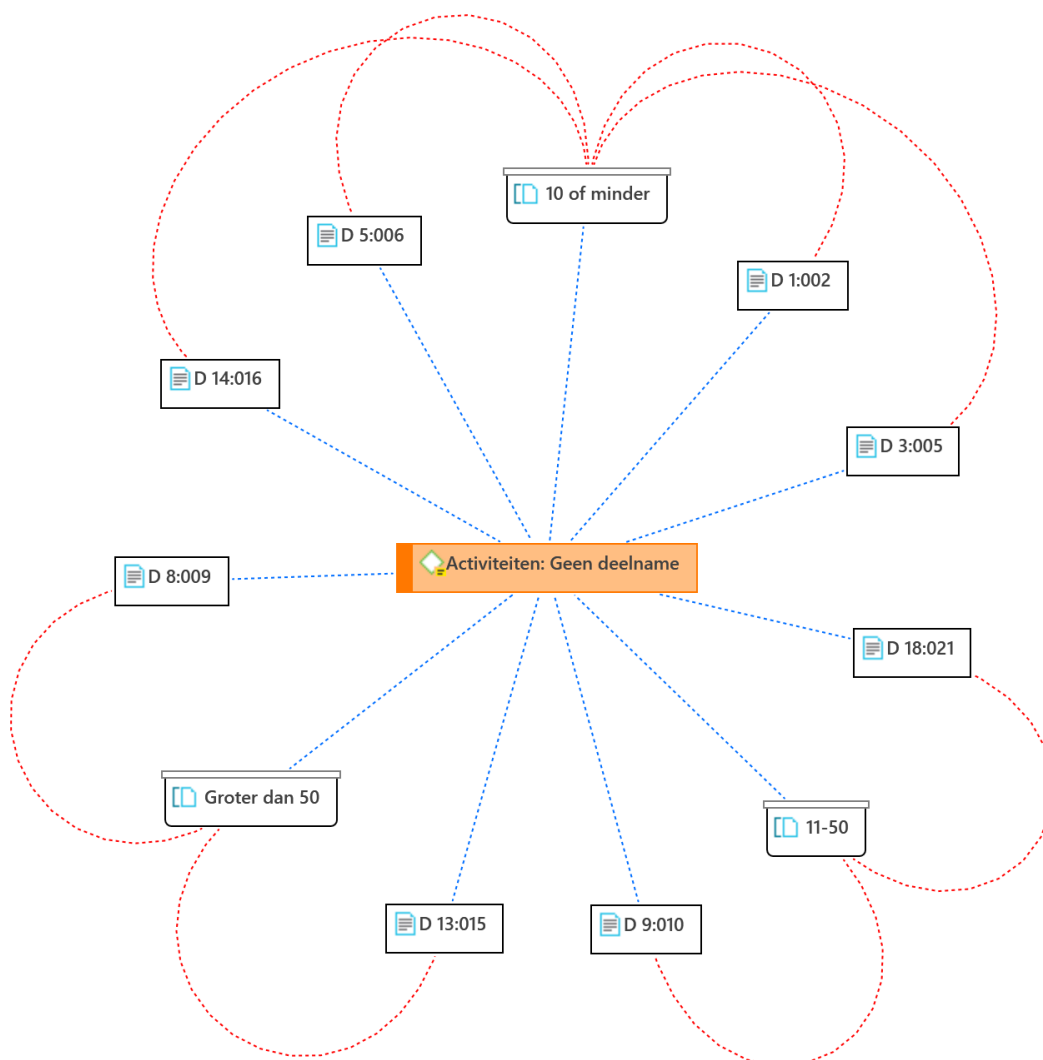
Bijlage 2.03 Deelname activiteiten

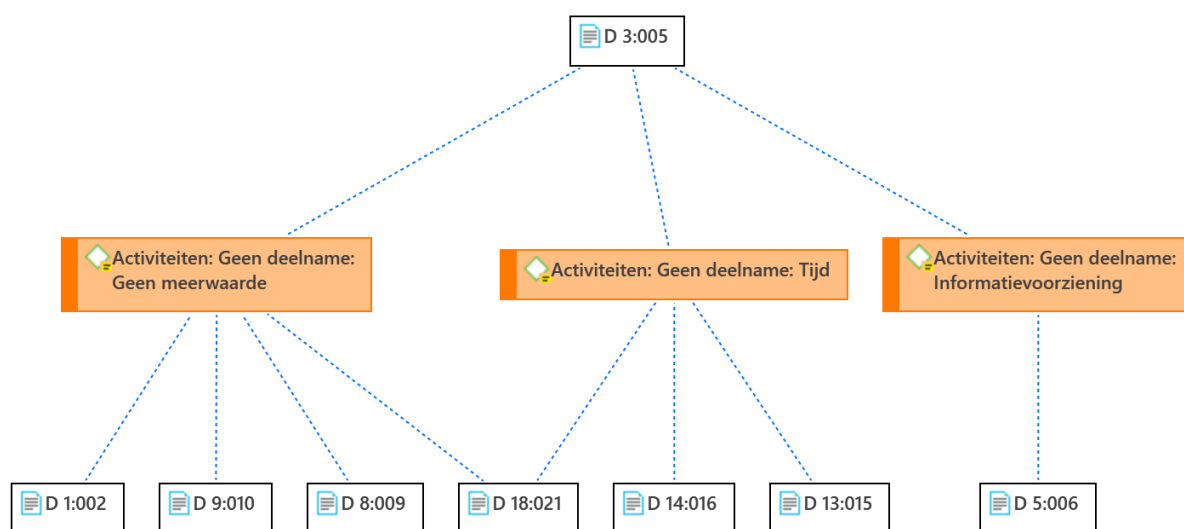
Figuur 2.04 Bedrijven die niet aan activiteiten deelnemen per categorie

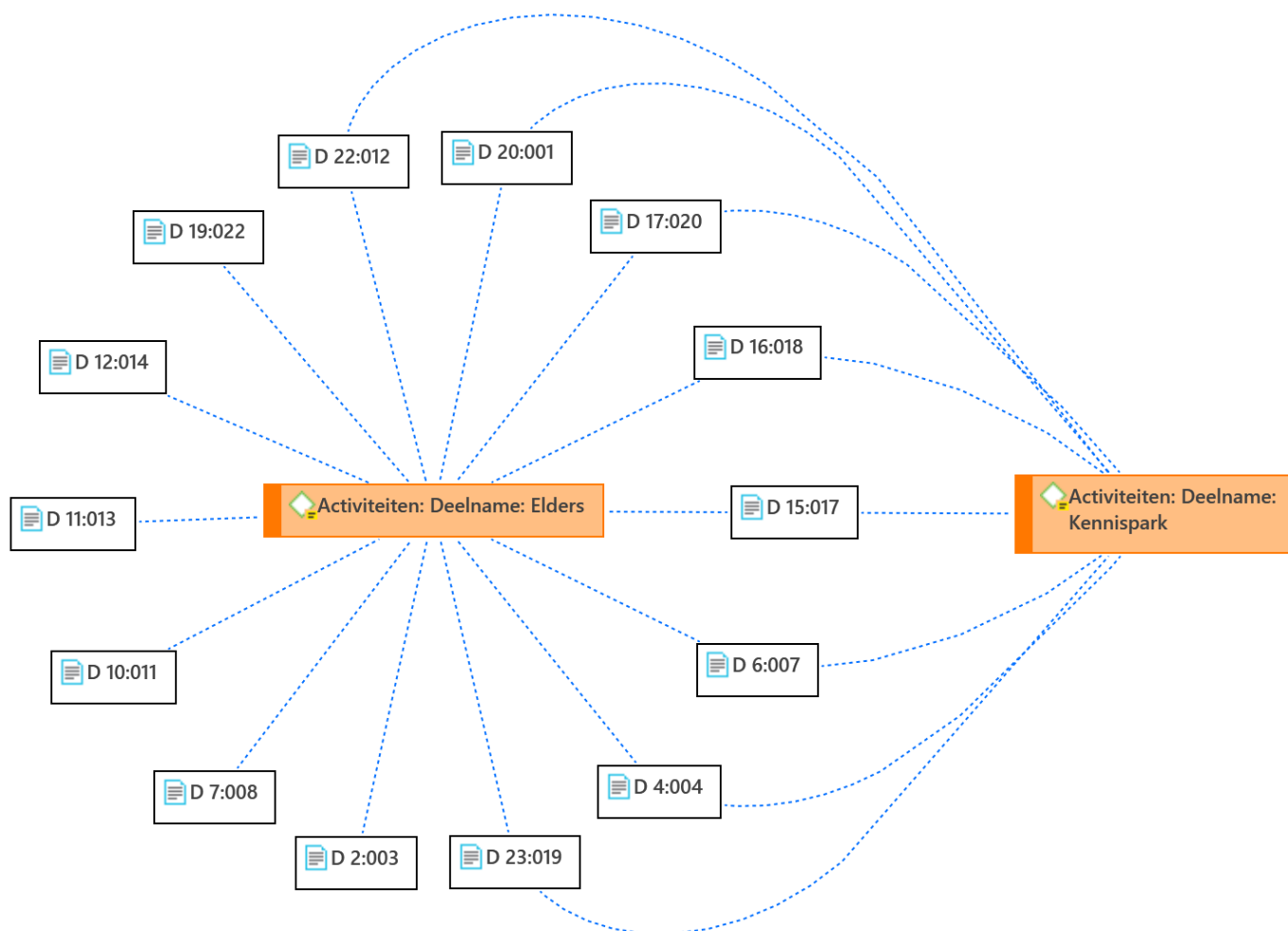
Figuur 2.05

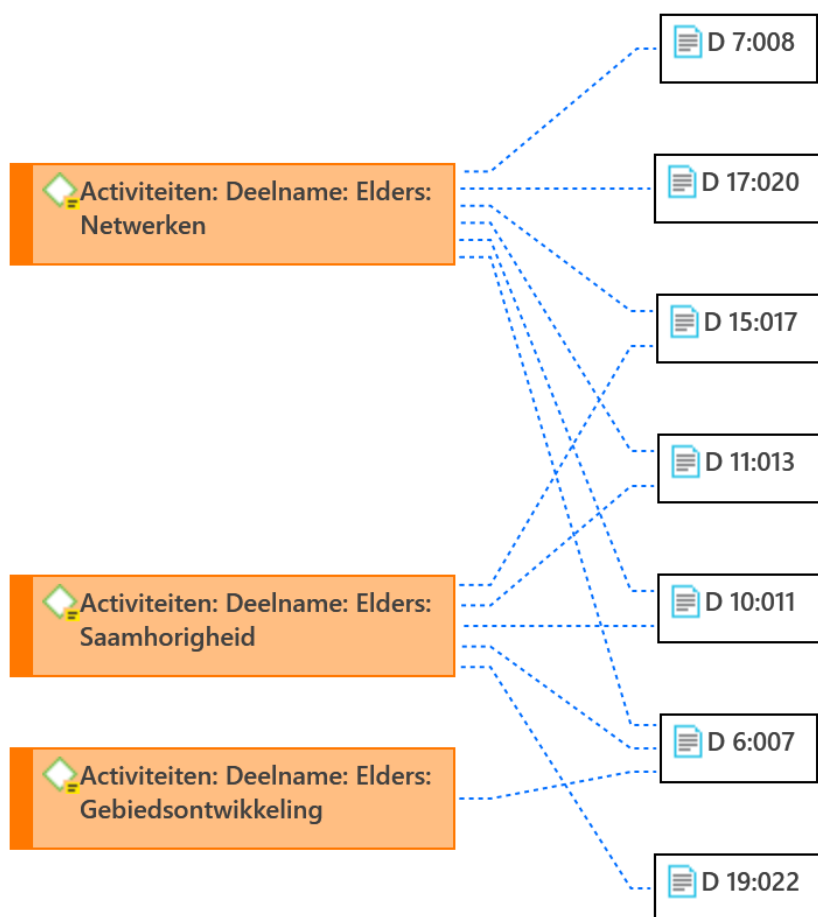
Figuur 2.06

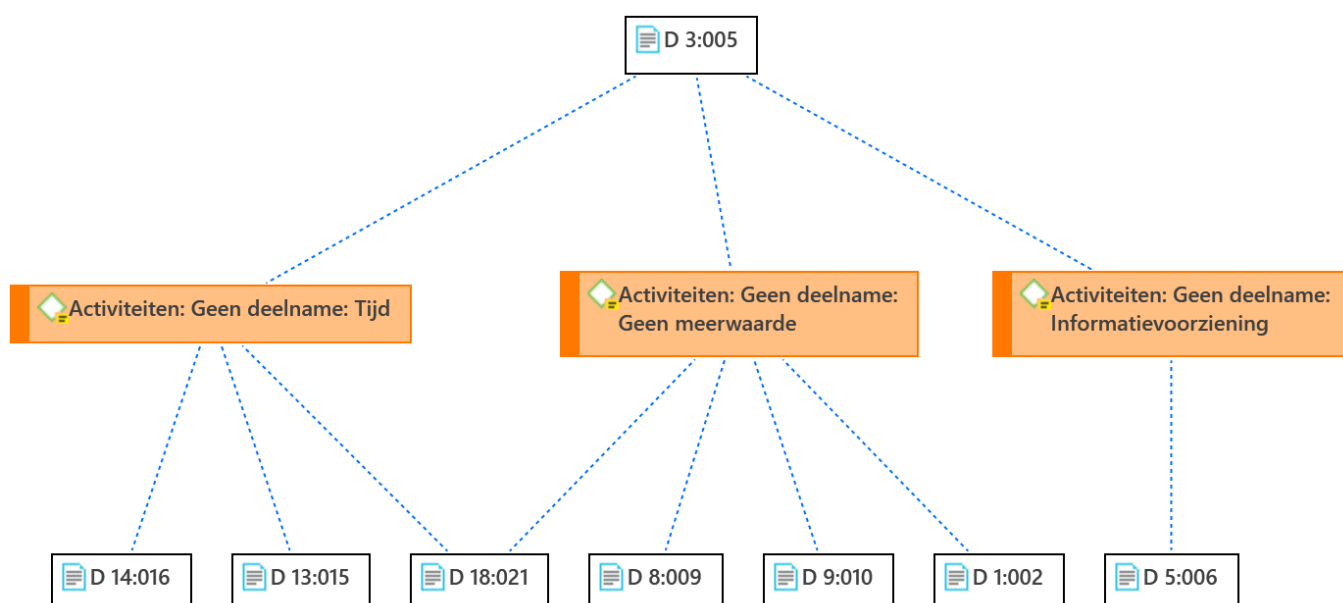
Figuur 2.07

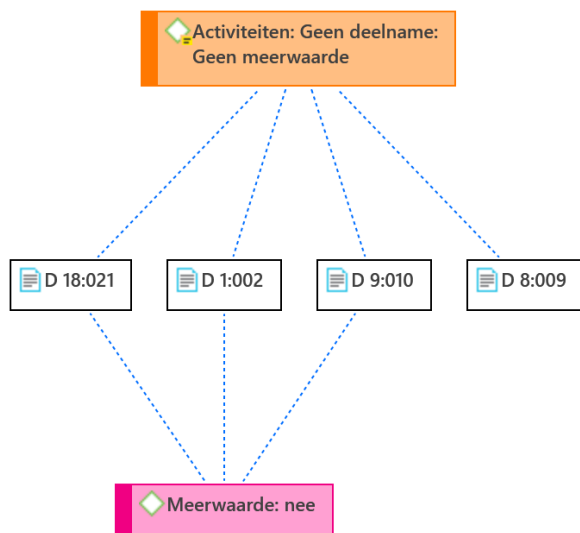
Figuur 2.08 Deelname activiteiten per categorie

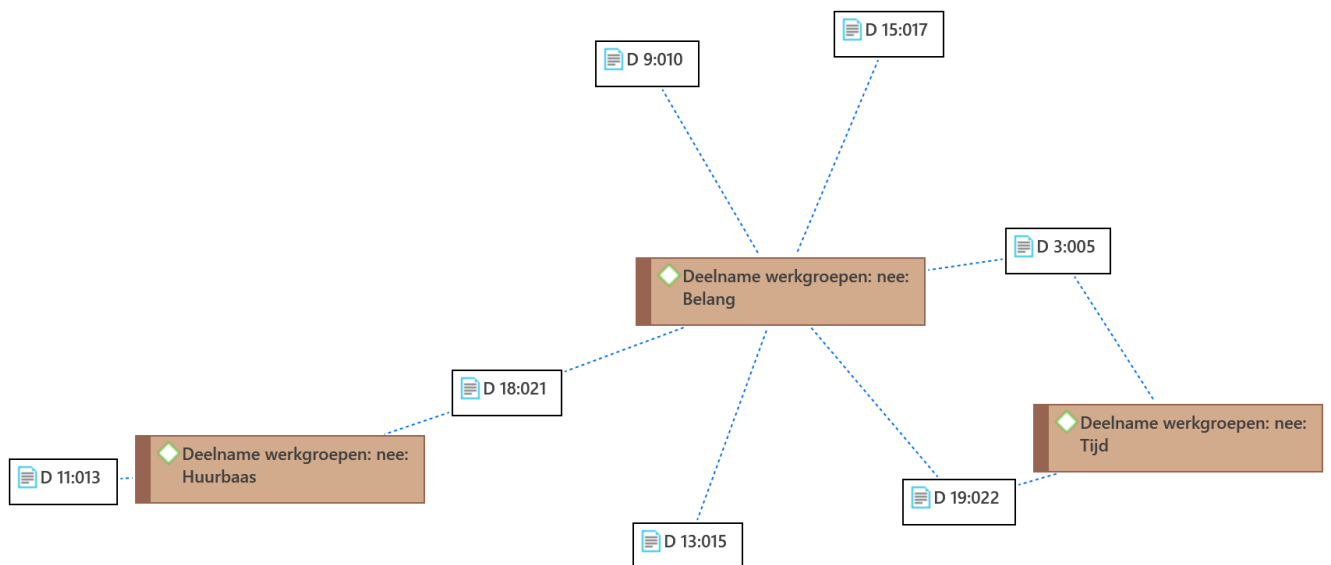
Figuur 2.09 Redenen waarom men niet aan activiteiten deelneemt

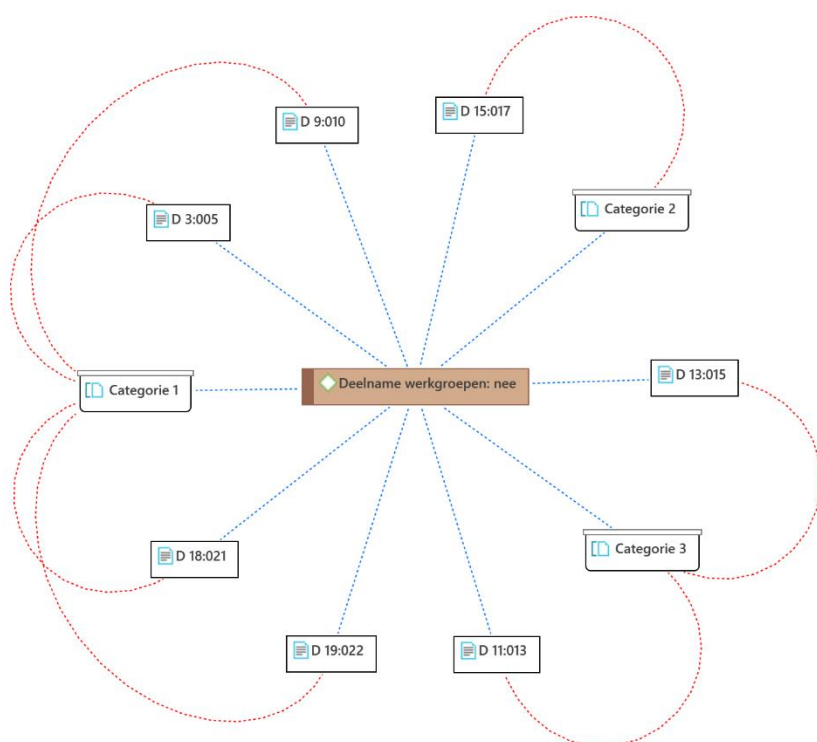
Figuur 2.10 Meerwaarde in deelname (oranje) en meerwaarde in de transformatie (roze).

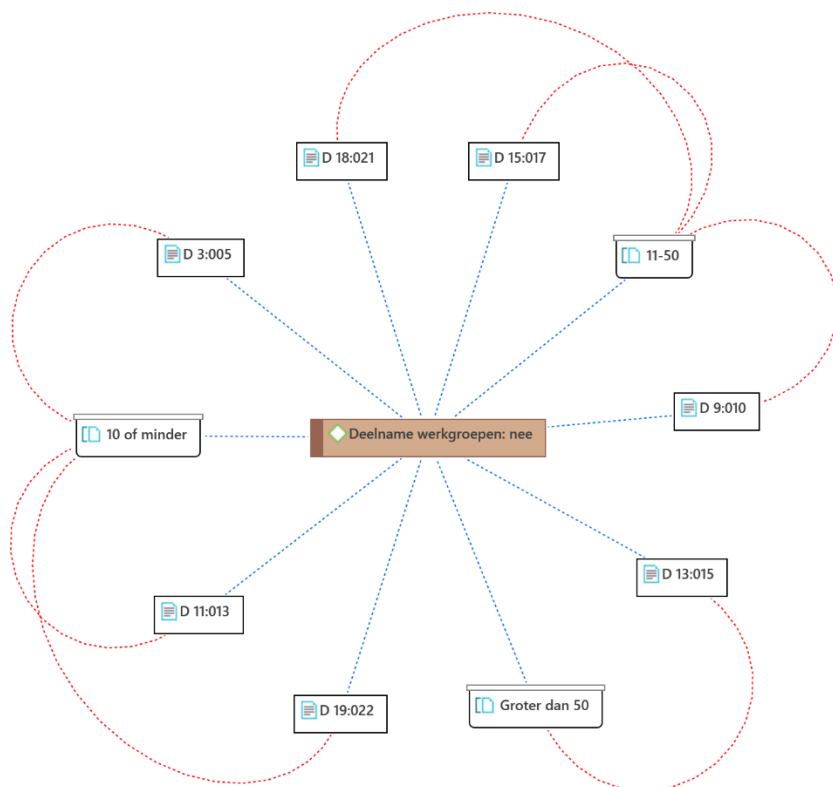
Figuur 2.11 Redenen waarom bedrijven niet aan werkgroepen deelnemen

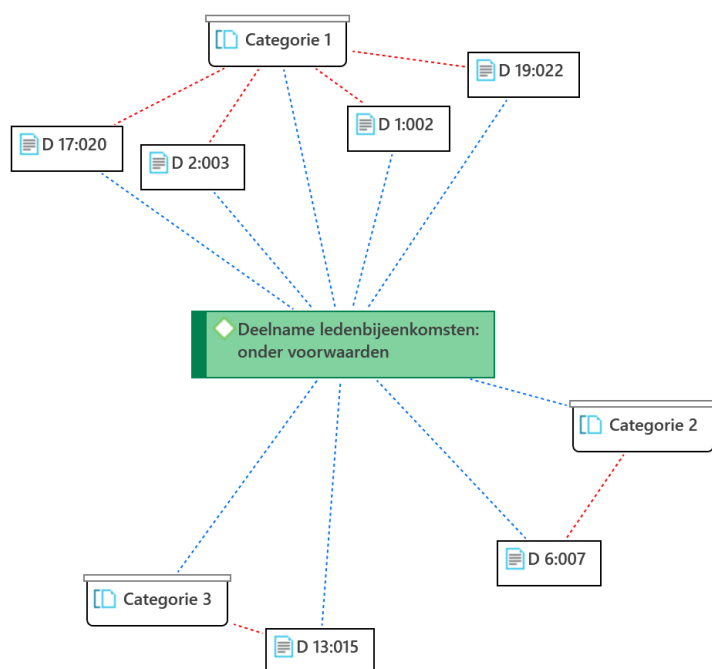
2.12 Aantal bedrijven dat niet aan werkgroepen wil deelnemen per categorie

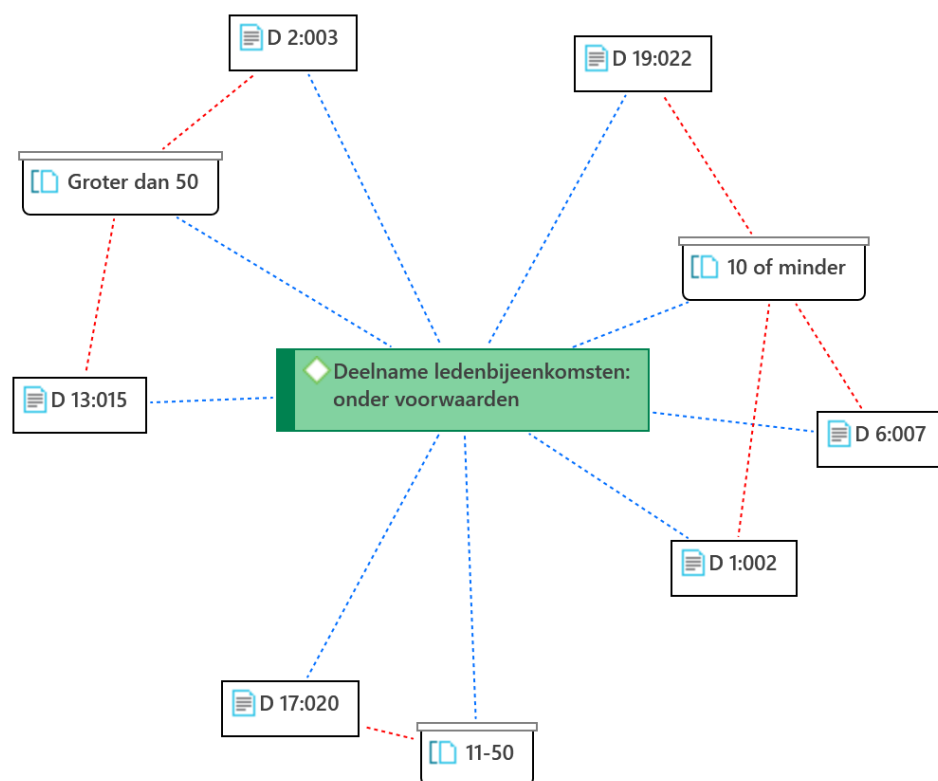
2.13 Aantal bedrijven dat niet aan werkgroepen wil deelnemen gesorteerd op grootte

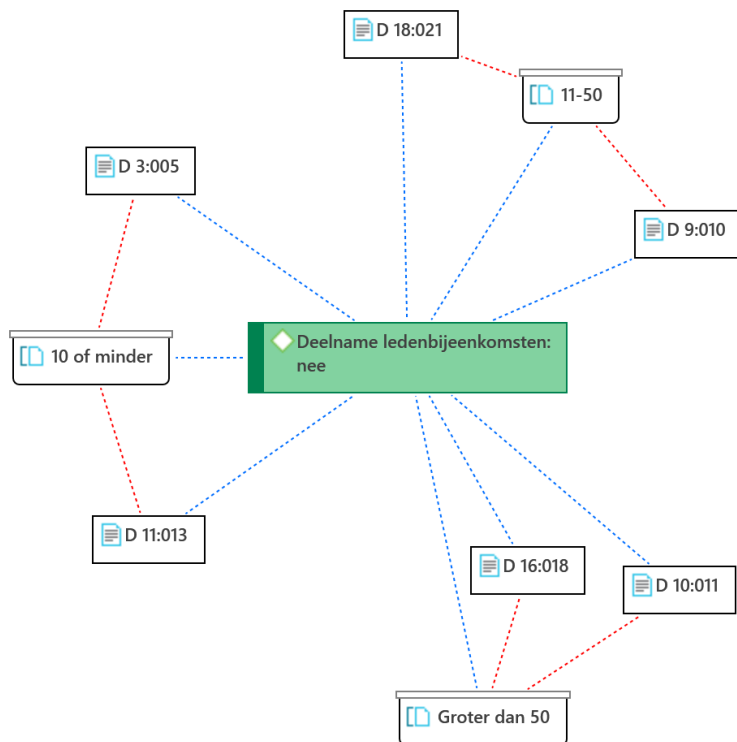
2.14

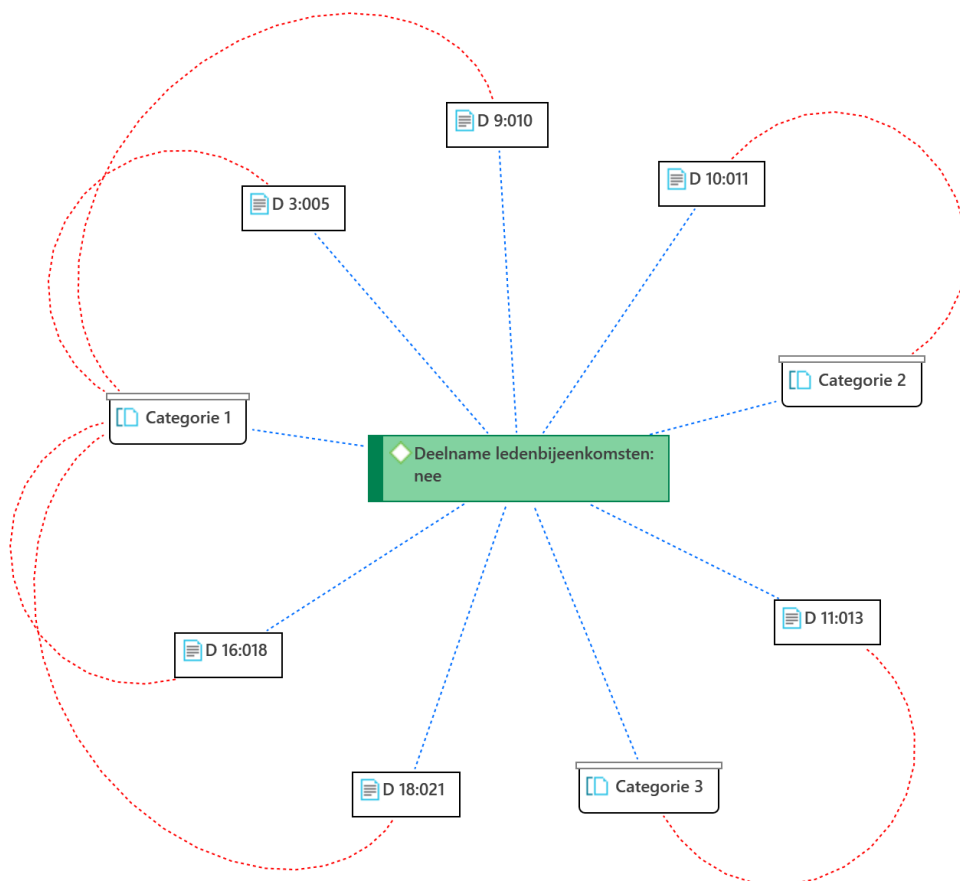
2.15

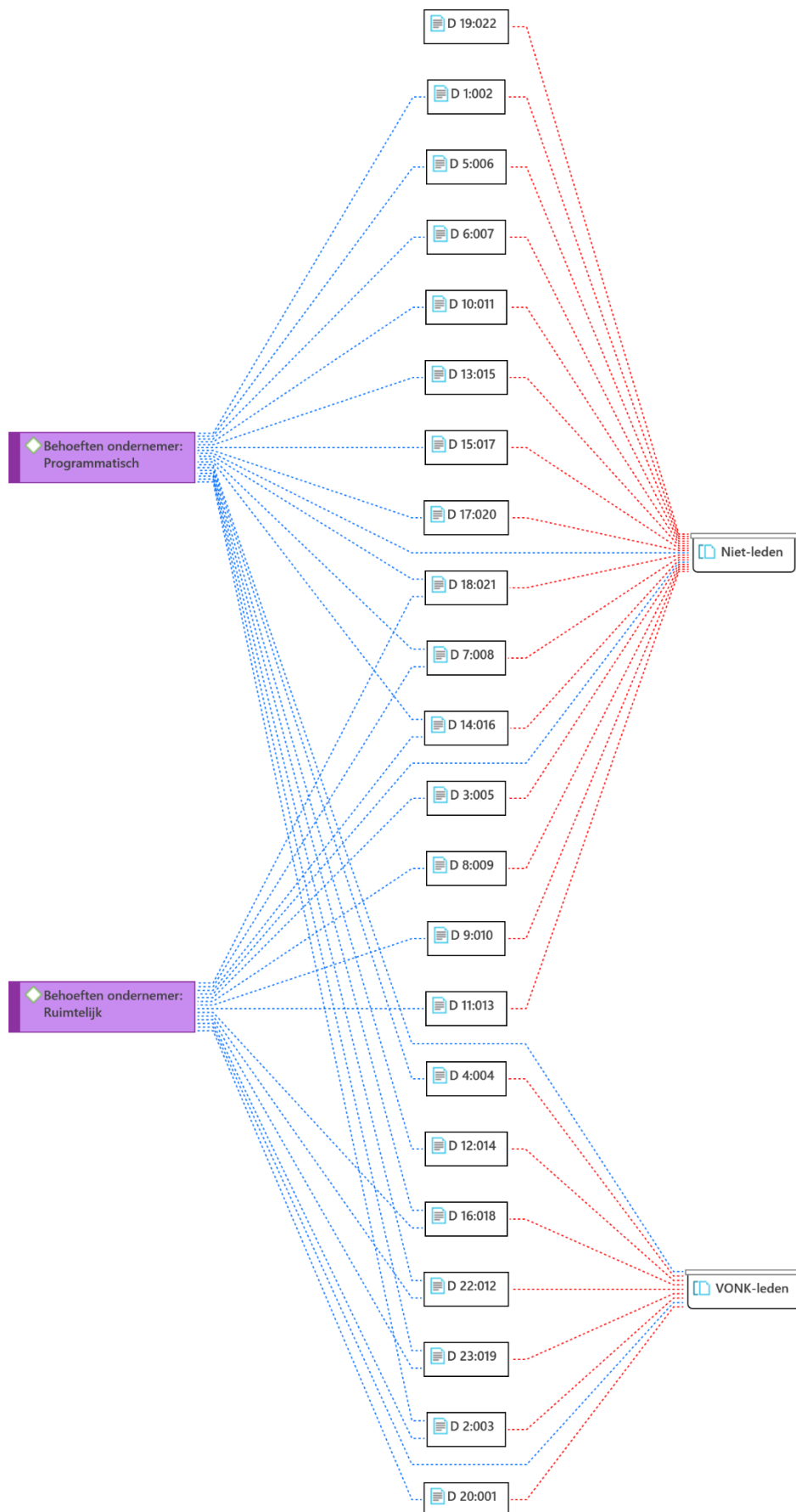
2.16

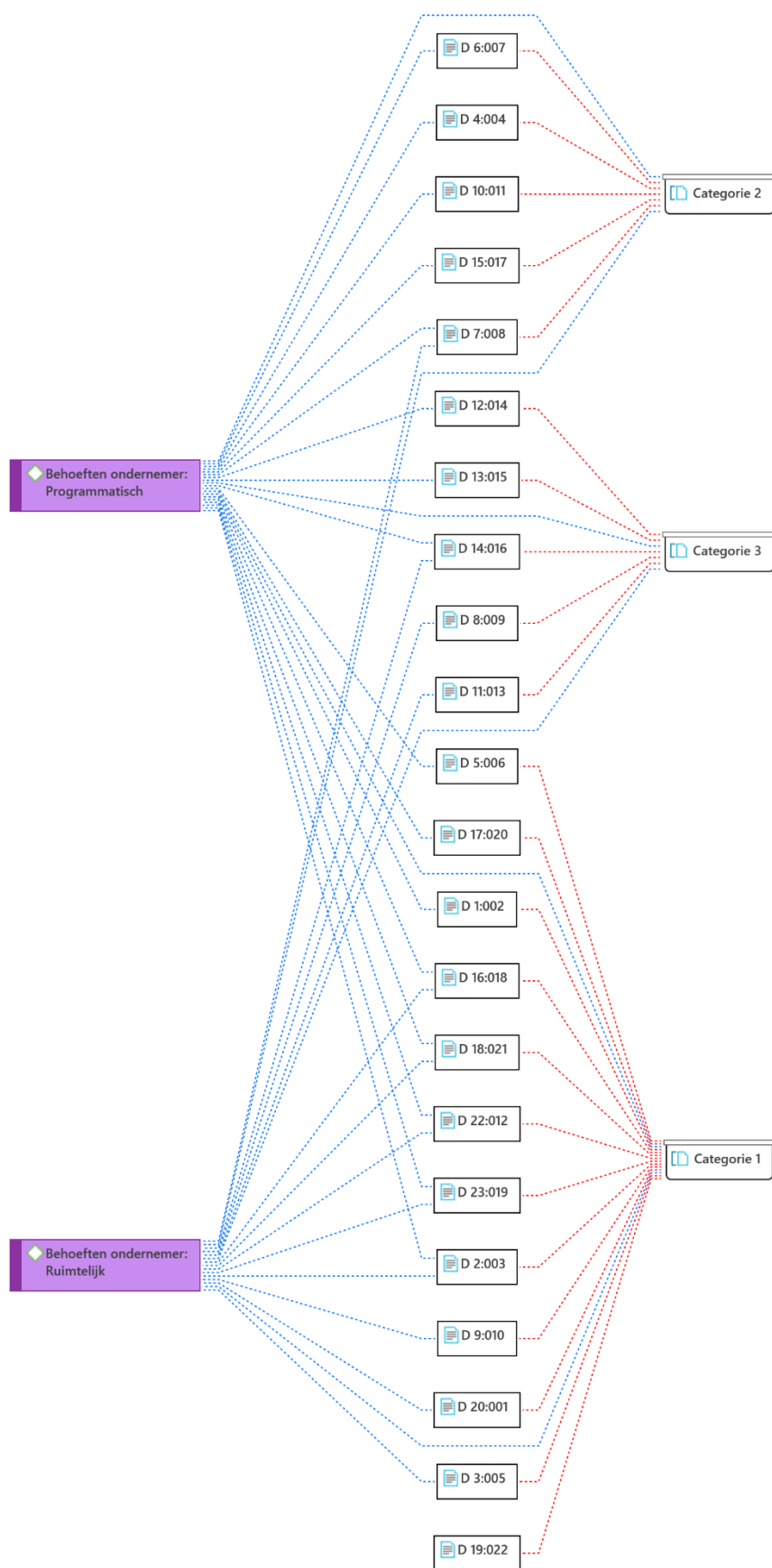
2.17

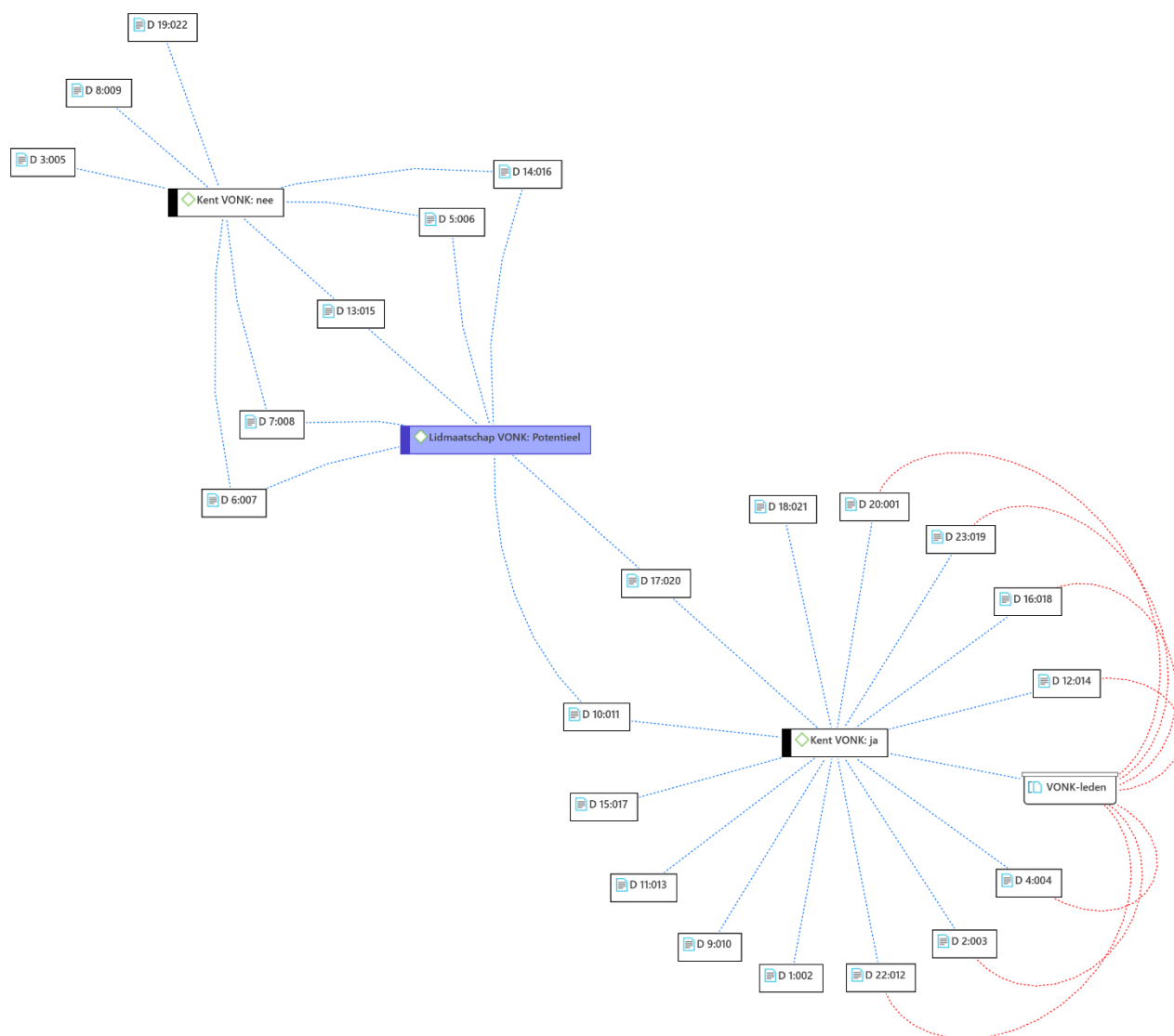
Figuur 2.18

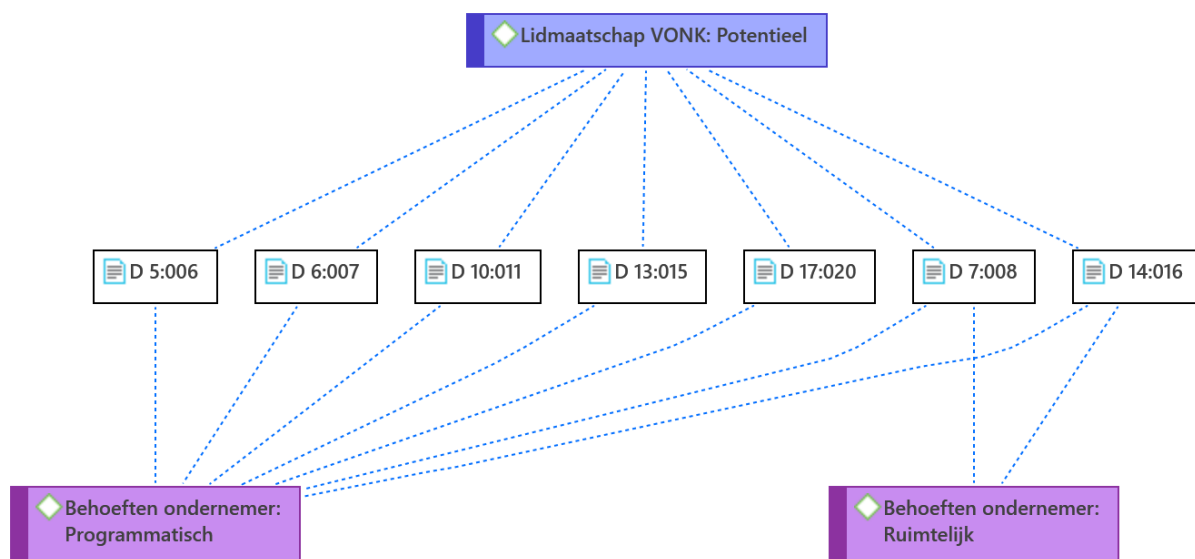
Figuur 2.19

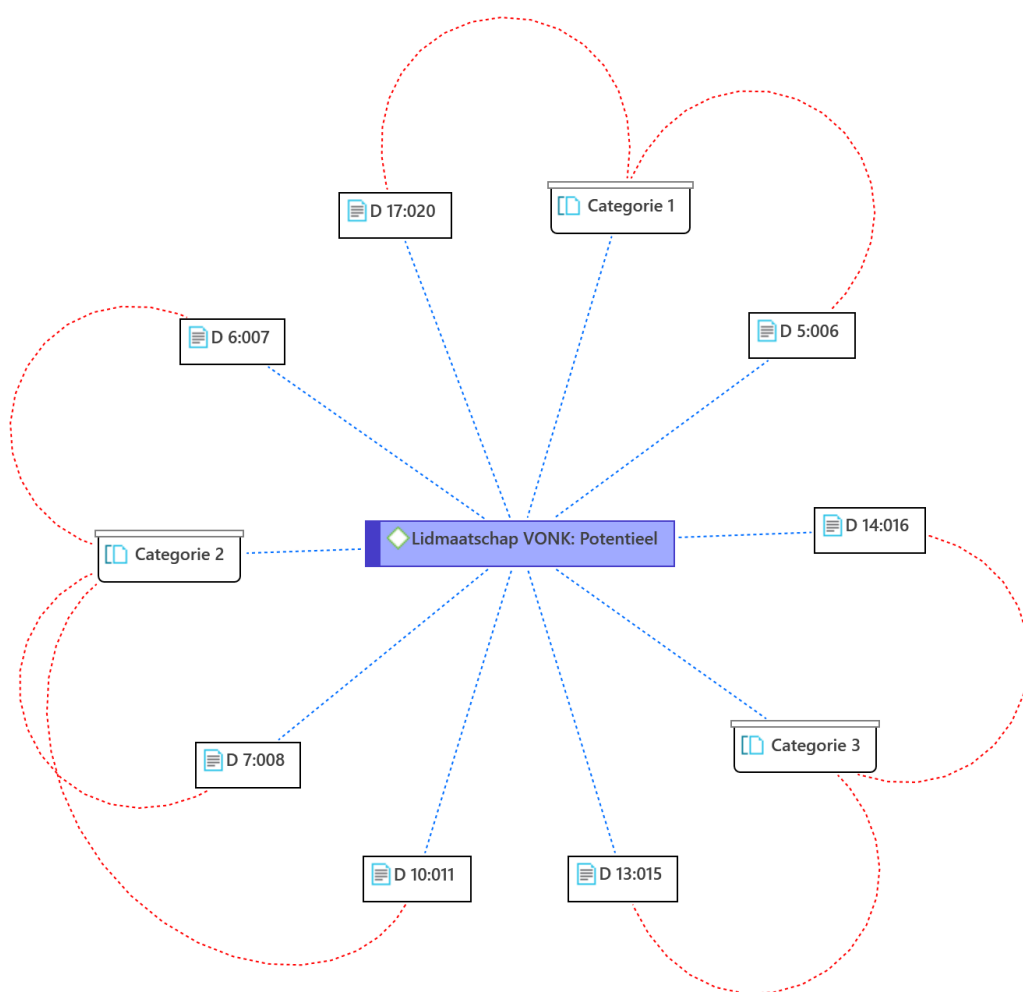
Figuur 2.20

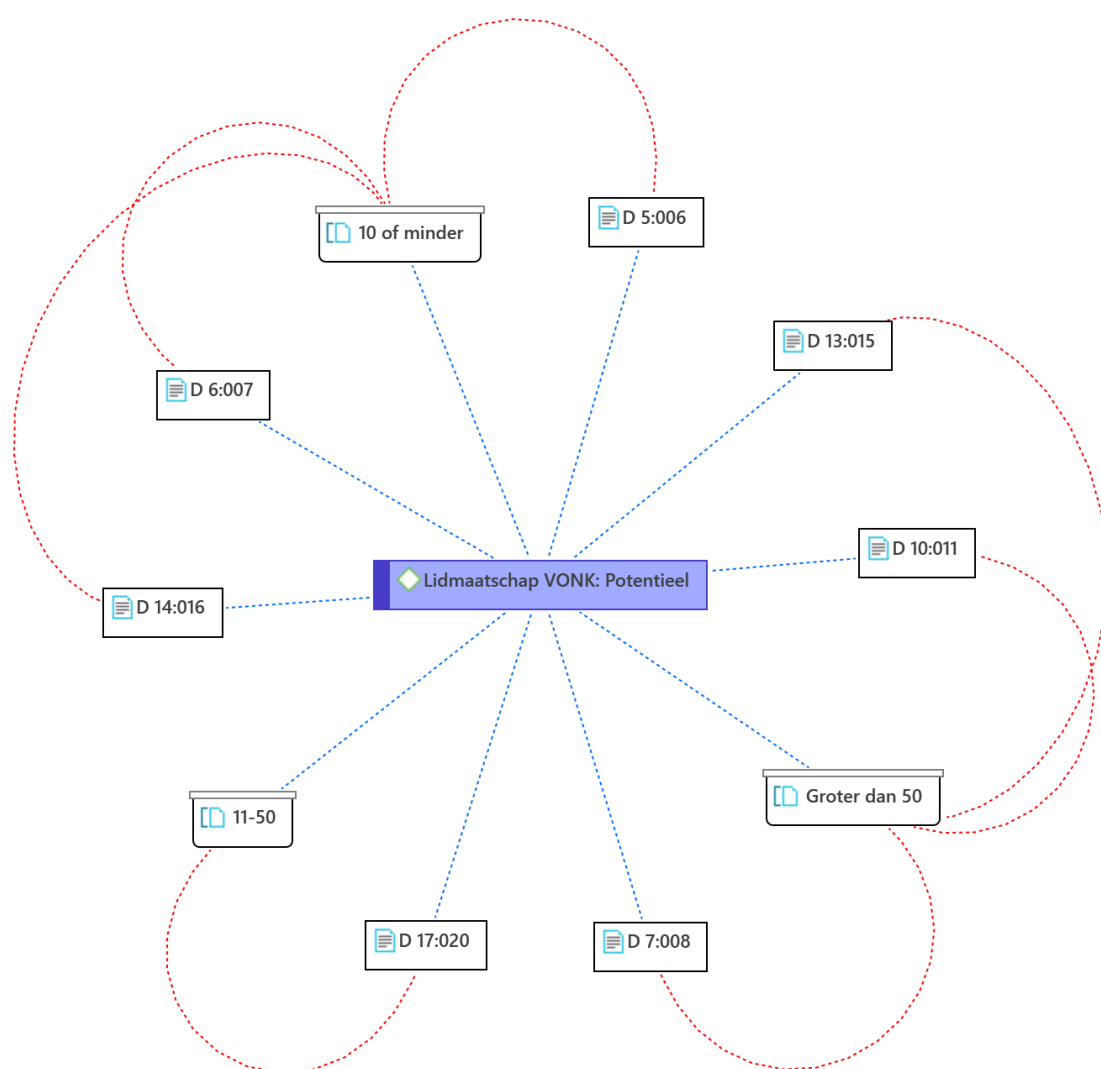
Figuur 2.21

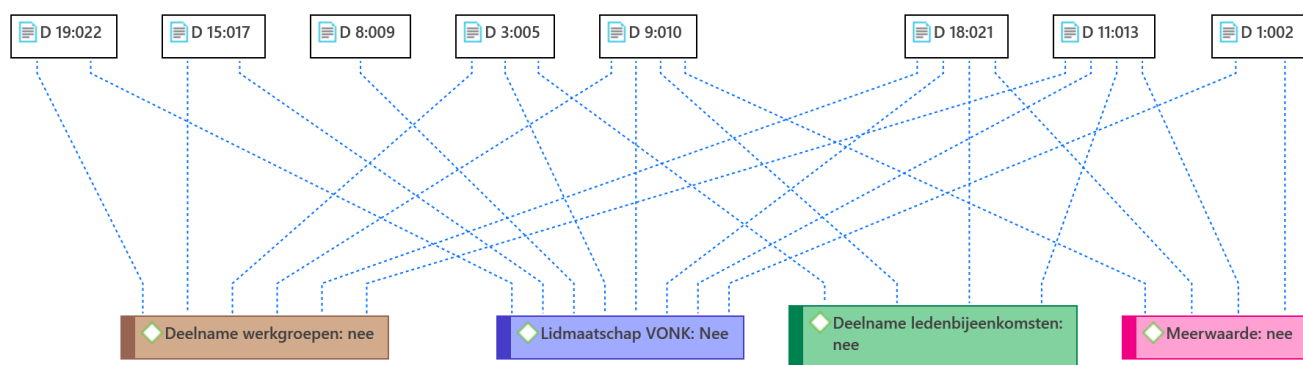
Figuur 2.22

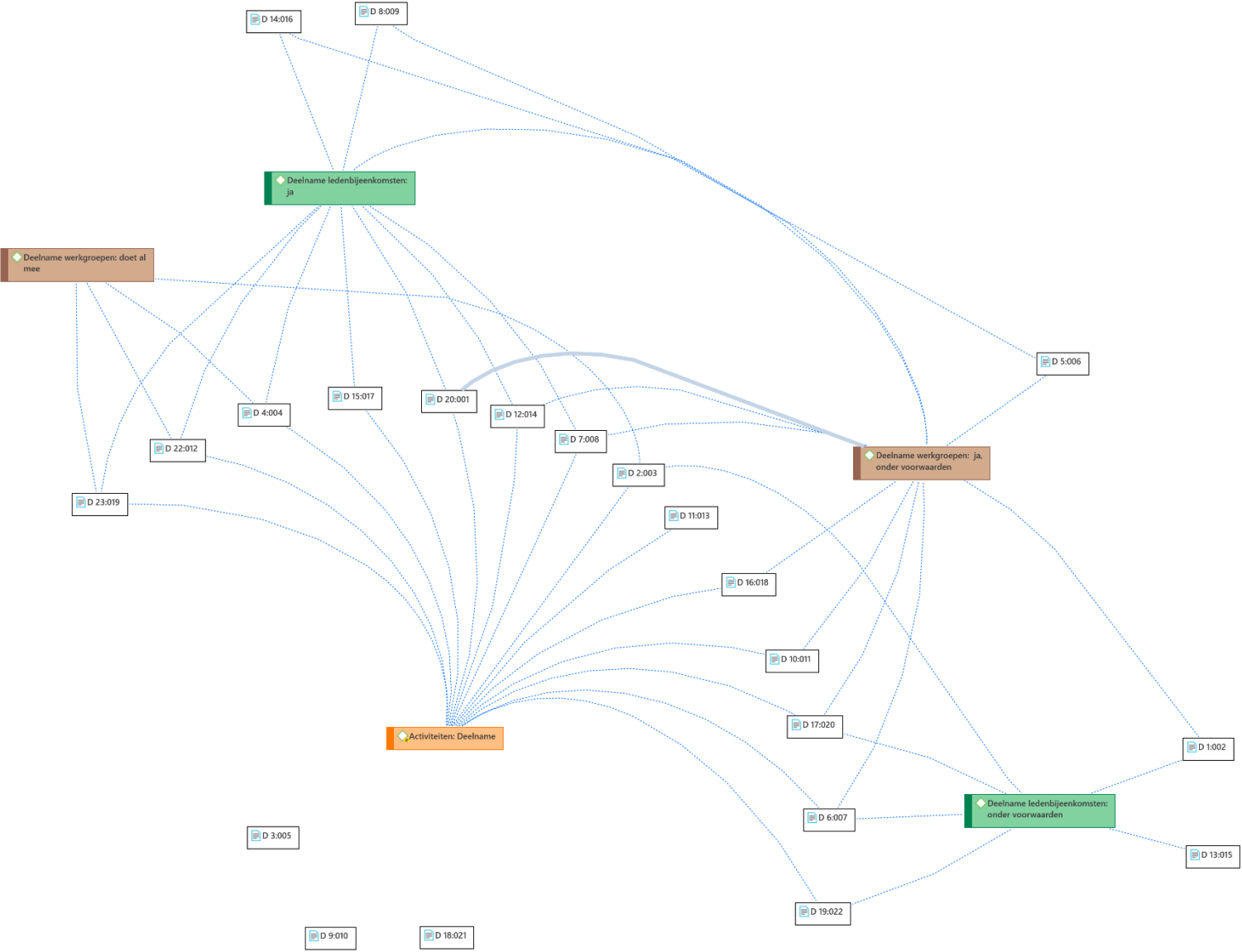
Figuur 2.23

Figuur 2.24

Figuur 2.25

Bijlage 2.3 Interviews deelvraag 2

4 doelen van Kennispark

- Programmatisch:
 - o Versterking van profiel Kennispark
 - o Stimuleren van samenwerking
- Fysiek:
 - o Toevoegen van een nieuw innovatiedistrict aan weerszijden Hengelosestraat
 - o Transformeren van het bestaande B&S park

Randvoorwaarden

- Organisatiekracht
- Investeringskracht
- Regievoering

Kritische succesfactoren (met betrekking tot ondernemers):

1. KS1 Draagvlak voor mobiliteitsvoorzieningen en centrale parkeeroplossingen
2. KS2 Bereidheid tot investeren
3. KS3 Structurele onderkenning van het belang van samenwerking bij alle partners
4. KS4 Deelname van ondernemers en medewerkers aan community activiteiten

Interview

Inleiding – Op dit moment zijn de Gebiedsorganisatie Kennispark in samenwerking met onder meer ondernemers, de UT en de Gemeente Enschede aan het werk van Kennispark Twente te transformeren van bedrijventerrein naar een innovatiecampus. Om u een impressie te geven van hoe dit er ruimtelijk uit zou kunnen zien kan ik u het volgende laten zien (bijlage 1).

De transformatie van Kennispark Twente is gelinkt aan de volgende doelen:

- Versterking van profiel Kennispark om kennisclusters te creëren en om zowel in binnen- als buitenland bekendheid te genereren;
- Stimuleren van samenwerking met de UT en tussen bedrijven onderling;
- Toevoegen van een nieuw innovatiedistrict aan weerszijden Hengelosestraat, waar het altijd levendig is en dat ontmoeting en verbinding tussen mensen uitlokt;
- Transformeren van het bestaande B&S park naar een campussituatie waar de buitenruimte en gebouwen als gedeelde voorzieningen fungeren. En waarbij de ruimte tussen de gebouwen gaat uitnodigen tot verblijven en ontmoeten, zodat er meer, en op meer tijdstippen, levendigheid ontstaat.

Met deze doelen willen de betrokken partijen inzetten op een innovatiecampus met een eigen uitstraling waar er gedurende de hele dag door levendigheid ontstaat en waar mensen graag willen werken. De inrichting van het gebied is gefocust op verbinding omdat het aantrekken en binden van talentvolle werknemers en studenten is cruciaal voor een goede concurrentiepositie van de bedrijven binnen het gebied en om samenwerking en ontmoeting tussen de organisaties op Kennispark te bevorderen.

Tijdens dit interview wil ik u graag wat vragen stellen over deze plannen en wat daar voor nodig is.

Interviewvraag**Vervolg vraag**

1	Ziet u op basis van deze doelen de meerwaarde in van de transformatie van Kennispark als bedrijventerrein naar een innovatiecampus met gebiedsorganisatie? Randvoorwaarde: organisatiekracht, regievoering KS3	Waarom?/Kan u uw mening onderbouwen?
---	--	--------------------------------------

Inleiding – Naast de inzet van de Gemeente Enschede en de UT vereist het behalen van de eerdergenoemde doelen ook de bijdrage van de ondernemers binnen dit gebied. Voorbeelden van manieren waarop ondernemers kunnen bijdragen zijn deelname aan werkgroepen met andere ondernemers die oplossingen en ideeën aandragen binnen bepaalde thema's en deelnemen aan community activiteiten die maandelijks worden georganiseerd. De volgende vragen gaan over of u zou willen bijdragen aan het behalen van deze doelen.

Er zijn verschillende manieren om mee te beslissen over de ontwikkeling van het gebied Kennispark. Eén van die manieren betreft het werken in werkgroepen waarin men ideeën uitwerkt over bijvoorbeeld duurzaamheid, mobiliteit en parkeren.

Interviewvraag**Vervolg vraag**

2	Zou u of iemand namens uw bedrijf willen meewerken in een werkgroep met een specifiek thema? Randvoorwaarde: organisatiekracht KS3	Waarom?/Kan u uw mening onderbouwen?
---	--	--------------------------------------

Inleiding - De Gebiedsorganisatie Kennispark organiseert met regelmaat activiteiten die het onderlinge contact tussen bedrijven, studenten en andere betrokkenen bevorderen. Dit doen zij om ontmoeting en verbinding in gang te zetten, met de intentie om samenwerking te stimuleren en de meerwaarde van uw vestiging op Kennispark te bevorderen. De samenwerking tussen onderwijs en bedrijven en bedrijven onderling kan ervoor zorgen dat talent zichzelf op Kennispark Twente continu blijft ontwikkelen. Intensieve samenwerking kan ertoe leiden dat snelle technologische ontwikkelingen bijgehouden kunnen worden en bedrijven kunnen groeien. Activiteiten die worden georganiseerd betreffen het campus café, Free Lunch Friday, informatieavonden over de gebiedsontwikkelingen en andere bijeenkomsten.

Interviewvraag**Vervolg vraag**

3	Zou u met uw bedrijf willen deelnemen aan community activiteiten georganiseerd op Kennispark? Randvoorwaarde: organisatiekracht KS4	Waarom?/Kan u uw mening onderbouwen?
---	---	--------------------------------------

Inleiding - Naast de mogelijkheid om aan werkgroepen en community activiteiten deel te nemen worden er ook maandelijkse bijeenkomsten georganiseerd. Hier worden ondernemers bijgepraat over de nieuwste ontwikkelingen en kunnen zij hierover hun mening geven en input leveren.

Interviewvraag**Vervolg vraag**

4	Zou u of iemand anders namens uw bedrijf willen deelnemen aan deze maandelijkse bijeenkomsten? Randvoorwaarde: organisatiekracht KS3 KS4	Waarom?/Kan u uw mening onderbouwen?
---	--	--------------------------------------

Inleiding – De werkgroepen en ledenbijeenkomsten worden georganiseerd door VONK, de vereniging van vastgoedeigenaren en ondernemers op Kennispark. VONK is als vereniging de verbindende partner tussen ondernemers enerzijds en Gemeente, UT en Gebiedsorganisatie anderzijds. VONK is tevens de

organisatie die namens de ondernemers samen met de UT en gemeente vorm heeft aan de gebiedsontwikkeling en communitybuilding op Kennispark.

Lidmaatschap van VONK is vrijwillig. Bedrijven en organisaties op Kennispark Twente die lid willen worden betalen 30 euro per FTE per jaar aan contributie. De contributie wordt gebruikt voor de financiering van de Gebiedsorganisatie Kennispark, die zich onder meer bezig houdt met de vernieuwde inrichting van het gebied, het organiseren van community activiteiten en het aantrekken van investeerders. De Gemeente Enschede en de Universiteit Twente dragen een gelijk bedrag bij als de ondernemers gezamenlijk doen.

#	Interviewvraag	Vervolgvrage
5	Overweegt u lid te worden van VONK? Randvoorwaarde: organisatiekracht, investeringskracht KS2 KS3	Indien wel: Wat is voor u de belangrijkste reden om lid te worden? Indien niet: de Gemeente Enschede en de UT stoppen hun financiële bijdrage als de ondernemers niet meedoen. Zij stellen als voorwaarde dat op Kennispark een samenwerking ontstaat tussen overheid, ondernemers en onderwijs. Zou u om deze reden wel willen bijdragen? Waarom wel/niet?

Inleiding – De gebiedsorganisatie houdt zich bezig met een breed pakket aan taken en verantwoordelijkheden.

#	Interviewvraag	Vervolgvrage
6	Wat vindt u de belangrijkste taken waar de gebiedsorganisatie zich mee bezig zou moeten houden? Randvoorwaarde: regievoering	Waarom?/Kan u uw mening onderbouwen? Zou u dan lid worden van VONK?

Einde interview